

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

Evidenčné číslo: 105004/I/2017/1220390510

**VOJENSKÁ INTERVENCIA SO SÚHLASOM ALEBO
NA POZVANIE ŠTÁTU**

Diplomová práca

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

**VOJENSKÁ INTERVENCIA SO SÚHLASOM ALEBO
NA POZVANIE ŠTÁTU**

Diplomová práca

Študijný program:	Hospodárska diplomacia
Študijný odbor:	Medzinárodné ekonomické vzťahy
Školiace pracovisko:	Katedra medzinárodného práva
Vedúci záverečnej práce:	JUDr. Klaudia Pytel'ová, PhD.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 30. 06. 2017

.....
podpis študenta

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela poďakovať vedúcej diplomovej práce, JUDr. Klaudivi Pytelovej, PhD., za usmernenie a cenné rady, ktoré mi pomohli pri písaní záverečnej práce. Taktiež vyslovujem vďaku svojim blízkym za ich trpezlivosť a podporu.

ABSTRAKT

PAGÁČOVÁ, Kristína: *Vojenská intervencia so súhlasom alebo na pozvanie štátu*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodného práva. – Vedúci záverečnej práce: JUDr. Klaudia Pyteľová, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2017, 102 s.

Hlavným cieľom diplomovej práce je poskytnúť ucelený pohľad na inštitút vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu z pohľadu aktérov, ktorí sú zodpovední za vydanie žiadosti. Súčasťou tohto cieľu je i určiť podmienky legitimujúce vydanie takéhoto súhlasu alebo žiadosti z pohľadu regionálnej organizácie a vlády, či samotného predstaviteľa vlády. Následne na konkrétnom príklade vojenskej intervencie v Grenade z roku 1983 si kladieme za cieľ vyhodnotiť, či dané podmienky boli splnené alebo nie. Na záver tieto dve skupiny podmienok porovnáme a vyhodnotíme. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola sa zaoberá vymedzením právneho rámca vojenskej intervencie v otázke posudzovania jej legitímnosti spolu s vymedzením úzko súvisiacich inštitútov medzinárodného práva verejného. V nasledujúcej časti práce venujeme pozornosť zdefinovaniu cieľov a určeniu metodiky a metód, ktoré pri písaní práce využívame. Záverečná kapitola diplomovej práce sa zaoberá právnou analýzou vojenskej intervencie v Grenade, na príklade ktorej aplikujeme právne aspekty definované v prvej kapitole. Cieľom tejto kapitoly je poukázať na nejednoznačnosť pri určovaní legitímnosti vojenskej intervencie na území iného štátu odvolávajúcej sa na platne vydaný súhlas alebo žiadosť.

Kľúčové slová: vojenská intervencia, súhlas, pozvanie, žiadosť, Grenada, generálny guvernér, OECS, Charta OSN

ABSTRACT

PAGÁČOVÁ, Kristína: *Military Intervention by Consent or by Invitation of the State* - University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Law. - Thesis Supervisor: JUDr. Klaudia Pyteľová, PhD. - Bratislava: FMV EU, 2017, 102 p.

The main aim of this diploma thesis is to provide a comprehensive view of the military intervention institute by consent or invitation of the state from the perspective of the actors responsible for the request. This objective also includes determining the conditions for legitimate issuance of such consent or request from the point of view of the regional organization and government or of the government representative itself. Consequently, on a concrete example of military intervention in the Grenade of 1983, we aim to evaluate whether or not the conditions have been fulfilled. Finally, we compare these two sets of conditions and evaluate them. The thesis is divided into three chapters. The first chapter deals with defining the legal framework for military intervention in regard of its legitimacy, along with the definition of closely related institutes of public international law. In the following part of the thesis we pay attention to defining goals and determining the methodology and methods that were used. The final chapter of the diploma thesis deals with legal analysis of military intervention in Grenada, where we apply the legal aspects defined in the first chapter. The purpose of this chapter is to point out the ambiguity in determining the legitimacy of military intervention in the territory of another State by referring to a valid consent or request.

Key words: military intervention, consent, invitation, request, Grenada, Governor-General, OECS, UN Charter

Obsah

Zoznam tabuliek	10
Zoznam príloh	11
Zoznam skratiek	12
Úvod	14
1 Právny rámec vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu.....	16
1.1 Posudzovania legitimacy vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu z pohľadu všeobecných princípov MPV	16
1.1.1 Princíp nezasahovania do vnútorných záležitostí.....	16
1.1.2 Princíp zákazu hrozby silou alebo použitia sily	18
1.1.2.1 Okolnosti vylučujúce protiprávnosť použitia sily v MP.....	20
1.2 Individuálna a kolektívna sebaobrana podľa čl. 51 Charty OSN.....	21
1.2.1 Vymedzenie pojmov „ozbrojený útok“ a „agresia“	21
1.3 Intervencia a jej typy z pohľadu MP	25
1.3.1 Vojenská intervencia so súhlasom alebo na pozvanie štátu	27
1.3.1.1 Terminologický aspekt inštitútu vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu.....	27
1.3.1.2 Analýza legitimacy „súhlasu“	28
1.3.2 Humanitárna intervencia a doktrína „Responsibility to Protect“	38
1.4 Právny základ oblastných dohôd a postavenie regionálnych organizácií v inštitúte vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu.....	44
2 Cieľ a metodika práce	45
2.1 Cieľ práce.....	45
2.2 Metodika práce a metódy skúmania.....	46
3 Právna analýza aplikácie medzinárodnoprávneho inštitútu vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu na území Grenady v roku 1983	48
3.1 Skutková podstata prípadu vojenskej intervencie v Grenade	48
3.2 Právne aspekty vydania žiadosti o vojenskú intervenciu regionálnou organizáciou OECS.....	57
3.2.1 Relevantné dohody a postavenie OECS pri intervencii v Grenade	59
3.3 Právne aspekty vydania žiadosti vládou - riadnym predstaviteľom vlády - so zameraním na právne postavenie generálneho guvernéra Grenady	63
3.3.1 Historické okolnosti súvisiace s vydaním žiadosti generálnym guvernérom.....	70

3.4 Zhodnotenie splnenia podmienok potrebných na legitímáciu pozvania alebo súhlasu s vojenskou intervenciou regionálnou organizáciou a riadne splnomocneným predstaviteľom štátu - aplikácia na prípade vojenskej intervencie v Grenade.....	76
Záver	85
Zoznam použitej literatúry:	87
Prílohy	97

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Splnenie podmienok legitimujúcich vydané pozvanie alebo súhlas s vojenskou intervenciou regionálnou organizáciou – aplikácia na prípade vojenskej intervencie v Grenade v roku 1983.....	75
Tabuľka 2: Splnenie podmienok legitimujúcich vydané pozvanie alebo súhlas s vojenskou intervenciou vládou resp. riadne splnomocneným predstaviteľom štátu – aplikácia na prípade vojenskej intervencie v Grenade v roku 1983.....	79
Tabuľka 3: Porovnanie podmienok potrebných na uznanie legitímnosti vydaného súhlasu alebo pozvania zo strany regionálnej organizácie a vlády resp. riadne splnomocneného predstaviteľa štátu so zameraním na prípade intervencie v Grenade.....	84

Zoznam príloh

Príloha 1: Mapa Grenady.....	97
Príloha 2: List generálneho guvernéra Sira Paula Scoona adresovaný premiérovi Barbadosu.....	98
Príloha 3: Mapa znázorňujúca taktické fázy postupu operácie Urgent Fury.....	99
Príloha 4: Text rezolúcie BR OSN týkajúcej sa invázie v Grenade.....	100
Príloha 5: Text žiadosti o americkú vojenskú akciu v Grenade vydanú OECS.....	101

Zoznam skratiek

BBC	British Broadcasting Corporation
BR	Bezpečnostná rada
CARICOM	The Caribbean Community
CIA	Central Intelligence Agency
CNN	Cable News Network
CPPG	The Crisis Pre-planning Group
Č.	Číslo
Čl.	Článok
DASR	Návrh stanov Komisie pre MP o zodpovednosti štátu
DRC	Demokratická republika Kongo
ICISS	Medzinárodná komisia pre intervenciu a štátnu suverenitu
ILC	Komisia pre medzinárodné právo
JCS	Zbor náčelníkov štábu
MP	Medzinárodné právo
MPV	Medzinárodné právo verejné
MSD	Medzinárodný súdny dvor
MZV	Ministerstvo zahraničných vecí
Napr.	Napríklad
NATO	Organizácia Severoatlantickej zmluvy
NJM	New Jewel Movement
NNP	New National Party
NSDD	Smernica o rozhodnutiach v oblasti národnej bezpečnosti
NSC	Národná bezpečnostná rada
NSPG	National Security Planning Group
OAS	Organizácia amerických štátov
OECS	Organizácia východokaribských štátov
Ods.	Odsek
OSN	Organizácia spojených národov
Pod.	Podobne
PRA	People's Revolutionary Army
PRG	People's Revolutionary Government

Resp.	Respektíve
RIG	Regionálna medzirezortná skupina
RMC	Revolutionary Military Council
R2P	Responsibility to protect
SEAL	Sea Air and Land
SSG	Special Situation Group
Tzv.	takzvaný
USA	Spojené štáty americké
VZ	Valné zhromaždenie
USCINCLANT	United States Commander in Chief, Atlantic Command

Úvod

Pohľad na súčasnú medzinárodnú scénu je pokrytý rôznorodými konfliktami, ktoré majú mnohokrát charakter vojenskej intervencie s odvolaním sa na platne vydaný súhlas, či žiadosť. Tento trend sa rozmohol hlavne v období studenej vojny. Môžeme skonštatovať, že daný fenomén pretrváva dodnes ako jedna z populárnych foriem legitímnej intervencie. Práve z tohto dôvodu je potrebné z pohľadu medzinárodného práva venovať dostatočnú pozornosť tejto problematike a jasne zadefinovať pravidlá a právny rámec, podľa ktorého sa jednotliví aktéri musia riadiť.

Hlavným orgánom zodpovedajúcim za udržanie mieru a bezpečnosti vo svete je Organizácia spojených národov reprezentovaná Bezpečnostnou radou. Charta OSN je základným právnym rámcom, ktorým sa majú jednotlivé krajiny a ich reprezentanti riadiť, a to i v oblasti výkonu vojenských akcií na území iného štátu. Inštitút vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu nie je explicitne zadefinovaný na žiadnom dokumente. V medzinárodnom práve nachádzame iba určité ustanovenia úzko súvisiace s danou problematikou a preto sa na ne odvolávame, pričom zohľadňujeme i odlišné pohľady autorov.

Súhlas, či pozvanie mnohokrát slúžia ako obhájenie si neoprávneného vojenského zásahu na území iného štátu. Okolnosti vydania súhlasu, či žiadosti sú často kontroverzné a nejasné. Súvisia s nedostatočnou legitímnosťou. Príkladom môže byť vydanie súhlasu, či pozvanie neoprávnenou osobou, ktorá neoplyva právomocami na vydanie takéhoto typu súhlasu. V inom prípade môže ísť o externý vojenský zásah vyžiadaný zo strany vlády, ktorá však nedisponuje dostatočnými kompetenciami resp. nie je z pohľadu medzinárodného práva oprávnená o daný druh intervencie žiadať. Dochádza teda k zneužívaniu tohto inštitútu, ktorý bol mnohokrát medzinárodným spoločenstvom odsúdený.

V prípade overenia neplatnosti súhlasu, či pozvania dochádza jednoznačne k porušeniu jedného zo základných princípov medzinárodného práva verejného – princíp nezasahovania do vnútorných záležitostí štátu. Práve z tohto dôvodu sa v našej práci budeme bližšie venovať vojenskému zásahu na území Grenady, ktorý bol taktiež medzinárodným spoločenstvom značne odsúdený.

Predmetom prvej kapitoly je zadefinovanie inštitútu vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu a poukázanie na jeho význam na poli medzinárodného spoločenstva. Bližšie si vymedzíme pojmy súvisiace so skúmanou problematikou, ktoré sú relevantné z pohľadu určenia legitimity vojenskej akcie vykonávanej na žiadosť alebo so súhlasom štátu. Jasne si zadefinujeme termíny ako je súhlas, či pozvanie a vymedzíme si ich používanie v rámci publikácií o vojenskej intervencii. Oporným bodom pri skúmaní vojenskej intervencie je interpretácia Charty OSN a rezolúcií vydaných buď BR OSN alebo VZ OSN k danej otázke. Právne vymedzenie pojmov a podmienok je doplnené odbornými pohľadmi autorov špecializujúcich sa na problematiku medzinárodného práva. Prvá kapitola taktiež priblíži právny základ pri vydávaní žiadosti, resp. súhlasu s vojenským zásahom vydaným zo strany regionálnych organizácií na základe prípustnosti oblastných dohôd.

Jednotlivé ciele a metódy skúmania predmetu našej práce sú prehľadne zadefinované v druhej kapitole. V danej časti uvedieme hlavný cieľ a zadefinujeme si niekoľko parciálnych cieľov, pomocou ktorých naplníme hlavný cieľ práce. Predmetom danej časti je i priblížiť metódy, ktoré pri písaní práce budeme využívať, spolu s limitmi, ktoré vyplývajú z rozsahu našej práce, či nám dostupných zdrojov odbornej literatúry.

Aplikácia právne zadefinovaných podmienok na legitimáciu súhlasu vydaného regionálnou organizáciou i vládou, či jej reprezentantom sú predmetom tretej kapitoly. Na príklade vojenskej intervencie v Grenade, ktorá sa odohrala v roku 1983, právne analyzujeme splnenie podmienok zadefinovaných v prvej kapitole nami zvolenými aktérmi. Súčasťou danej kapitoly je i ponúknuť historický prehľad relevantných skutočností, ktoré determinujú podstatu naplnenia jednotlivých podmienok. Predmetom tretej kapitoly je zosumarizovať naplnenie podmienok zo strany Organizácie východokaribských štátov a generálneho guvernéra Grenady, Sira Paula Scoona a ich vzájomné porovnanie. Následne prehľadne v tabuľke vyhodnotíme, či jednotlivé body potrebné na oprávnené vydanie žiadosti boli splnené a uvedieme jednotlivé argumenty, ktoré podporujú naše tvrdenia.

1 Právny rámec vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu

1.1 Posudzovania legitimacy vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu z pohľadu všeobecných princípov MPV

Vzhľadom na dominantnú úlohu všeobecných základných princípov medzinárodného práva uznávaných medzinárodným spoločenstvom ako pravidlá regulujúce vzťahy medzi štátmi, je nevyhnutné uviesť Deklaráciu zásad medzinárodného práva z roku 1970, ktorá sformulovala nasledovných sedem základných princípov obsiahnutých v čl. 2 Charty OSN:

1. Zákaz hrozby silou alebo použitia sily
2. Mierové riešenie sporov
3. Princíp nezasahovania do vnútorných záležitostí iného štátu
4. Princíp vzájomnej spolupráce v súlade s Chartou OSN
5. Právo na sebaurčenie národov a princíp rovných práv
6. Princíp zvrchovanej rovnosti
7. Svedomité dodržiavanie medzinárodných záväzkov, ktoré štáty prevzali v súlade s Chartou OSN ¹

Z pohľadu relevantnosti nami skúmanej oblasti si tieto základné zásady, ktoré sú uznávané civilizovanými národmi, priblížime v nasledujúcej časti práce.

1.1.1 Princíp nezasahovania do vnútorných záležitostí

Zásada nezasahovania je zrkadlovým obrazom zvrchovanosti štátov² a štátnej suverenity, ktorá je definovaná v čl. 2 ods. 1 Charty OSN³, a v súčasnej dobe je čoraz viac narúšaná narastajúcim počtom zásahov. Vzhľadom na nejasnú odpoveď na otázku, či aj v súčasnosti daná zásada neustále platí a je dodržiavaná, budeme venovať bližšiu pozornosť stručnému rozboru tohto princípu.

¹ Rezolúcia VZ OSN č. 2625 (XXV.); Deklarácia zásad medzinárodného práva týkajúca sa priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou OSN; Preambula, ods. a – g; Čl. 2 Charty OSN

² WOOD, M.: *The principle of non-intervention in contemporary international law: non-interference in a State's internal affairs used to be a rule of international law: is it still?* In: Výber zo stretnutia diskusnej skupiny pre medzinárodné právo Chatham House z 28. februára 2007. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/International%20Law/il28020.pdf>>,s.2

³ Čl. 2 ods. 1 Charty OSN

Vypracovanie princípu nezasahovania do vnútorných záležitostí iného štátu ako jedného zo všeobecne uznávaných princípov medzinárodného spoločenstva je považované za prejav zachovania zvrchovanosti štátov. Princíp bol definovaný v roku 1965, kedy OSN prijalo Deklaráciu VZ o neprípustnosti intervencie 2131 (XX.) z roku 1965, v ktorej sa uvádza, že:

„Žiadny štát nemá právo zasahovať, priamo alebo nepriamo, z akéhokoľvek dôvodu do vnútorných alebo vonkajších záležitostí akéhokoľvek iného štátu. V dôsledku toho, ozbrojený konflikt a všetky ostatné formy zasahovania alebo pokusu o hrozbu, namierených proti suverenite štátu alebo proti jeho politickým, ekonomickým a kultúrnym prvkom, sú v rozpore s medzinárodným právom.“⁴

Širšiu definíciu princípov z roku 1965 zadefinovalo VZ v Deklarácii zásad medzinárodného práva týkajúcej sa priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou OSN (2625 XXV.), ktorá bola prijatá v roku 1970. Danou Deklaráciou boli jednotlivé zásady uznané ako základné princípy medzinárodného práva. Rezolúcia č. 2625 rozšírila definíciu z roku 1965 o nasledovnú časť: „... alebo skupina štátov ...“⁵, čím rozšírila pôsobnosť zásady na zoskupenia štátov, ktoré sa v súčasnosti dostávajú čoraz viac do popredia.

Princíp nezasahovania sa týka povinnosti štátov nezasahovať do záležitostí domácej jurisdikcie žiadneho iného štátu a je explicitne vymedzený v prvej kapitole Charty OSN predstavujúcej cieľ a zásady Organizácie. Obsahom článku 2 odseku 7 Charty sa štáty zaväzujú, že: *„Žiadne ustanovenie Charty OSN nedáva Organizácii Spojených národov právo zasahovať do vecí, ktoré v podstatnej miere patria do vnútornej právomoci štátov, ani nezaväzuje jej členov, aby takéto veci podrobili riešeniu podľa tejto Charty. Táto zásada však neprekáža, aby sa použili donucovacie opatrenia kapitoly VII.“⁶*

Výrok vtedajšieho britského premiéra Tonyho Blaira, ktorý predniesol počas svojho prejavu v Sedgfielde v marci roku 2004, poukazuje na neefektívnosť vyššie zadefinovaného chápania princípu nezasahovania. Premiér sa vyjadril nasledovne: *„Je celkom možné, že podľa ustanovení súčasného medzinárodného práva môže režim systematicky týrať a utláčať svoj ľud a nie je nič, čo by mohol niekto v tejto veci urobiť...pokiaľ takýto čin nespadá pod definíciu humanitárnej katastrofy...Takéto je možno*

⁴ MCQUINNEY, E.: *Rezolúcia VZ OSN č. 2131 (XX) z 21. decembra 1965. Deklarácia o neprijateľnosti zásahov do vnútorných záležitostí štátov a ochrane ich nezávislosti a suverenity.* [cit. 2016-08-14]. Dostupné na: <http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ga_2131-xx/ga_2131-xx_e.pdf>,s.3

⁵ Čl. 1 Rezolúcie VZ OSN č. 2625 (XXV.); Deklarácia zásad medzinárodného práva týkajúca sa priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou OSN

⁶ Čl. 2 ods. 7 Charty OSN

*právo, ale naozaj by malo také byť?*⁷ Tým poukázal na slabý a nedostatočný základ medzinárodného práva v otázke zasahovania do suverenity štátu s úmyslom ochrany obyvateľstva.

V prvej polovici 20. storočia sa medzinárodné spoločenstvo vydalo cestou, ktorá viedla k obmedzeniu použitia sily. Dôkazom tohto tvrdenia je práve deklarovanie princípu nezasahovania, ktorý je uvedený vo viacerých dokumentoch prijatých v 30. rokoch. Jedným z dôležitých dokumentov je Dohovor o právach a povinnostiach štátov počas občianskych nepokojov, ktorý bol prijatý v roku 1928 a obsahuje zákaz štátov intervenovať do záležitostí iného štátu.⁸

Ďalším príkladom, ktorý potvrdzuje smerovanie spoločenstva k zabráneniu a úplnému vylúčeniu použitia sily z medzinárodného poľa je Montevidejský dohovor o právach a povinnostiach štátov prijatý v roku 1936, ktorý v čl. 8 uvádza, že „*žiadny štát nemá právo zasiahnuť do vnútorných, ako i do vonkajších záležitostí iného štátu.*“⁹ Ako ďalší príklad môžeme uviesť Medziamerickú dohodu o vzájomnej pomoci prijatú v roku 1947, ktorou sa zmluvné strany zaviazali neporušiť suverenitu, teritoriálnu integritu a politickú nezávislosť akéhokoľvek amerického štátu, ktorý sa stal zmluvnou stranou dohody.¹⁰

Ustanovenia podporujúce zásadu nezasahovania nachádzame aj vo viacerých chartách prijatých regionálnymi organizáciami ako napr.: v Pakte Ligy arabských štátov, Organizácii Africkej jednoty (v súčasnosti nazývaná Africká únia), ako i v Zmluve o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci¹¹. Vývoj medzinárodného spoločenstva v otázke zákazu použitia sily a nezasahovania bol upevnený prijatím Charty OSN potvrdzujúcej vybrané všeobecné princípy medzinárodného práva.

1.1.2 Princíp zákazu hrozby silou alebo použitia sily

S princípom nezasahovania do vnútorných záležitostí iného štátu úzko súvisí i princíp zákazu použitia sily voči inému aktérovi medzinárodného práva. Právny základ je položený v Deklarácii zásad medzinárodného práva týkajúcej sa priateľských vzťahov

⁷ BLAIR, T.: *Speech in Sedgfield on 5th March 2004*. In: The Guardian. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.theguardian.com/politics/2004/mar/05/iraq.iraq>>

⁸ Čl. 1 Dohovoru o právach a povinnostiach štátov počas občianskych nepokojov z 20. februára 1928

⁹ Čl. 8 Montevidejského dohovoru o právach a povinnostiach štátov z 26. decembra 1933

¹⁰ Čl. 1 a 6 Medziamerickej zmluvy o vzájomnej pomoci (Rijský pakt) z 2. septembra 1947

¹¹ Čl. 15 Charty Organizácie amerických štátov z 30. apríla 1948; čl. 3 Charty Organizácie Africkej jednoty z 25. mája 1963; čl. 8 Paktu Ligy arabských štátov z 22. marca 1945; čl. 8 Zmluvy o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci zo 14. mája 1955

a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou OSN (2625 XXV.) a v Charte OSN, ktorá v čl. 2 ods. 4 uvádza, že: „*Organizácia a jej členovia, sledujúc ciele deklarované v prvom článku, budú konať podľa týchto zásad: ...Všetci členovia Organizácie Spojených národov sa vo svojich medzinárodných stykoch vystrihajú hrozby silou alebo použitia sily proti územnej celistvosti alebo politickej nezávislosti každého štátu, ako aj každého iného spôsobu nezlučiteľného s cieľmi Organizácie Spojených národov.*“¹²

Charta OSN stanovuje povinnosti nielen stranám zmluvy, ale i tretím stranám. Túto skutočnosť možno vyvodiť z čl. 2 ods. 6 Charty OSN, ktorý uvádza nasledované: „*Organizácia sa postará o to, aby i štáty, ktoré nie sú jej členmi, konali podľa týchto zásad, pokiaľ je to potrebné pre udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti.*“¹³ Niektorí autori tvrdia, že dané ustanovenie nedáva štátom právo ani možnosť oprávnene vykonať iné akty intervencie, ako tie, ktoré sú výslovne ustanovené v Charte. K takýmto intervenciám je potrebná autorizácia zo strany BR OSN podľa kapitoly VII. Charty OSN.

Humanitárna intervencia je jedným z prípadov, ktorý nie je vymedzený v Charte, a ktorá taktiež neuvádza právo, či povinnosť štátov na výkon takéhoto zásahu. Odôvodnenie tohto tvrdenia je z pohľadu kritikov zjavné. Vzhľadom na to, že podľa čl. 2 ods. 7 štát nemôže zasahovať do otázok patriacich do vnútornej právomoci štátov, nemôže teda jednať ani v prípade hrubého porušovania ľudských práv v krajine, keďže tieto spadajú do jurisdikcie domáceho štátu. Avšak čl. 2 ods. 4 zakazuje použitie sily iba také, ktoré je „*proti teritoriálnej integrite alebo politickej nezávislosti iného štátu, alebo ako aj každého iného spôsobu nezlučiteľného s cieľmi OSN*“. Je teda ťažké argumentovať, že napr. vojenská intervencia s úmyslom zabezpečenia dodávok potravín alebo zaistenia bezpečia pre ohrozené obyvateľstvo v krajine narušuje teritoriálnu celistvosť a politickú nezávislosť štátu.¹⁴

Avšak vzhľadom na dynamický charakter medzinárodného práva a jeho prispôbovania sa aktuálnym výzvam, možno tvrdiť, že prax sa odchyľila od pôvodne striktného vnímania základných princípov, a prijíma širšie definície týchto zásad. Kwakwa vo svojom článku o problematike práva na humanitárnu akciu v kontexte vnútorných konfliktov v Afrike uvádza, že „*Charta je iba ústava medzinárodného spoločenstva a ústavy sa môžu vyvíjať a meniť v závislosti od podmieneného vývoja.*“¹⁵

¹² Čl. 2 ods. 4 Charty OSN

¹³ Čl. 2 ods. 6 Charty OSN

¹⁴ KWAKWA, E.: *Internal Conflicts in Africa: Is There a Right of Humanitarian Action?* In: *African Yearbook of International Law*, č. 2, s.31

¹⁵ Tamtiež, s.32.

1.1.2.1 Okolnosti vylučujúce protiprávnosť použitia sily v MP

Napriek vyššie uvedeným článkom, ktoré neoprávňujú štáty k vykonaniu vojenskej akcie a použitiu sily, samotná Charta vo svojom texte obsahuje určité výnimky, resp. okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu, ktorý porušuje základný princíp - zákaz použitia sily. V Charte nachádzame dve výnimky:

- súhlas BR OSN podľa čl. 42,
- právo na sebaobranu podľa čl. 51.¹⁶

Čl. 42 kapitoly VII. Charty OSN sa uplatňuje v prípade, ak sa zmier nedosiahol mierovými prostriedkami uvedenými v čl. 41 uvedenej kapitoly. V tomto prípade je BR OSN podľa čl.39 Charty oprávnená vyhodnotiť, či ide o ohrozenie mieru, jeho porušenie alebo o útočný čin. Daný článok dáva BR aj právomoc rozhodnúť o druhu opatrení, ktoré sa v riešení daného konfliktu použijú. Ak BR vyhodnotí, že ide o ohrozenie mieru, môže podľa čl. 42 použiť, resp. splnomocniť štát k použitiu ozbrojenej sily podľa kapitoly VII Charty OSN.

Druhou výnimkou je použitie sily v prípade uplatnenia prirodzeného práva na individuálnu alebo kolektívnu sebaobranu podľa čl. 51, ktorú bližšie rozoberieme v nasledujúcej časti práce.

Niektorí autori¹⁷ uvádzajú výnimky nad rámec čl. 42 a čl. 51 Charty OSN, ktorými je možné v niektorých prípadoch odôvodniť vojenský zásah na území iného štátu. Jedným z príkladov je Rezolúcia „Zjednotenie pre mier“ prijatá VZ OSN v roku 1950 formulujúca tretiu výnimku zo zásady zákazu použitia sily, ktorá povoľuje použitie sily na základe odporúčania VZ.¹⁸

Ďalšia, z nášho pohľadu štvrtá výnimka, sa nachádza v Rezolúcii VZ o „Definícii agresie“¹⁹ z roku 1974, ktorá oprávňuje ľud násilne pozbavený práva na sebaurčenie, nachádzajúceho sa pod koloniálnou nadvládou alebo v cudzom podmanení bojovať za dosiahnutie sebaurčenia a nezávislosti.²⁰

¹⁶ NANDA, V. P.: *Humanitarian Intervention under International Law and U. N. Charter*. In: *International Law: Issues and Challenges*, r.1, 2009, s.208-214

¹⁷ ABDULRAHIM, W.: *The Use of Force*. In: *My International Law studies in English*. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<https://sites.google.com/site/walidabdulrahim/home/my-studies-in-english/15-the-use-of-force>>

¹⁸ Rezolúcia VN OSN č. 337(a) (V), Zjednotenie za mier z 3. novembra 1950. s.10

¹⁹ Rezolúcia VN OSN č. 3314 (XXIX), Definícia agresie zo 14. decembra 1974. s.142

²⁰ Tamtiež, čl. 7.

1.2 Individuálna a kolektívna sebaobrana podľa čl. 51 Charty OSN

Jednou z okolností vylučujúcich protiprávnosť použitia sily je právo na individuálnu a kolektívnu sebaobranu zakotvené v Charte OSN v čl. 51, ktoré bolo neraz použité ako argument na obhájenie si vojenského zásahu na území iného štátu. Daný článok uznáva prirodzené právo na použitie sily v sebaobrane. Okrem toho existuje všeobecný konsenzus o tom, že popri požiadavkách uvedených v texte čl. 51 je aj rad ďalších požiadaviek určujúcich rozsah práva na sebaobranu.

A. Lorca, profesor práva na univerzite v Georgetowne, vo svojom článku o pravidlách pre „*globálnu vojnu proti teroru*“ zosummarizoval podmienky, ktoré musí štát splniť na to, aby mohol uplatniť právo na sebaobranu. Ako prvú požiadavku uvádza, že (1) útok by mal byť závažný a bezprostredný, pričom ako druhú požiadavku uvádza (2) nevyhnutnosť reakcie a jej primeraný rozsah.²¹

Obyčajové pravidlo vyžadujúce proporcionalitu a nevyhnutnosť reakcie bolo niekoľkokrát opakovane potvrdené aj v rozsudkoch MSD. Ako príklad môžeme uviesť prípad „*Ropných plošín*“ medzi Iránom a USA²², v ktorom sa MSD tak, ako uvádza v ods. 74, odvoláva na kľúčový prípad v riešení otázky sebaobrany a to prípad *Vojenských a polovojenských akcií v a proti Nikaraguy*, ktorý hral ústrednú úlohu v diskusii i nad rámec kolektívnej sebaobrany. Súd i v tomto prípade poukázal na pravidlo zakotvené v obyčajovom práve, ktoré zodpovedá otázku, od čoho závisí legitimita reakcie na ozbrojený útok. Súd v rozsudku uviedol, že posúdenie: „*či je reakcia na ozbrojený útok v súlade s právom, závisí od toho, do akej miery boli dodržané kritériá nevyhnutnosti a proporcionality opatrení prijatých v sebaobrane.*“²³

1.2.1 Vymedzenie pojmov „*ozbrojený útok*“ a „*agresia*“

Dôležitou podmienkou na aktiváciu čl. 51 je splnenie požiadavky na „*ozbrojený útok*“. V rozsudku MSD v prípade *Nikaragua* bolo vyhlásené, že definícia ozbrojeného útoku povoľujúca výkon prirodzeného práva na sebaobranu nie je uvedená v Charte OSN

²¹ LORCA, A. B.: *Rules for the „Global war on terror“: Implying consent and presumink conditions for intervention*. In: 45 N.Y.U. Journal of International Law & Politics, r. 45, 2012. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2013/04/45.1-Lorca.pdf>>, s.27

²² Ods. 74 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 6. novembra 2003 vo veci *Ropné plošiny (Irán v. U.S.A.)*. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.icj-cij.org/docket/files/90/9715.pdf>>, s.39

²³ Ods. 194 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci *Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.)*. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s.182

a nie je súčasťou zmluvného práva.²⁴ Vyhlásenie bolo jedným z mnohých argumentov, ktorými MSD zvykol poukázať, že čl. 51 bol vlastne odkazom na už existujúce obyčajové právo, ktoré určuje obsah pojmu ozbrojený útok. Súd taktiež zdôraznil, že aplikácia terminológie ozbrojeného útoku za účelom uplatnenia práva na sebaobranu, je upravená oboma prameňmi práva (Chartou OSN a obyčajovým právom) a ich pravidlá nemajú vždy rovnaký obsah. Napriek tomu však Súd v neskoršej časti rozsudku uviedol, že „v tomto prípade sa javí byť všeobecná zhoda o povahe činov, ktoré možno považovať za ozbrojené útoky.“²⁵

Pre lepšiu ilustráciu zhody súd citoval čl. 3, pís. g definície agresie pripojenej k Rezolúcii 3314 (XXIX), ktorú VZ prijalo v roku 1974. Podľa čl. 1 sa pojmom agresia rozumie: „použitie ozbrojenej sily štátom alebo skupinou štátov proti zvrchovanosti, územnej celistvosti alebo politickej nezávislosti iného štátu, alebo akýmkoľvek iným spôsobom nezlučiteľným s Chartou OSN.“²⁶ Vzhľadom na to, že francúzske znenie čl. 51 Charty OSN používa termín „*agression armée*“²⁷ pre „ozbrojený útok“, niektorí odborníci tvrdia, že ozbrojený útok je podkategóriou agresie. Tento názor však medzi odborníkmi neprevažuje, tak ako to uvádza i Alexandrov vo svojom diele Sebaobrana proti použitiu sily v medzinárodnom práve.²⁸

Ak sa štát uchýli k použitiu sily v rámci sebaobrany v reakcii na ozbrojený útok vykonaný neštátnym aktérom, je v tomto prípade potrebné dodatočne, okrem všeobecných požiadaviek doktríny sebaobrany, hľadiť i na osobitný právny argument, v ktorom je potrebné preukázať, že ozbrojený konflikt vykonaný neštátnymi aktérmi je natoľko závažný, že aktivuje právo na sebaobranu.²⁹ Tento dodatočný argument sa stal obzvlášť dôležitým pre zodpovedanie otázky oprávnenosti reakcie obete útoku. Útok neštátneho aktéra nezapadá úplne do predpokladu tradičnej sebaobrany - útok vykonaný pravidelnými vojenskými skupinami iného štátu presahujúci na územie iného štátu.³⁰

²⁴ Tamtiež, ods. 176.

²⁵ Tamtiež, ods. 195.

²⁶ Čl. 1 Rezolúcie VN OSN č. 3314 (XXIX), Definícia agresie zo 14. decembra 1974.

²⁷ Čl. 51, prvá veta Charty OSN, francúzska verzia: „Aucune disposition de la présente Charte ne porte atteinte au droit naturel de légitime défense, individuelle ou collective, dans le cas où un Membre des Nations Unies est l'objet d'une *agression armée*, jusqu'à ce que le Conseil de sécurité ait pris les mesures nécessaires pour maintenir la paix et la sécurité internationales.“

²⁸ ALEXANDROV, S. A.: *Self-Defense against the Use of Force in International Law*. Kluwer Law International, Hague, 1996, s. 105-108

²⁹ LORCA, A. B.: *Rules for the „Global war on terror“: Implying consent and presumink conditions for intervention*. In: 45 N.Y.U. Journal of International Law & Politics, r. 45, 2012. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2013/04/45.1-Lorca.pdf>>, s.28

³⁰ Tamtiež, s.28.

Rozsudok prípadu Nikaragua vs. USA zjednotil rozličné pohľady na otázku, či je zásobovanie zbraňami a logistickú podporu opozičných strán možné definovať ako ozbrojený útok, a tým aktivovať čl. 51 Charty OSN. MSD v rozsudku k prípadu v ods. 195 potvrdil, že dodávanie zbraní rebelom, ako aj logistická a iná podpora im poskytovaná, môže predstavovať protiprávny akt zasahovania do vnútorných záležitostí štátu, a taktiež môže byť vnímaná ako hrozba silou alebo použitie sily, no nepostačuje k naplneniu charakteristiky pre „ozbrojený útok.“³¹

MSD v prípade Nikaragua rozlíšil najzávažnejšie formy použitia sily, ktoré sú chápané ako ozbrojený útok, od iných menej závažných foriem a dospel k záveru, že sebaobrana je prípustná iba ako odpoveď na už uskutočnený ozbrojený útok.³² Súd taktiež uznal, že nielen akcie vykonané „*pravidelnými ozbrojenými silami za hranicami vlastného štátu*“ predstavujú závažný útok, ale rovnako ho predstavujú i „*ozbrojené skupiny, nepravidelné jednotky alebo žoldnieri vyslaní štátom alebo v mene štátu, ktoré vykonávajú akt ozbrojeného útoku proti inému štátu a to takej závažnosti, že sa rovná ozbrojenému útoku vykonanému pravidelnými jednotkami.*“³³

MSD uznal, že aj neštátni aktéri môžu vykonať ozbrojený útok. Aby bol však čin takto chápaný, je podľa MSD potrebné, aby vykazoval vysokú mieru závažnosti. Súd bol za toto tvrdenie však podrobený veľkej kritike, najmä zo strany USA. Spojené štáty argumentovali, že použitie sily voči štátu Nikaragua bolo využitím práva na kolektívnu sebaobranu v mene El Salvadoru. MSD rozhodol, že nikaragujská pomoc rebelom, ktorá spočívala v poskytovaní zbraní a logistickej podpory nedosahovala mieru ozbrojeného útoku. Niektorí odborníci, ako napríklad Thomas Franck, kritizujú reštriktívne vykladanie pojmu ozbrojený útok tak, ako ho poňal MSD, pretože podľa nich obmedzujú legálne protiopatrenia s možnosťou použitia sily obeťou na jeho vlastnom území, a teda vlastne poskytuje imunitu štátu, z ktorého územia boli povstalci riadení.³⁴

³¹ Ods. 195 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.). [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s.184

³² Ods. 191; 195 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.). [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s.178; 182

³³ Tamtiež. ods. 195.

³⁴ LORCA, A. B.: *Rules for the „Global war on terror“: Implying consent and presumink conditions for intervention.* In: 45 N.Y.U. Journal of International Law & Politics, r. 45, 2012. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2013/04/45.1-Lorca.pdf>>, s.29

Ako sme už uviedli vyššie, pri vykladaní čl. 51 je zrejmé, že na to, aby bolo použitie sily v sebaobrane právne prípustné, je potrebné kumulatívne splniť nasledovné požiadavky:

- sila môže byť použitá v sebaobrane iba vo vzťahu k „ozbrojenému útoku“, či útoku hroziacemu alebo už prebiehajúcemu. Ozbrojený útok nemusí zahŕňať iba útok proti územiu niektorého štátu, ale i proti diplomatickým misiám a ozbrojeným silám mimo územia štátu.³⁵ To znamená, že sila je prípustná len vtedy, ak existuje priamy akt agresie proti štátu, ktorý aktivuje čl. 51;
- dokonaný akt agresie alebo ozbrojeného útoku musí byť závažný. Charta splnomocňuje BR rozhodnúť, či sa jedná alebo nejedná o závažný ozbrojený útok podľa čl. 39;
- právo na sebaobranu sa aktivuje iba v prípade, ak došlo k spáchaniu protiprávných činov. Členské štáty sa nemôžu dovolávať práva na sebaobranu za účelom implementácie donucovacích opatrení OSN, napríklad je nezákonné použiť silu za účelom dosiahnutia mieru a bezpečnosti, pričom predtým nebolo potvrdené spáchanie ozbrojeného útoku;
- výkon práva na sebaobranu musí byť v súlade s požiadavkami vychádzajúcimi z obyčajového práva – teda proporcionalitou a nutnosťou sebaobrany – vychádzajúc z prípadu Caroline z roku 1837.³⁶ Sila sa používa na odrazenie útočníka a musí byť ukončená v okamihu, keď je hrozba odstránená vďaka prvotne použitej sile;
- použitie sily je legitímne v prípade prebiehajúceho útoku, alebo ak bol už útok spáchaný. Sila nemôže byť použitá za účelom stanovenia určitého typu spravodlivosti, dobývania území alebo vykonávania represálií;
- v okamihu, keď BR OSN prijme patričné kroky proti agresorovi, individuálna sebaobrana sa zmení na kolektívnu sebaobranu;

³⁵ WILMSHURST, E.: *Principles of International law on the use of force by states in self-defence*. Chatham House – The Royal Institute of International Affairs, 2005. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<https://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/108106>>, s.5

³⁶ KITTRICH, J.: *The Right of Individual Self-Defense in Public International Law*. s.153-156. Daniel Webster, štátny tajomník USA, vo svojom liste Lordovi Ashburtovi položil základ požiadaviek na legitímáciu vojenskej obrannej akcie v prípade ozbrojeného útoku, pričom ako požiadavky uvádza, že je nevyhnuté preukázať: „...nutnosť sebaobrany, okamžitý, ničivý útok, nedávajúc žiadnu voľbu pri výbere prostriedkov, a žiadny čas na prediskutovanie veci...“, Tamtiež, s.154.

- opatrenia prijaté pri výkone práva na sebaobranu musia byť zároveň bezodkladne nahlásené BR OSN. BR si vyhradzuje právo a zodpovednosť autorizovať spoločnú vojenskú akciu na riešenie skutočných či skrytých hrozieb.³⁷

Vzhľadom na to, že neexistuje žiadne pravidlo v medzinárodnom práve, ktoré by umožňovalo inému štátu uplatniť právo na kolektívnu sebaobranu na základe vlastného vyhodnotenia situácie, je nevyhnutné, aby sa napadnutý štát sám vyhlásil za obeť vojenskej intervencie. Súd taktiež dospel k záveru, že neexistuje pravidlo, ktoré umožňuje výkon kolektívnej sebaobrany v neprítomnosti žiadosti zo strany štátu, ktorý sám seba vyhlásil a považuje za obeť ozbrojeného útoku.³⁸

Podľa čl. 51 štát musí podať žiadosť BR OSN, a zároveň ju informovať o použití práva na individuálnu alebo kolektívnu sebaobranu. Absencia správy tohto druhu môže byť dôvodom pochybností o tom, že štát skutočne koná v rámci sebaobrany.³⁹ V takomto prípade môže byť štát usvedčený a následne aj odsúdený za nezákonné použitie sily.

1.3 Intervencia a jej typy z pohľadu MP

MSD bol zriadený v roku 1945. V začiatkoch svojho fungovania sa zaoberal prípadom Korfu kanál.⁴⁰ Práve v tomto spore riešil súd otázku intervencie a použitia sily. Postoj, ktorý zaujal bol dôležitý v následných rozhodnutiach, ako je napr. už vyššie uvádzaný prípad Nikaragua vs. USA.

Vzhľadom na predmet nami skúmanej problematiky – vojenská intervencia so súhlasom alebo na pozvanie štátu - je nevyhnutné zadefinovať si oporný pojem, ktorým je samotná intervencia. Vattel v roku 1758 ako prvý zadefinoval pojem intervencia, pričom uviedol, že ide o akt, ktorý narúša suverenitu štátu, voči ktorému je namierený.⁴¹ Oppenheim definoval intervenciu ako „*násilný alebo diktátorský zásah do záležitostí iného*

³⁷ Čl. 51 Charty OSN

³⁸ PETRESKI, M.: *The International Public Law and The Use of Force by the States*. In: *Journal of Liberty and International Affairs*, r. 1, č. 2, 2015. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://e-jlia.com/papers/v2_9.pdf>, s.6

³⁹ Ods. 200 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.). [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s.186

⁴⁰ International Court of Justice: *History*. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/court/index.php?p1=1&p2=1#International>>

⁴¹ PITTS, J.: *Intervention and Sovereign Equality: Legacies of Vattel*. In: *Just and Unjust Military Intervention: European Thinkers from Vitoria to Mill*. Cambridge University Press, Cambridge, 2013. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://political-science.uchicago.edu/faculty-articles/Pitts---Intervention%20and%20sovereign%20equality%20legacies%20of%20Vattel.pdf>>,s.132

štátu so zámerom udržať alebo pozmeniť aktuálne podmienky existujúceho stavu“.⁴² Vo všeobecnosti však môžeme konštatovať, že univerzálna definícia daného pojmu v súčasnom medzinárodnom práve absentuje.

Poukázat' však môžeme práve na už spomínaný prípad Nikaragua vs. USA, v ktorom sa súd pokúsil negatívne vymedziť podstatu termínu „intervencia“ a taktiež podmienky, za ktorých vykonanie nie je v súlade s právom. MSD v ods. 205 uvádza: „Intervencia je neoprávnená, ak používa metódy nátlaku silou, ktoré sú v právomoci štátu, (teda štáty musia o nich vedieť slobodne rozhodovať ako napr. voľba politického, ekonomického, sociálneho a kultúrneho systému štátu a formulácia zahraničnej politiky). Prvok donútenia, ktorý definuje a v podstate tvorí samotnú podstatu zákazu intervencie je obzvlášť viditeľný v prípade zásahu s použitím sily, a to buď priamo, v podobe vojenských akcií, alebo nepriamo prostredníctvom podpory teroristických ozbrojených činov v inom štáte“.⁴³

Klasická definícia zákazu intervencie ako „diktátorského zasahovania“ od Oppenheima nevyklučuje pozvanie zahraničných vojenských jednotiek, hoci Deklarácia zásad medzinárodného práva týkajúcej sa priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou OSN (2625) a Deklarácia VZ OSN o neprípustnosti intervencie (1965), boli mnohokrát vykladané v zmysle neprípustenia zásahu cudzích vojsk na pozvanie vlády.⁴⁴ Napriek tomu, že vyhlásenie MSD, podľa ktorého je „zásah prípustný na žiadosť vlády“⁴⁵, odráža ustúpenie od absolutistických pohľadov na vojenský zásah deklarovaný v rokoch 1960 a 1970. Dôvod zásady nezasahovania – ochrana suverenity štátu a jeho politickej nezávislosti – naznačuje, že prípustnosť intervencie cudzích vojsk na pozvanie vlády je potrebné starostlivo analyzovať, aby nedošlo k porušeniu ostatných základných princípov medzinárodného práva a vnútroštátneho práva daného štátu.

V kontexte medzinárodného práva rozlišujeme niekoľko foriem intervencie. Z hľadiska zamerania našej práce budeme venovať bližšiu pozornosť humanitárnej

⁴² OPPENHEIM, L.: *International Law: A Treatise. Vol. 2: War and Neutrality*. Longmans, 1906. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k93563t>,s.256-258

⁴³ Ods. 205 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.). [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s 190-192

⁴⁴ KUNIG, P.: *Prohibition of Intervention*. Max Planck Encyclopedia of Public International Law, 2008. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1434>>

⁴⁵ Ods. 246 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.). [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s.228

intervencii a vojenskej intervencii so súhlasom alebo na pozvanie štátu, ktoré sú predmetom nasledujúcej časti práce.

1.3.1 Vojenská intervencia so súhlasom alebo na pozvanie štátu

Doktrína intervencie na pozvanie alebo so súhlasom nie je výhradne zakotvená v žiadnom dokumente, no vo všeobecnosti sa opiera o Chartu OSN a Návrh stanov Komisie pre medzinárodné právo o zodpovednosti štátu vypracovaný Komisiou pre medzinárodné právo z roku 2001 i o právne závery uznávaných odborníkov. V nasledujúcej časti si priblížime význam legitímne udeleného súhlasu a žiadosti zo strany štátov, pričom si zdefinujeme vybrané kritériá, ktoré je nevyhnutné splniť, na to, aby bola vojenská akcia vykonaná na základe súhlasu, či pozvania, vyhodnotená ako oprávnená z pohľadu medzinárodného práva.

1.3.1.1 Terminologický aspekt inštitútu vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu

Na základe preštudovanej literatúry sme dospeli k záveru, že pojmy „súhlas“ a „intervencia na pozvanie“ sa v problematike externého vojenského zásahu zamieňajú a požívajú rovnakú právnu silu. Autori vo svojich dielach často využívajú oba pojmy na pomenovanie toho istého inštitútu.

V anglickom znení sa najčastejšie využívajú termíny „consent“, „intervention by invitation“ a „request“. V našej práci sa stotožňujeme s názorom PhD kandidáta na univerzite v anglickom meste Reading, ktorý tento postoj ďalej rozpracoval v diele „Súhlas a použitie sily: preskúmanie intervencie na pozvanie ako základ pre americké zapojenie dronov v Pakistane, Somálsku a Jemene“. Autor uvádza, že dané výrazy sú synonymami, ak sa uplatňujú na použitie sily na pôde medzinárodného práva, ako je to i v našom prípade. Je pravdepodobné, že intervencia na pozvanie má časovú konotáciu, ktorá naznačuje, že jej vydanie je nutne potrebné pred použitím sily, avšak neexistuje žiadny dôkaz, že to tak v skutočnosti je.⁴⁶

Oba pojmy vo svojej práci využíva Eliav Lieblach, pôsobiaci na Radzyner School of Law v Izraeli, pričom doktorát práva získal na Columbia Law School, kde pôsobí ako

⁴⁶ BYRNE, M.: *Consent and the use of force: an examination of 'intervention by invitation' as a basis for US drone strikes in Pakistan, Somalia and Yemen*. In: *Journal on the Use of Force and International Law*, 2016. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20531702.2015.1135658>>,s.1

asistent. Vo svojej práci „International Law and Civil Wars: Intervention and consent“ z roku 2013 uvádza, že na oprávnenú intervenciu na pozvanie je potrebný legalizujúci prvok takejto intervencie, čím sa rozumie širší element akým je súhlas. Z toho dôvodu takýto proaktívny druh pozvania je len jednou formou vyjadrenia súhlasu.⁴⁷

Ďalším príkladom používania daných termínov reprezentujúcich rovnaký inštitút je i text publikácie od Davida Wippmana, profesor práva na Cornell Law University. V diele „Military intervention, regional organisations, and host-state consent“, v časti o analýze „súhlasu a problémov s ním spojených“, používa v názve kapitoly pojem súhlas, no ďalej v texte používa pojem intervencia na pozvanie, pričom z pohľadu obsahu práce tieto pojmy majú zhodný význam.⁴⁸

Ako také budeme oba pojmy v práci používať, pričom ich vnímame ako navzájom zameniteľné, s odvolaním sa na autorov odbornej literatúry z oblasti medzinárodného práva týkajúcej sa samotného inštitútu vojenskej intervencie.

1.3.1.2 Analýza legitimacy „súhlasu“

Medzinárodnoprávny inštitút súhlasu je prejavom zvrchovanej rovnosti štátov, ktorý zdôrazňuje princíp zakotvený v čl. 2 ods. 7 Charty. V súvislosti s tým možno uviesť, že inštitút je tiež výsledkom medzinárodného systému, ktorý sa usiluje o zachovanie autonómie štátov.⁴⁹ Dôkaz toho je uvedený napr. v článku 2 ods. 4 Charty OSN pojednávajúcom o zákaze hrozby silou alebo použitia sily proti inému štátu. Logickým dôsledkom presadzovania princípov suverenity a autonómie štátov vyplývajúcich z Charty je, že štát môže riadiť v podstate všetky činnosti vykonávané na svojom území. Štáty *prima facie* majú teda ako také právomoc a spôsobilosť vydať súhlas „a tým pádom pozvať pomoc vojenských jednotiek z tretích štátov.“⁵⁰ Z tohto dôvodu je súhlas jedného štátu daný inému štátu na použitie sily v rámci svojho územia, ako prejav jeho suverenity, spôsobilý byť okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť takéhoto činu a oslabuje spomínaný princíp zákazu použitia sily v rámci *jus ad bellum*. Platí teda, že ak je súhlas platný, použitie sily

⁴⁷ LIEBLICH, E.: *International Law and Civil Wars: Intervention and consent*. Routledge, 1. edícia. New York, 2013. s.10-11

⁴⁸ WIPPMAN, D.: *Military Intervention, Regional Organizations, and Host-State Consent*. Duke Journal of Comparative & International Law, 1996, s.213-237

⁴⁹ BYRNE, M.: *Consent and the use of force: an examination of 'intervention by invitation' as a basis for US drone strikes in Pakistan, Somalia and Yemen*. In: Journal on the Use of Force and International Law, 2016. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20531702.2015.1135658>>, s.4

⁵⁰ Tamtiež, s.4

neporušuje „*územnú celistvosť alebo politickú nezávislosť*“, ale je práve naopak prejavom suverenity daného štátu a jeho politickej nezávislosti.

Túto skutočnosť nedávno zdôraznil Výbor Medzinárodnej právnej asociácie pre použitie sily vo svojom návrhu správy o agresii a použití sily, v ktorom sa rozlišuje medzi súhlasom a „ospravedlniteľným porušovaním“ suverenity štátov (ako sú napr. sebaobrana a aktivity v rámci kapitoly VII. Charty OSN), pričom súhlas nezahŕňa žiadne porušenie suverenity *ab initio*.⁵¹

To, že štát môže súhlasiť s činmi, ktoré sú inak v rozpore s jeho suverenitou, je viditeľný na viacerých miestach. Napr. čl. 2 ods. 7 Charty uvádza, že „*žiadne ustanovenie tejto Charty nedáva Organizácii Spojených národov právo zasahovať do vecí, ktoré patria výlučne do vnútornej právomoci štátov...*“⁵² kladúc pri tom dôraz na zachovanie schopnosti štátov sami si vládnuť, čo sa samozrejme vzťahuje aj na ich schopnosť vyzvať na použitie sily na ich území. Podobne implicitným spôsobom je tento inštitút vyjadrený aj v Rezolúcii č. 3314 o definícii agresie z roku 1974, ktorá v rámci kategórie agresívnych aktov v čl. 3, pís. e, obsahuje aj „*použitie ozbrojených síl, ktoré sú na území iného štátu so súhlasom prijímajúceho štátu, v rozpore s podmienkami stanovenými v dohode*“⁵³, a tým nepriamo uznáva existenciu súhlasu ako evidentnej súčasť medzinárodného právneho rámca.

Široký náčrt prvkov súhlasu, slúžiaci ako *lex generalis*, je stanovený v čl. 20 Návrhu stanov Komisie pre medzinárodné právo o zodpovednosti štátu (ďalej len DASR)⁵⁴ doplnenom o sprievodný komentár vypracovaný Komisiou pre medzinárodné právo (ďalej len ILC).

V prípade intervencie na pozvanie sa priamo aplikujú ustanovenia čl. 20 ako *lex specialis*, v ktorom sa uvádza nasledovné: „*Udelenie platného súhlasu druhému štátu na vykonanie činu alebo aktu je okolnosťou, ktorá bráni protiprávnosti tohto činu v prípade, ak tento akt alebo čin zostáva v medziach udeleného súhlasu.*“⁵⁵

Čl. 20 poskytuje pozitívne i negatívne legálne vymedzenie súhlasu. Pod pozitívnym vymedzením súhlasu chápeme prvú časť vety čl. 20, ktorá uvádza, že „*súhlas je daný na*

⁵¹ International Law Association Committee on the Use of Force: *Report on Aggression and the Use of Force*. 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.ila-hq.org/download.cfm/docid/DA12E88E-5E44-4151-9540DC83D4A0EA78>>, s.13

⁵² Čl. 2 ods. 7 Charty OSN

⁵³ Rezolúcia VN OSN č. 3314 (XXIX), Definícia agresie zo 14. decembra 1974

⁵⁴ Report of the International Law Commission on the work of its Fifty-third session: *Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries*. Official Records of the General Assembly, Fifty-sixth session, Supplement No. 10 (A/56/10), 2001. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_6_2001.pdf>, s.43

⁵⁵ Tamtiež, s.43, čl. 20.

vykonanie činu“. Hovoríme teda o skutočnom zrealizovaní násilného vojenského aktu. Negatívne je súhlas definovaný v druhej časti vety, kde je ustanovené, že súhlas zostane platný len v tom prípade, ak akt zostáva v medziach tohto súhlasu. Pozvaný štát teda nemôže konať nad rámec kompetencií, ktoré sú mu súhlasom dané.⁵⁶ Intervenujúci štát je povinný pri výkone ozbrojeného aktu zohľadniť súčasne oba aspekty vyplývajúce z definície a komentára ILC z roku 2001.

Právo štátu zvoliť si svoje vlastné smerovanie je zjavne zakotvené v medzinárodnom práve. Nielen, že súhlas s intervenciou je jednou zo zásad medzinárodného práva, ale má i základný a popredný charakter. Gray tvrdí, že povojnové právo štátov požadovať intervenciu sa stalo „samozrejmosťou“ a vo svojom diele odkazuje na viaceré prípady z praxe, v ktorej bola sila použitá konsenzuálne „a to bez medzinárodného odsúdenia, ako napr. zásah Francúzska v Gabone v roku 1964, či intervencia Senegalu v Guinejsko-Bissauskej republike v roku 1998.“⁵⁷

ILC nazvala inštitút súhlasu „základným princípom medzinárodného práva“.⁵⁸ Schmitt sa vo svojom diele tiež vyjadril, že je „nesporné, že jeden štát môže použiť silu v inom štáte so súhlasom daného štátu.“⁵⁹ Právo na vojenskú intervenciu so súhlasom, resp. na pozvanie potvrdila i britská vláda, keď uviedla, že „zákaz použitia sily sa nevzťahuje na použitie vojenskej sily jedného štátu na území druhého, ak o to predmetný štát požiada alebo dá na to súhlas.“⁶⁰

Materiálne náležitosti súhlasu

Prítomnosť doktríny vojenskej intervencie so súhlasom štátu bola výslovne uvedená v DASR. ILC v komentári k jednotlivým článkom stanovila podmienky, ktoré musia štáty dodržať, aby mohol byť súhlas a samotná intervencia posúdené ako legitímna. Z pohľadu ILC platne udelený súhlas vyžaduje splnenie podmienok, ako napríklad že:

⁵⁶ Tamtiež, s. 43, čl. 20 ods. .

⁵⁷ GRAY, CH.: *The Use of Force in International Law*. Oxford University Press, 3. edícia. Oxford, 2008.s.85

⁵⁸ Report of the International Law Commission on the work of its Fifty-third session: *Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries*. Official Records of the General Assembly, Fifty-sixth session, Supplement No. 10 (A/56/10), 2001. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_6_2001.pdf>,čl.20 ods. 1

⁵⁹ SCHMITT, M. N.: *Drone Attacks under the Jus ad Bellum and Jus in Bello: Clearing the “Fog of Law”*. In: Yearbook of International Humanitarian Law. Stichting T.M.C. Asser Institut, Hague, 2010. s.311-326

⁶⁰ PRIME MINISTER'S OFFICE: *Summary of the Government Legal Position on Military Action in Iraq Against ISIL*. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<https://www.gov.uk/government/publications/military-action-in-iraq-against-isil-government-legal-position/summary-of-the-government-legal-position-on-military-action-in-iraq-against-isil>>

„musí byť jasne stanovený a slobodne daný. Musí byť skutočne vyjadrený štátom, nie iba na základe predpokladu, že by s tým štát súhlasil, ak by bol o to požiadaný. Súhlas môže byť navyše neplatný z dôvodu podvodu, korupcie, uvedenia do omylu alebo použitia nátlaku.“⁶¹ Podobné chápanie sa skrýva i v definícii „žiadosti“, ktorá „musí byť prejavom slobodnej vôle žiadajúceho štátu a odrazom jeho súhlasu s podmienkami a postupom vojenskej pomoci.“⁶²

Odborníci v oblasti medzinárodného práva zaoberajúci sa problematikou inštitútu súhlasu vo svojich dielach uvádzajú nejednotné názory v otázke požiadaviek potrebných na uznanie jeho platnosti. Z tohto dôvodu sme sa rozhodli zosumarizovať najčastejšie uvádzané požiadavky rôznych autorov, a taktiež podmienky stanovené ILC a vytvoriť prehľad všeobecne uznávaných podmienok:

1. Súhlas musí byť daný legitímnou vládou

V súvislosti s udelením „súhlasu štátu“ podľa čl. 20 DASR je potrebné si uvedomiť, že štáty samy o sebe, ako abstraktná entita, nie sú schopné dať súhlas k ničomu, ich rozhodnutie vykonáva vláda v ich mene. Zatiaľ čo štáty sú „nehmotné právne subjekty“⁶³, vlády sú „výhradné právne donucovacie organizácie pre vytváranie a presadzovanie určitej skupiny rozhodnutí“.⁶⁴

V súvislosti s tým čl. 1 Montevidejského dohovoru o právach a povinnostiach štátov oddeľuje pojem vláda od pojmu štát.⁶⁵ Ide o „základný princíp“ medzinárodného práva, ktorý uvádza, že „vláda sa vyjadruje v mene štátu a koná v jeho mene.“⁶⁶

Na úvod je potrebné poznamenať, že povstalcami nie je daná možnosť udeliť súhlas na intervenciu, pretože sú vzhľadom na svoju povahu opozíciou vlády daného štátu.

⁶¹ Report of the International Law Commission on the work of its Fifty-third session: *Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries*. Official Records of the General Assembly, Fifty-sixth session, Supplement No. 10 (A/56/10), 2001. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_6_2001.pdf>, s.43, čl. 20 ods. 6

⁶² Institut de Droit International: *Resolution on Military Assistance on Request., 10th Commission; Sub-Group C, Art 1(b)*. (2011). [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://www.justitiaetpace.org/idiE/resolutionsE/2011_rhodes_10_C_en.pdf>, čl. 1 pís. b

⁶³ ROBINSON, E. H.: *The Distinction between State and Government*. In: *Geography Compass*, r. 7, č. 8., 2013. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://www.edwardheath.net/wp-content/uploads/2013/08/State_and_Government.pdf>, s. 561

⁶⁴ Tamtiež. s. 556

⁶⁵ Čl. 1 Montevidejského dohovoru o právach a povinnostiach štátov z 26. decembra 1933

⁶⁶ DOSWALD-BECK, L.: *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*. In: *British Yearbook of International Law*, 1986, s.189-190

Z tohto dôvodu nemôžu vystupovať v mene štátu. Hovoríme o zásade, ktorá bola potvrdená aj MSD v prípade Nikaragua vs. USA.⁶⁷

Dôležité je zohľadniť i fakt, že súhlas musí byť vydaný legitímnou vládou, vzhľadom na to, že tá je z pohľadu medzinárodného práva „hlasom štátu“ (čl. 20 ods. 5 DASR). Doswald-Beck vo svojom diele poukazuje na to, že práve „legitímná vláda“ je kľúčovou požiadavkou v celom procese určovania platnosti súhlasu.⁶⁸

Brad R. Roth vo svojom diele „Governmental Illegitimacy in International Law“ z roku 2000 uviedol kritéria, ktorých splnenie je podmienkou na uznanie vlády. Z pohľadu autora sa uznanie vykonáva na základe *de facto* testu, tzv. testu efektívnej kontroly.⁶⁹ Druhým faktorom je splnenie podmienky legitimacy⁷⁰ z pohľadu medzinárodného práva. Autor taktiež vymedzil problémy, ktoré môžu nastať v súvislosti s otázkou uznania. Ide o tri typy okolností, ktoré môžu spôsobiť získanie len „obmedzeného uznania“, a to v prípade, ak:

1. vláda v efektívnej kontrole nie je ochotná vykonávať základné povinnosti a plniť záväzky vyplývajúce z medzinárodného práva,
2. vláda v efektívnej kontrole bola zriadená alebo udržiavaná prostredníctvom nezákonnej intervencie cudzej moci,
3. efektívna kontrola je spochybnená.⁷¹

Za účelom zistenia legitimacy vlády je na základe vyššie uvedeného dôležitá otázka kontroly štátu. Historickou otázkou však zostáva, či vláda musí mať *de facto* alebo *de jure* kontrolu nad vlastnou krajinou.⁷² Nie je však jednoznačné, ktorý z týchto dvoch spôsobov kontroly je rozhodujúci pre určenie legitimacy. Táto otázka je doteraz predmetom diskusií a argumentácií odborníkov na medzinárodné právo.

Doswald-Beck čerpá dôkazy z rozhodnutia arbitrážneho súdu z obdobia pred platnosťou Charty OSN, ktoré obhajovalo legitimitu prostredníctvom *de facto* kontroly. V

⁶⁷ Ods. 246, pozn. č. 18 rozsudku Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.). [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s. 228

⁶⁸ DOSWALD-BECK, L.: *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*. In: British Yearbook of International Law, 1986. s.191

⁶⁹ ROTH, B. R.: *Governmental Illegitimacy in International Law*. Oxford: Clarendon Press, 1999. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<https://blackboard.angelo.edu/bbcswebdav/pid-736407-dt-content-rid-8504_4/institution/LFA/CSS/Course%20Material/SEC6320/readings/Roth.pdf>,s.136

⁷⁰ Tamtiež,s.142.

⁷¹ Tamtiež,s.149.

⁷² SCHMITT, M. N.: *Drone Attacks under the Jus ad Bellum and Jus in Bello: Clearing the “Fog of Law”*. In: Yearbook of International Humanitarian Law . Stichting T.M.C. Asser Institut, Hague, 2010. s.311-326

prípade Dreyfus bolo rozhodnuté, že „*štát, ktorý fakticky drží moc*⁷³ *s výslovným alebo mlčky udeleným súhlasom národa koná platne v mene štátu*“⁷⁴ Podobne aj v prípade Tinoco rozhodcovský súd dospel k záveru, že „*neuznanie z akéhokoľvek dôvodu....nemôže prevážiť....de facto charakter Tinocovej vlády*“⁷⁵ Teda z pohľadu arbitrov prevažuje de facto vláda nad právnou povahou kontroly.

Prax ponúka ešte nejednoznačnejší záver v otázke typu kontroly štátu. Prinajmenšom tomu tak bolo v období okolo roku 1986, keď Doswald-Beck uverejnila svoju štúdiu. V tomto období bola de facto kontrola, tzv. efektívna kontrola⁷⁶, považovaná ešte stále za najdôležitejšiu, pričom určenie druhu kontroly nebolo jediným faktorom pri určení legitimacy vlády.

Doswald-Beck uvádza prípad Libanonskej intervencie z roku 1978, kedy bol súhlas prijatý od vlády, ktorá stratila efektívnu kontrolu.⁷⁷ Nedávno Výbor pre použitie sily Asociácie medzinárodného práva v návrhu napomohol k vyriešeniu dlhoročných sporov vyhlásením, že súhlas môže byť daný vládou, ktorá disponuje kontrolou, buď *de jure* alebo *de facto*, a to bez uprednostňovania jedného či druhého konceptu.⁷⁸

David Wippman vo svojej štúdií ponúkol odlišný pohľad na požiadavku vládnej kontroly. Predkladá návrh na určovanie legitimacy, v ktorom strata kontroly nespôsobuje neschopnosť vlády dať súhlas „*dovtedy, dokým si vláda udrží kontrolu nad hlavným mestom a nie je v bezprostrednom nebezpečenstve rozpadnutia sa.*“⁷⁹

Fox pridal do množstva argumentov a názorov prístup zohľadňujúci úlohu vlády, ktorý posilňuje princíp legitímnosti vlád s demokratickým mandátom.⁸⁰

⁷³ V prípade Dreyfus sa explicitne vyskytuje pojem „*usurper*“ ako označenie pre štát, ktorý fakticky disponuje mocou.

⁷⁴ Dreyfus Case. In: CHENG, B.: *General Principles of Law as Applied by International Courts and Tribunals*. London: Cambridge University Press, 2006. s.188-190

⁷⁵ BYRNE, M.: *Consent and the use of force: an examination of 'intervention by invitation' as a basis for US drone strikes in Pakistan, Somalia and Yemen*. In: *Journal on the Use of Force and International Law*, 2016. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20531702.2015.1135658>>,s.12

⁷⁶ Ods. 115, Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua vs. U.S.A.). [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>, s.65

⁷⁷ DOSWALD-BECK, L.: *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*. In: *British Yearbook of International Law*, 1986. s.197-198

⁷⁸ INTERNATIONAL LAW ASSOCIATION COMMITTEE ON THE USE OF FORCE: *Report on Aggression and the Use of Force*. 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.ila-hq.org/download.cfm/docid/DA12E88E-5E44-4151-9540DC83D4A0EA78>>

⁷⁹ WIPPMAN, D.: *Military Intervention, Regional Organizations, and Host-State Consent*. *Duke Journal of Comparative & International Law*, 1996, s.209

⁸⁰ FOX, G. H.: *Intervention by Invitation*. In: WELLER, M: *The Use of Force in International Law*. Oxford University Press, Oxford, 2015. s.834

Doswald-Beck dospela k záveru, že predchádzajúce uznanie vlády je tiež extrémne dôležité v otázke skúmania jej legitimacy. Taktiež uviedla, že len zriedka sa vyskytujú prípady, kedy by bolo uznanie platne zriadenej vlády stiahnuté. To aj v prípade, ak vláda stratila kontrolu a nie je žiadny nový jednotný režim, ktorý by získal kontrolu a prevzal jej miesto.⁸¹

Uznanie teda hrá úlohu pri posudzovaní legitimacy vlády, ale to nie je úplne určujúcim faktorom. Vo svojej dôkladnej štúdií o uznávaní vlád Stefan Talmon objasnil duálny a pretínajúci sa význam tohto konceptu. Uznanie môže znamenať buď vôľu vlády „vstúpiť do oficiálnych vzťahov“ s ostatnými, alebo, že cudzí štát vládu jednoducho uznáva „ako takú.“⁸² Výsledkom je, že neuznanie „nemusí nutne znamenať, že neuznaná vláda neexistuje ako vláda v zmysle medzinárodného práva.“ Môže to znamenať iba skutočnosť, že uznávajúca vláda nie je ochotná vstúpiť do bežných vzťahov s danou vládou.⁸³ Preto je možné, že neuznanie nespôsobí vždy to, že vláda stratí spôsobilosť dať súhlas, ak si pritom udrží *de facto* kontrolu.

Táto problematika zostáva teda zatiaľ značne nejasná. No zdá sa, že prevládajúcou interpretáciou je, že „vláda môže byť legitímna, a preto môže súhlasiť s intervenciou, a to ak disponuje efektívnou kontrolou, alebo v prípade neexistencie takejto kontroly, ak je uznaná medzinárodným spoločenstvom a nebola doteraz nahradená iným subjektom.“⁸⁴

Avšak aj táto široká definícia a požiadavka môže byť sporná, ako môžeme vidieť na nedávnych krokoch podniknutých zo strany Ruskej federácie. Rusko zapojilo svoje ozbrojené sily na Ukrajine na žiadosť ukrajinského prezidenta Janukoviča, potom čo utiekol z krajiny⁸⁵ a bol nahradený dočasnou vládou⁸⁶ (hoci takým spôsobom, ktorý nie je v súlade s Ústavou⁸⁷). Avšak následné odsúdenie tohto činu zo strany USA s argumentom,

⁸¹ DOSWALD-BECK, L.: *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*. In: *British Yearbook of International Law*, 1986. s.199

⁸² TALMON, S.: *Recognition of Governments in International Law*. Oxford University Press, Oxford, 1998.s.33

⁸³ Tamtiež, s.33.

⁸⁴ BYRNE, M.: *Consent and the use of force: an examination of 'intervention by invitation' as a basis for US drone strikes in Pakistan, Somalia and Yemen*. In: *Journal on the Use of Force and International Law*, 2016. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20531702.2015.1135658>>,s.10

⁸⁵ UN: *Assistant Secretary-General for Political Affairs Updates Security Council as It Holds Second Meeting on Ukraine in Three Days*. 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.un.org/press/en/2014/sc11305.doc.htm>>

⁸⁶ SALEM, H.: *Who Exactly Is Governing Ukraine?* In: *The Guardian*, 4. marec 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<https://www.theguardian.com/world/2014/mar/04/who-governing-ukraine-olexander-turchynov>>

⁸⁷ GREEN, J. A.: *The annexation of Crimea - Russia, passportisation and the protection of nationals revisited*. In: *Journal on the Use of Force and International Law*, r. 1, č. 1, 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.5235/20531702.1.1.3>>,s.3-10

že išlo o „*akt agresie*“⁸⁸ sa opiera o výklad pojmu „*súhlas*“, ktorý je platný len do momentu, kým vláda, ktorá vydala súhlas, nie je nahradená novou.

Je zaujímavé si všimnúť nedávny odkaz na doktrínu súhlasu a legitimacy, ktorá bola vytvorená predsedom Osobitného bezpečnostného výboru Spojeného kráľovstva, Julianom Lewisom, ktorý, ako sa javí, prevrátil požiadavku na legitimitu vyjadrením, že britská vláda neakceptuje sýrsky súhlas, pretože neuznáva legitimitu vlády Baššára al-Asada.⁸⁹ Z uvedeného vyplýva, že akt uznania súhlasu môže dodať legitimitu dovtedy neuznanej vláde – je to teda jedna z foriem medzinárodného uznania. Je to však skôr dôsledok uznania súhlasu, ako to, že súhlas je dôsledok legitimacy vlády. Táto inverzia má v praxi dva možné dopady:

1. Mohlo by sa zdať, že tento typ uznania znižuje význam legitimacy. Podľa autora však táto argumentácia nie je veľmi presvedčivá, pretože vychádza iba z výroku jedného poslanca britského parlamentu, a tak významná zmena v doktríne nemôže byť založená iba na vyhlásení jedného poslanca.

2. Pravdepodobnejšie je, že vyhlásenie toho poslanca smeruje k tomu, že medzinárodná komunita sa čoraz viac opiera o kontrolu *de jure* a o existenciu medzinárodného uznania ako na efektívnu kontrolu.⁹⁰

2. Vláda nemôže byť účastníkom občianskej vojny

Súhlas na intervenciu nemôže byť poskytnutý vládou zapojenou do občianskej vojny.⁹¹ Intervencia počas občianskej vojny je neprípustná z dôvodu „*neodňateľného práva každého štátu zvoliť si svoje vlastné politické, ekonomické, sociálne a kultúrne systémy*.“⁹² Pokiaľ ide o doktrínu o súhlase, existuje dvojaký zákaz intervencie počas občianskej vojny. Kým súhlas s intervenciou v lokálne obmedzených konfliktoch je v súlade s

⁸⁸ DEPARTMENT OF US STATE: *Remarks of Secretary of State John Kerry at a Solo Press Availability*. marec 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.state.gov/secretary/remarks/2014/03/222882.htm>>

⁸⁹ PERRAUDIN, F.: *David Cameron Making up Syria Policy "On the Hoof" - Senior Tory*. In: *The Guardian*, 19. júl 2015. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.theguardian.com/politics/2015/jul/19/david-cameron-syria-policy-julian-lewis?INTCMP=sfl>>

⁹⁰ BYRNE, M.: *Consent and the use of force: an examination of 'intervention by invitation' as a basis for US drone strikes in Pakistan, Somalia and Yemen*. In: *Journal on the Use of Force and International Law*, 2016. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20531702.2015.1135658>>, s.14

⁹¹ GRAY, CH.: *The Use of Force in International Law*. Oxford University Press, 3. edícia. Oxford, 2008, s.81

⁹² Tamtež, s.81.

právom, intervencia nie je legálna v konfliktoch väčšieho systémového charakteru, ktorý sa vyznačuje vnútorným sebaurčením vlastnej vlády štátu.⁹³

3. Súhlas musí byť vydaný riadne splnomocneným predstaviteľom štátu

Jedna z náležitostí súhlasu je, aby bol vydaný legitímnou vládou, a taktiež aby bol súhlas daný predstaviteľom, ktorý reprezentuje vládu (čl. 20 ods. 4 a 6 DASR). Vo svojom komentári k DASR, ILC poukázala na význam kontextuálnej stránky prístupu k vydaniu súhlasu, pričom sa vyjadrila že: „*rôzni činitelia a agentúry môžu mať právomoc v rôznych kontextoch.*“⁹⁴ Je teda možné vidieť určitú flexibilitu v ústavách štátov v otázke osoby splnomocnenej na vydanie súhlasu.

Podľa Viedenského dohovoru o zmluvnom práve sú osoby, ktoré sú považované za reprezentantov štátu z titulu svojej funkcie:

- hlavy štátov,
- predsedovia vlád,
- ministri zahraničných vecí.⁹⁵

Môžeme teda odôvodnene konštatovať, že súhlas s vojenskou intervenciou môže byť daný jedným z troch činiteľov, podľa povahy vykonávaného aktu.

Potvrďuje to prax štátov a *opinio juris*. V roku 1958 to bol jordánsky kráľ Hussein, ktorý žiadal o intervenciu zo Spojeného kráľovstva⁹⁶; prezident Kabila pôvodne dal súhlas s prítomnosťou ugandských jednotiek na území DRC (Demokratická republika Kongo)⁹⁷; a jedným z nedávnych prípadov, je použitie sily v Iraku proti ISIL na žiadosť irackého ministra zahraničných vecí⁹⁸.

Okrem toho, ILA prehlásila v DASR, že súhlas od vojenských alebo spravodajských služieb, a nie od najvyšších predstaviteľov súčasnej vlády, nie je

⁹³ SCHMITT, M. N.: *Drone Attacks under the Jus ad Bellum and Jus in Bell: Clearing the “Fog of Law”*. In: Yearbook of International Humanitarian Law, r. 13, 2010, s.101

⁹⁴ Report of the International Law Commission on the work of its Fifty-third session: *Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries*. Official Records of the General Assembly, Fifty-sixth session, Supplement No. 10 (A/56/10), 2001. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_6_2001.pdf>, s.43, čl. 20 ods. 6., pozn. č.4

⁹⁵ Čl.7 ods.2 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve z roku 1969

⁹⁶ DOSWALD-BECK, L.: *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*. In: British Yearbook of International Law, 1986. s.241

⁹⁷ Ods. 29, Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 19. decembra 2005 vo veci Ozbromený aktivita na území Konga (DRK vs. Uganda). [cit.2016-08-12]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/docket/files/116/10455.pdf>>

⁹⁸ ACKERMAN, S.; CHULOV, M.: *Iraq Requests US Air Strikes as Isis Insurgents Tighten Grip on Oil Refinery*. In: The Guardian, 18. júna 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<www.theguardian.com/world/2014/jun/18/iraq-request-us-airstrikes-isis-baiji-oil>

postačujúci. Následne uviedol, že na to, aby sa súhlas považoval za daný v mene štátu „*musí byť slobodne daný na to riadne splnomocneným predstaviteľom zákonne zvolenej vlády.*“⁹⁹ Je teda zrejmé, že za účelom stanovenia platnosti súhlasu pri autorizovaní použitia sily je potrebné určiť jeho primárny zdroj.

Neplatnosť súhlasu

Ako sme už uviedli vyššie, súhlas je prejavom suverenity štátu a odstraňuje špecifické použitie sily - so súhlasom alebo na pozvanie štátu - z rámca *jus ad bellum*. „Nezákonnosť“ však podľa medzinárodného práva môže vzniknúť vo vzťahu k násilným aktom štátu v mnohých ohľadoch, pričom nemusí ísť iba o rámec *jus ad bellum*. Treba pripomenúť, že čl. 20 DASR obhajuje nezákonnosť aktu „*do tej miery, pokým akt zostáva v medziach...súhlasu*“, čo jasne poukazuje na obmedzené, nie absolútne chápanie súhlasu. To odkazuje na potrebu správania, ktoré musí zostať v medziach podmienok stanovených súhlasom vlády, a to spôsobom upraveným v čl. 3 pís. e zakotvujúcim definíciu agresie a jej zameranie na „*porušenie podmienok stanovených v dohode*“.¹⁰⁰

ILC v Návrhu taktiež uvádza prípady, v ktorých môže byť súhlas vyhlásený za neplatný, prípadne môže dôjsť k jeho zrušeniu. Čl. 20 ods. 6 ustanovuje, že súhlas je neplatný, ak „*bol dosiahnutý podvodom, nátlakom, uvedením do omylu alebo pomocou korupcie.*“¹⁰¹ Tieto okolnosti spôsobujúce neplatnosť vydaného súhlasu sú zakotvené najmä vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve z roku 1969, kde sa v čl. 49 a 50 bližšie uvádza vplyv použitia podvodu a korupcie na platnosť súhlasu, a v čl. 51 a 52, kde sa zakotvuje neplatnosť alebo ničotnosť zmlúv v prípade použitia nátlaku alebo hrozby silou, buď na predstaviteľa štátu¹⁰², alebo na samotný štát.¹⁰³

⁹⁹ International Law Association Committee on the Use of Force: *Report on Aggression and the Use of Force*. 2014. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.ila-hq.org/download.cfm/docid/DA12E88E-5E44-4151-9540DC83D4A0EA78>>,s.13

¹⁰⁰ Čl.3 ods. e Rezolúcie VN OSN č. 3314 (XXIX), Definícia agresie zo 14. decembra 1974

¹⁰¹ Report of the International Law Commission on the work of its Fifty-third session: *Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries*. Official Records of the General Assembly, Fifty-sixth session, Supplement No. 10 (A/56/10), 2001. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_6_2001.pdf>, čl.20 ods.6

¹⁰² Čl.5 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve z roku 1969

¹⁰³ Tamtiež, čl.52.

1.3.2 Humanitárna intervencia a doktrína „Responsibility to Protect“

Zásah jednotiek NATO v roku 1999 na území Juhoslávie bol podnetom na polozenie si otázky, či masívne porušovanie ľudských práv môže legitimizovať zásahy vyžadujúce použitie sily proti zvrchovanému štátu. Predmetom medzinárodnej diskusie je teda úvaha o humanitárnej intervencii, ktorú možno definovať ako „*medzinárodnú intervenciu s použitím sily za účelom ochrany obyvateľov iného štátu, ktorí sa stali terčom systematického hrubého zaobchádzania...*“¹⁰⁴

Je dôležité uviesť, že humanitárne zásahy jednotlivých štátov nemôžu byť považované ako oprávnený čin. Tento typ zásahu je v rozpore s princípom zákazu použitia sily podľa čl. 2 ods. 4 Charty OSN, ktorý jasne uvádza, že jednotlivé štáty môžu používať silu iba v prípade sebaobrany, ktorá je definovaná v čl. 51 Charty OSN.

V prípade, ak sa štáty snažia ospravedlniť intervenciu prostredníctvom humanitárnych cieľov ako to bolo napr. v prípade Kosova v roku 1999¹⁰⁵, „*Koalície ochotných*“ v Iraku¹⁰⁶, resp. v jednom z najcitovanejších prípadov, kedy sa štáty obrátili na Chartu OSN s cieľom odôvodniť si intervenciu ako zásah majúci humanitárny charakter - genocída v Rwande z roku 1994, vždy sa objavilo množstvo štátov, ktoré s danou akciou nesúhlasilo.

V správe generálneho tajomníka OSN z roku 2005 nebola síce výslovne vylúčená možnosť jednostrannej humanitárnej intervencie, tajomník však zdôraznil potrebu implementácie zodpovednosti chrániť ľudské práva mierovými prostriedkami. Správa v ods. 135 uvádza, že „*ak vnútroštátne orgány nie sú schopné alebo ochotné chrániť svojich občanov, zodpovednosť za ochranu bude presunutá na medzinárodné spoločenstvo, ktoré použije diplomatické, humanitárne alebo iné spôsoby, aby prispelo k ochrane ľudských práv a blahobytu civilného obyvateľstva.*“¹⁰⁷ V súvislosti s použitím sily, správa uvádza, že „*úlohou nie je nájsť alternatívu k BR OSN ako zdroja autority, ale dosiahnuť, aby lepšie fungovala.*“¹⁰⁸

¹⁰⁴ Tamtiež.

¹⁰⁵ THÜRER, D.: *Der Kosovo-Konflikt im Lichte des Völkerrechts: Von drei - echten und scheinbaren - Dilemmata*. In: Archiv des Völkerrechts, r. 38, č. 1, 2000.s. 1–22

¹⁰⁶ BOTHE, M.: *Der Irak-Krieg und das völkerrechtliche Gewaltverbot*. In: Archiv des Völkerrechts, r. 41, č. 3, 2003.s. 255-271

¹⁰⁷ GA UN: *In larger freedom: towards development, security and human rights for all*. 2005. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/59/2005>,ods.135

¹⁰⁸ Tamtiež, ods. 126.

Právna úprava humanitárnej intervencie

Právny základ humanitárnej intervencie spolu s intervenciou so súhlasom alebo na pozvanie štátu primárne vychádza z čl. 38 ods. 1 Štatútu MSD všeobecne stanovujúceho pramene medzinárodného práva. Zoznam prameňov sa v závislosti od štátu môže líšiť od čl. 38 ods. 1. Napriek tomu je daný článok vo všeobecnosti akceptovaný ako primárny zdroj vymedzujúci pramene medzinárodného práva.¹⁰⁹

Dôležité je uvedomiť si, že obyčaj i zmluvné právo zastávajú rovnaké postavenie a sú základnými prameňmi medzinárodného práva. Ak je však k dispozícii pri riešení danej otázky obyčajová, i zmluvná norma, v tomto prípade by malo byť uprednostnené zmluvné právo. Inak by to však bolo, ak by obyčaj mala povahu *jus cogens*. Uvedené môžeme odôvodniť uznávaným pravidlom *lex specialis derogat legi generali*, kedy za všeobecné pravidlo je považované obyčajové právo na rozdiel od zmluvného, ktoré predstavuje špeciálne pravidlo. K tomuto záveru dospel Stály dvor medzinárodnej spravodlivosti pri riešení súdneho prípadu Wimbledon.¹¹⁰

Z pohľadu zmluvného práva ustanovenia relevantné pre vydanie súhlasu s vykonaním humanitárnej intervencie sú zakotvené v Charte OSN. Na základe čl. 24 a 39 Charty OSN zverujú členovia OSN Bezpečnostnej rade hlavnú zodpovednosť za udržanie mieru a zabezpečenie účinnej akcie na dosiahnutie cieľov uvedených v dokumente.¹¹¹ Z uvedeného vyplýva, že právomoc autorizácie sily zahŕňa i použitie sily za účelom vykonania humanitárnej intervencie, ktorú môžeme zaradiť do skupiny opatrení s použitím vojenskej sily zakotvených v čl. 42 Charty OSN.¹¹²

Ako ďalší prameň zmluvného práva tvoriaci základ humanitárnej intervencie môžeme uviesť Dohovor o zabránení a trestaní zločinu genocídy z roku 1948, ktorý bol prijatý VZ Rezolúciou 260 (III) a platnosť nadobudol v roku 1951. Dohovorom sa štáty zaviazali zabráňovať a trestať činy genocídy. Tá je v zmysle medzinárodného práva chápaná ako medzinárodný zločin a to i v prípade, „*ak je spáchaná v období mieru, či*

¹⁰⁹ ICJ: *Statute of the International Court of Justice*. 2016. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0>>, čl. 59, čl. 38 ods.1

¹¹⁰ HAPPOLD, M.: *International Law in Multipolar World*. New York: Routledge: Taylor and Francis Group, 2012.s.290

¹¹¹ Čl. 24 a 39 Charty OSN

¹¹² Čl. 42 Charty OSN

vojny a dokonca i keď je nariadená priamo štátom“¹¹³ ako uvádza čl. 1 Dohovoru o genocíde.

Dohovor zaväzuje štáty trestať čin genocídy výlučne na území vlastného štátu a neoprávňuje ostatné štáty použiť silu v prípade, ak štát, v ktorom sa odohráva genocída, nepotrestal páchatel'ov. Podľa čl. 8 Dohovoru sa môžu štáty obrátiť na relevantné orgány OSN, ktoré môžu vykonať takúto akciu za účelom zabránenia páchatel'om pokračovať v genocíde.¹¹⁴ Vzhľadom na fakt, že genocída je medzinárodným spoločenstvom vnímaná ako „medzinárodný zločin“¹¹⁵ a povinnosť jej potrestania má štatút erga omnes, oprávňuje teda každý štát trestať páchatel'ov takéhoto činu.

Doktrína „Responsibility to protect“

Po skončení studenej vojny sa spoločnosť i jednotlivci stali dôležitejšími z pohľadu zaistenia ich bezpečnosti a medzinárodná intervencia sa stala prípustnou možnosťou v prípadoch, kedy dochádza k páchaniu zločinov proti ľudskosti. Nové koncepty ako bezpečnosť ľudí a humanitárna intervencia taktiež i doktrína „Responsibility to protect“ (ďalej len R2P), rovnako i inštitúcie ako je MSD riadili a stali sa dokonca výsledkom znovu vymedzenia suverenity. Toto nové definovanie suverenity vyvíja nátlak na demokratické vlády, aby zasiahli vždy, keď sú systematicky porušované ľudské práva. V prípade, ak však demokratická vláda nie je ochotná v danej veci zasiahnuť, mimovládne organizácie, novinári a odborníci rýchlo na tento prístup zareagujú a netrvá dlho, kým na daný štát ukážu prstom a nepriamo ho odsúdia. Daný jav sa v praxi označuje ako „CNN efekt“, ktorý opisuje vplyv verejnej mienky na zahraničnú politiku liberálnych demokracií.¹¹⁶

Vojenská intervencia vykonávaná pre humanitárne účely má však kontroverznú minulosť. Správa „Zodpovednosť a ochrana“ Medzinárodnej komisie pre intervenciu a štátnu suverenitu (ďalej len ICISS) z roku 2001 uvádza, že v prípade humanitárnej

¹¹³ UN: *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide: Adopted by the General Assembly of the United Nations on 9 December 1948*. 1951. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%2078/volume-78-i-1021-english.pdf>>, čl.1

¹¹⁴ Tamtiež, čl.8.

¹¹⁵ UN: *Rome Statute of the International Criminal Court. Doc. A/CONF.183/9*. 1998. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <http://legal.un.org/icc/statute/99_corr/cstatute.htm>, čl.5

¹¹⁶ FRIESENDORF, C.: *International Intervention and the Use of Force: Military and Police Roles*. DCAF, 2012. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.dcaf.ch/content/download/83610/1283333/file/ssr%20paper%204%20online%20version.pdf>>, s. 16-17

intervencie sa jedná o prípady, kedy sa skutočne podarilo naplniť humanitárne ciele ako napr. v Somálsku, Bosne a Hercegovine a Kosove, ale i prípady, keď sa tak žiaľ nestalo, čoho dôkazom je napr. genocída v Rwande.¹¹⁷

V nadväznosti na to sa generálny tajomník OSN Kofi Annan vo svojom prejave na Miléniovom samite OSN spýtal jeho mnohokrát citovanú otázku: „...v prípade, ak humanitárna intervencia je skutočne neprijateľným útokom na suverenitu, kladie si otázku ako je teda potrebné reagovať na prípady ako je Rwanda, či masaker v Srebrenici – na hrubé a systematické porušovanie ľudských práv?...“¹¹⁸

Doktrína R2P ponúka nový prístup k ochrane obyvateľov pred masovými zverstvami. Pričom opätovne zdôraznila primárnu zodpovednosť štátov chrániť svojich vlastných občanov. Vo svojom texte však uvádza, že „v prípade, ak štát nie je ochotný alebo schopný chrániť svoje obyvateľstvo pred prebiehajúcou alebo hroziacou stratou na životoch veľkého rozsahu (s alebo bez zámeru genocídy) alebo pred vykonávaním etnických čistiek vo veľkej miere, tak zodpovednosť za túto ochranu bude prenesená na medzinárodné spoločenstvo“¹¹⁹, podobne ako R2P sa teda snaží ukončiť systematické a hrubé porušovanie ľudských práv. Navrhuje povolenie „akcie zrealizovanej proti štátu alebo jeho vodcom, bez ich súhlasu, za účelom majúci humanitárny, či ochranný charakter.“¹²⁰

Koncept R2P je výnimočný tým, že zadefinoval tri špecifické zodpovednosti prislúchajúce štátu. Hovoríme o zodpovednosti za prevenciu, za reakciu a následnú rekonštrukciu.¹²¹

Vojenská intervencia majúca humanitárny charakter je kľúčovou súčasťou doktríny, i keď je považovaná ako posledné možné riešenie. Koncept je založený na predpoklade, že najlepším spôsobom na udržanie medzinárodného poriadku je dodržiavanie princípu nezasahovania do vnútorných záležitostí iného štátu.¹²² Avšak vo

¹¹⁷ ICISS: *The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*. 2001. [cit.2016-08-15]. Dostupné na:<<http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf>>, časť VII.

¹¹⁸ UN: *We the peoples: The role of the United Nations in the 21st. century*. 2000. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:< http://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/We_The_Peoples.pdf>,s.48

¹¹⁹ ICISS: *The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*. 2001. [cit.2016-08-15]. Dostupné na:<<http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf>>, časť XI, XII.

¹²⁰ Tamtiež. s.8.

¹²¹ Tamtiež. Časť XI.

¹²² MASSINGHAM, E.: *Military intervention for humanitarian purposes: does the Responsibility to Protect doctrine advance the legality of the use of force for humanitarian ends?* In: *International Review of the Red Cross*, r. 91, č. 876, december 2009, s.803-831. [cit.2016-08-14]. Dostupné na:<<https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/irrc-876-massingham.pdf>>,s.2

výklade textu správy ICISS dochádza k spochybneniu tohto predpokladu uznaním vyjadrenia, „že rešpektovanie suverenity po celú dobu môže znamenať, že občas riskujeme spoluúčasť na humanitárnej tragédii“¹²³, čím je nepriamo podporené porušenie princípu nezasahovania.

Vyššie uvedené špecifické zodpovednosti, ktoré tvoria jadro systému R2P, odlišujú túto doktrínu od významu humanitárnej intervencie, ktorej podstata leží na použití ozbrojenej sily z humanitárnych príčin. Pôsobnosť R2P je oveľa komplexnejšia ako v prípade humanitárnej intervencie, keďže vzhľadom na kritérium prevencie, zahŕňa nielen okamih daného aktu použitia sily, ale i fázu pred použitím sily, počas ktorého má byť vyvíjané také úsilie a musia byť prijaté také preventívne opatrenia, ktoré by zvrátili nutnosť intervencie. Koncept hľadá i na obdobie po ukončení použitia sily a ukladá zodpovednosť za rekonštrukciu štátu, ktorý sa stal obeťou takéhoto aktu.¹²⁴

Komisia ďalej pokračovala sformulovaním šiestich kritérií pre humanitárnu intervenciu, pri splnení ktorých je možné uskutočniť oprávnený ozbrojený zásah.¹²⁵ Ide o týchto šesť okruhov kritérií:

1. oprávnená autorita

BR OSN je najvhodnejším orgánom, ktorý môže autorizovať humanitárnu intervenciu. V prípade, ak BR OSN odmietne alebo sa nedokáže vysporiadať so situáciou v primeranej lehote, táto funkcia môže byť prenesená na:

- VZ OSN
- Regionálne alebo subregionálne organizácie.¹²⁶

2. just cause, resp. spravodlivý dôvod

Vojenský zásah za účelom ochrany je považovaný za mimoriadne opatrenie a je možné ho použiť iba v prípade preukázania vážnej a nenapraviteľnej ujmy na ľuďoch. Komisia definuje dve skupiny okolností za ktorých možno odôvodniť vojenskú intervenciu. Ide o tieto dva prípady:

¹²³ RAMESH, T.: *Outlook: Intervention, Sovereignty and the Responsibility to Protect: Experiences from ICISS*, *Security Dialogue*, r. 33, č. 3, 2002. [cit.2016-08-15]. Dostupné na: <<http://sdi.sagepub.com/cgi/content/abstract/33/3/323>>, s.324

¹²⁴ ICISS: *The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*. 2001. [cit.2016-08-15]. Dostupné na: <<http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf>>, časť XI.

¹²⁵ KRATOCHVÍL, J.: *Humanitarian Intervention and State Responsibility*. In: *Human Rights Law Commentary*, r. 2, 2006. [cit.2016-08-16]. Dostupné na: <https://www.nottingham.ac.uk/shared/shared_hrlcpub/HRLC_Commentary_2006/kratochvil.pdf>, s.17-18

¹²⁶ ICISS: *The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*. 2001. [cit.2016-08-15]. Dostupné na: <<http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf>>, časti XII - XIII, 3, E, I,II.

1. **rozsiahle straty na životoch**, prebiehajúce či hroziace s, či bez genocídneho úmyslu, ktoré sú výsledkom, buď úmyselného konania štátu alebo nekonania alebo neschopnosti konať, alebo
2. **rozsiahle etnické čistky**, prebiehajúce alebo hroziace, či už vykonané zabíjaním, núteným vyhodením, teroristickými činmi alebo znásilňovaním.¹²⁷
3. **správny úmysel**
4. **vyčerpanie všetkých prostriedkov**
5. **princíp proporcionality**
6. **rozumné šance na úspech**

BR OSN po prvýkrát oficiálne odkázala na koncept R2P až v roku 2006, kedy bola prijatá Rezolúcia 1674 zaoberajúca sa ochranou civilistov počas ozbrojeného konfliktu. Daná rezolúcia spolu s Rezolúciou 1706¹²⁸ vznikla ako reakcia na prijatie Záverečného dokumentu Svetového samitu, ktorý sa za účasti najvyšších svetových predstaviteľov uskutočnil v roku 2005 a podporil novovznikajúci koncept „Zodpovednosť za ochranu“¹²⁹.

Na druhej strane sa odborníci¹³⁰ opierajú o výklad čl. 2 ods. 4 Charty OSN, ktorý z ich pohľadu vymedzuje striktný zákaz použitia sily voči inému aktérovi medzinárodného práva, a teda odsudzujú oprávnenosť humanitárnej intervencie. V otázke legitimacy intervencie sa odvolávajú na vyššie uvedené výnimky z použitia sily uvedené v Charte OSN, pri vyskytnutí ktorých dochádza k oprávnenosti aktu použitia sily v medzinárodnom práve.

Pesimistom v otázke posudzovania právneho základu humanitárnej intervencie je i Ian Brownlie, britský odborník na medzinárodné právo, ktorý tvrdí, že jej základ nemožno hľadať v Charte OSN. Z pohľadu autora je oprávnenosť použitia sily možná iba v prípade, ak ide o akciu explicitne definovanú ako výnimka zo zákazu použitia sily. Oprávnenosť takejto intervencie a nad rámec piatich výnimiek uvádza dodatočne tri prípady:

1. zásah proti bývalému nepriateľovi v súlade s čl. 53 a 107 Charty OSN,
2. ak je štát zmocnený použiť silu v mene OSN,

¹²⁷ Tamtiež, ods. 4.19.

¹²⁸ UN: *Security Council Expands Mandate of UN Mission in Sudan to Include Darfur, Adopting Resolution 1706 by Vote of 12 in Favour, with 3 Abstaining*. In: UN Security Council Press Release. 2006. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.un.org/press/en/2006/sc8821.doc.htm>>

¹²⁹ GA UN: *Resolution adopted by the General Assembly. 60/1 World Summit Outcome*. 2005. [cit.2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf>>

¹³⁰ FRANCK, T.M.: *The Power of Legitimacy Among Nations*. Oxford University Press, Oxford, 1990.s.74-79

3. intervencia s explicitným súhlasom vlády intervenovaného štátu.

Svoj postoj autor podložil argumentom, že použitie sily môže byť legitímne iba v tom prípade, ak sa jedná o akciu, ktorá je explicitne definovaná ako výnimka zo zákazu použitia sily.¹³¹

1.4 Právny základ oblastných dohôd a postavenie regionálnych organizácií v inštitúte vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu

Na základe čl. 52 Charty OSN má regionálna organizácia, akou je i nami skúmaná Organizácia východokaribských štátov (ďalej len OECS), právo žiadať o pomoc i externých aktérov, pri plnení svojich zmluvných záväzkov.¹³² Z textu čl. 52 Charty OSN vyplýva, že dané ustanovenie nebráni vytvoreniu oblastných dohôd a orgánov na riešenie otázok udržania medzinárodného mieru a bezpečnosti. Prioritou pre členov daných dohôd podľa čl. 52 Charty OSN však stále zostáva snaha riešiť miestne spory mierovou cestou. Dané ustanovenie v ničom neprekáča použitiu čl. 34 a 35 kapitoly VI. o mierovom riešení sporov.

Ustanovenia čl. 53 kapitoly VIII. Charty OSN ďalej rozvíjajú inštitút oblastných dohôd a ich povinností ako postupovať v prípade udržania mieru v regióne. Článok explicitne uvádza, že „*nijaká donucovacia akcia sa nepodnikne podľa oblastných dohôd alebo oblastnými orgánmi bez splnomocnenie BR OSN*“.¹³³

Ods. 1 čl. 53 vymedzuje i presné výnimky z aplikácie tohto článku, a to v prípadoch, ak sa jedná o opatrenia proti niektorému z nepriateľských štátov bližšie určených v čl. 107 kapitoly XVII. Charty OSN alebo v oblastných dohodách smerujúcich proti obnoveniu útočnej politiky takéhoto štátu, a to do doby pokiaľ nebude OSN na žiadosť zainteresovaných vlád poverená úlohou zabrániť novému útoku zo strany takéhoto štátu.¹³⁴ Pričom tieto výnimky priamo odkazujú a vychádzajú zo situácie po skončení druhej svetovej vojny.

Opatreniami podľa ustanovenia čl. 107 Charty OSN kapitoly o prechodných bezpečnostných opatreniach sa rozumie taká akcia proti štátu, ktorý bol počas druhej

¹³¹ CRAWFORD, J.: *Brownlie's Principles of Public International Law*, Oxford University Press, 8. edícia, Oxford, 2012, s. 22

¹³² WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: *Journal of Peace Research*, r. 23, č. 3, september 1986, s. 229

¹³³ Ods. 1 čl. 53 Charty OSN

¹³⁴ Tamtiež.

svetovej vojny nepriateľom ktoréhokoľvek signatára Charty OSN. V tomto prípade žiadne z ustanovení Charty OSN nerobí túto akciu neplatnou ani jej nebráni, keď ako dôsledok tejto vojny ju podnikli alebo schválili vlády, ktoré majú za takúto akciu zodpovednosť.¹³⁵

Presná definícia nepriateľského štátu je uvedená v ods. 2 čl. 53 Charty OSN, z ktorého vyplýva, že tento pojem sa vzťahuje na každý štát, ktorý počas druhej svetovej vojny bol nepriateľom ktoréhokoľvek zo signatárov Charty OSN.¹³⁶

Pri aplikácii práva na vojenský zásah na základe oblastných dohôd v rámci regionálnych organizácií je dôležité zohľadniť a dodržať všetky ustanovenia týkajúce sa presného postupu pri uplatňovaní tohto práva, rozhodovacieho mechanizmu a pod., vyplývajúce z jednotlivých regionálnych dohôd uzatvorených ich signatármi.

2 Cieľ a metodika práce

2.1 Cieľ práce

Hlavným cieľom našej práce je poskytnúť ucelený pohľad na problematiku vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu z pohľadu aktérov, ktorí daný súhlas vydali, spolu s ich porovnaním, a zároveň určiť podmienky, ktoré sú potrebné na legitimitáciu ich konania. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné dosiahnuť niekoľko parciálnych cieľov.

Jedným z čiastkových cieľov je zosumarizovať právny rámec upravujúci vojenskú intervenciu so súhlasom alebo na pozvanie štátu, z ktorého následne pri ďalšom skúmaní budeme vychádzať.

Na základe právnej úpravy vojenskej intervencie je potrebné, aby sme vyčlenili jednotlivé základné podmienky, ktoré sú potrebné na legitimitáciu vojenskej intervencie a samotného súhlasu, či pozvania z pohľadu regionálnej organizácie a vlády, či priamo predstaviť vlády.

Ďalším cieľom je spresnenie terminologického rozlíšenia pojmov súhlas a intervencia, ktoré je taktiež čiastočne predmetom skúmania.

Nasledujúcim parciálnym cieľom je poukázať na komplikovanosť inštitútu vojenskej intervencie a nejednoznačnosť určenia jej legitimitnosti ako aj legitimitnosti samotného súhlasu, či pozvania. Daný cieľ je možné naplniť prostredníctvom analýzy

¹³⁵ Čl. 107 Charty OSN

¹³⁶ Čl. 53 ods. 2 Charty OSN

názorov odborníkov z oblasti medzinárodného práva a historických skutočností na konkrétnom príklade uskutočnenej vojenskej intervencie v Grenade z roku 1983.

Jedným z ďalších otázok, ktorú si kladieme za cieľ zodpovedať je, do akej miery sa líšia podmienky potrebné na legitímáciu súhlasu vydaného zo strany regionálnej organizácie a vlády, či samotného predstaviteľa vlády a dané skutočnosti vyhodnotiť na konkrétnom prípade vojenskej intervencie v Grenade.

2.2 Metodika práce a metódy skúmania

Za účelom naplnenia vyššie uvedených cieľov sme využili niekoľko vedeckých metód. V prvej časti našej práce sme pozornosť venovali štúdiu právnych dokumentov úzko súvisiacich s nami skúmanou problematikou. Ústrednými dokumentmi sú Charta OSN spolu s rezolúciami vydanými BR, či VZ OSN, DASR spolu s komentárom ILC, ktoré na pôde medzinárodného spoločenstva požívajú vysokú právnu silu. Spolu s odbornými pohľadmi autorov utvárajú právny rámec inštitútu vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu. Pri štúdiu jednotlivých právnych prameňov sme využívali, ak to bolo možné, oficiálne stránky organizácií, ktoré dané ustanovenia vydali a nám prístupné odborné periodiká, či publikácie autorov pôsobiacich v oblasti medzinárodného práva verejného.

Našou úlohou bolo i zohľadniť vývoj právneho prostredia, ktoré vplýva na právnu podstatu vojenskej intervencie s ohľadom na aplikáciu tohto inštitútu na príklade Grenady. Ten je predmetom skúmania tretej kapitoly, pri písaní ktorej budeme využívať niekoľko typov zdrojov. Časti, ktoré sa zaoberajú historickými skutočnosťami a skutkovou podstatou prípadu vojenskej intervencie v Grenade budú podložené predovšetkým publikáciami od amerických a anglických autorov, no i autorov z krajín Karibiku. Významnú časť tvorili i dostupné odtajnené dokumenty a výpovede jednotlivých aktérov priamo zainteresovaných v situácii na Grenade v roku 1983. Z tohto dôvodu nebude možné úplne abstrahovať od subjektívneho, či politického pohľadu na udalosti, ktoré sa odohrali v Grenade. Vzhľadom na skutočnosť, že dané okolnosti sa odohrali v dávnejšej minulosti a nie všetky dokumenty a výpovede svedkov sú nám k dispozícii, pripúšťame určitú mieru nejasnosti a nepresnosti informácii, ktoré môžu do určitej miery ovplyvniť predmet skúmania.

Pri písaní častí analyzujúcich právnu stránku vojenskej intervencie budeme využívať predovšetkým Chartu Organizácie amerických štátov (ďalej len OAS), Zmluvu

o založení OECS a taktiež určité ustanovenia Charty OSN. Pre bližšie pochopenie právnych aspektov vojenskej intervencie sme využili publikácie takmer výlučne od zahraničných autorov, vzhľadom na skutočnosť, že slovenská odborná literatúra sa v nedostatočnej miere zaoberá danou problematikou a samotnou intervenciou v Grenade. Pri právnej analýze budeme vychádzať z výpovedí rôznych autor publikovaných v odborných článkoch, vzhľadom na fakt, že daný inštitút nie je jednotne a explicitne zafinovaný v medzinárodnom práve.

V tretej kapitole sa stretávame s viacerými obmedzeniami. Z dôvodu ochrany utajovaných skutočností nám nie sú k dispozícii kompletne znenia všetkých dokumentov, či výpovedí aktérov. Rozsah dostupných zdrojov je teda obmedzený a v práci budeme využívať nám prístupné dokumenty a fakty, ktoré boli zverejnené až po niekoľkých rokoch po ukončení vojenského zásahu v Grenade, čo môže viesť k nepresnej interpretácii udalostí, ktoré sa v skutočnosti odohrali.

Ďalším z obmedzení, s ktorým sa pri písaní našej práce stretávame je rozsah skúmanej problematiky. Inštitút vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu je komplexná a rozsiahla problematika. Z tohto dôvodu našu pozornosť upriamime na skúmanie iba určitej časti tohto inštitútu. Z pohľadu predmetu našej práce sa zameriame na aplikáciu vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu na jednom príklade z praxe. Skúmané skutočnosti sú tak komplexné a zložité, že nie je možné podrobnejšie analyzovať viacero podobných vojenských zásahov, ktoré sa v minulosti odohrali, či v súčasnosti ešte stále prebiehajú. Podrobná analýza je však potrebná na dostatočné zanalyzovanie tohto právneho inštitútu. Z dôvodu obmedzeného rozsahu sa v práci zameriame na skúmanie právneho postavenia regionálnych organizácií a vlády, resp. jej predstaviteľa a podmienok, ktoré sú nutní dodržať pri aplikácii inštitútu vojenskej intervencie so súhlasom. Pre lepšie vykreslenie problematiky v práci však poukážeme čiastočne na iné vojenské intervencie, ktoré porovnáваме s nami skúmanou intervenciou v Grenade.

Prípád vojenskej intervencie so súhlasom v Grenade z roku 1983 sme zvolili práve kvôli jeho komplikovanej a nejednoznačnej povahe, aby sme lepšie priblížili komplexnosť tohto problému.

Pri skúmaní samotnej vojenskej intervencie v Grenade budeme vychádzať z publikácií, ktoré vydali samotní aktéri a zastávajú teda i určité politické názory. Tieto výpovede nás teda limitujú v abstrahovaní od politického postoja k nižšie uvádzaným skutočnostiam ohľadom legitímnosti danej akcie. V práci sa snažíme zachovať v čo

najväčšej miere objektivitu, a preto čerpáme z rôznych zdrojov a uvádzame protichodné názory na určité skutočnosti, či už historické alebo práve.

Z terminologického pohľadu na inštitút vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu vychádzame z tvrdení autorov a používania týchto pojmov v ich publikáciách. Na základe preštudovania viacerých diel sme dospeli k záveru, že tieto termíny sú synonymami a z tohto dôvodu ich v práci budeme i v tomto zmysle využívať.

3 Právna analýza aplikácie medzinárodnoprávneho inštitútu vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu na území Grenady v roku 1983

Pri skúmaní právnej povahy vojenskej intervencie v Grenade sme využívali predovšetkým diela odborníkov pôsobiacich na univerzitách v USA, Veľkej Británii, i krajinách Karibiku. Naším cieľom bolo poukázať na odlišné pohľady autorov v súvislosti so skúmanou problematikou a do možnej miery abstrahovať od politického pohľadu na vojenský zásah v Grenade. Absolútne oddelenie právneho a politického pohľadu je v prípade vojenskej intervencie veľmi zložitý, z tohto dôvodu sme ponechali určité politické aspekty, ktoré poskytujú komplexnejší pohľad na udalosti súvisiace s vojenským zásahom na území Grenady. Predmet skúmania predstavujú popri odborných pohľadoch autorov i medzinárodné dohovory, dokumenty a zmluvy ako napr. Charta OSN, Charta OAS, Zmluva o založení OECS, odtajnené dokumenty zverejňujúce výpovede kľúčových aktérov zainteresovaných do vojenskej intervencie, odtajnené americké vládne dokumenty, ako i oficiálne stanoviská americkej vlády, ministerstva zahraničných vecí USA a relevantných regionálnych organizácií.

3.1 Skutková podstata prípadu vojenskej intervencie v Grenade

Grenada so svojou rozlohou 344 km² je jedným z najmenších ostrovov na západnej pologuli. Nezávislosť od Veľkej Británie získal tento ostrov (viď príloha č. 1) v roku 1974, kedy sa stal suverénnym štátom a členom Commonwealthu. Až do roku udalostí, ktoré sa odohrali v roku 1983, sa ostrov nachádzal v zabudnutí medzinárodného diania.¹³⁷

¹³⁷ BECK, R.: *Grenada*. In: Oxford public international law, r. 2008. [cit.2017-01-23]. Dostupné na: <<http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1292>>

Dôležitý míľnik v histórii budovania štátnosti Grenady predstavuje 13. marec 1979. V tento deň grenadská strana New Jewel Movement¹³⁸ (ďalej len NJM) tvoriaca opozíciu zvrhla skorumpovanú vládu a brutálny režim vedený diktátorom Ericom Gairyom, ktorý sa v tom čase nachádzal mimo krajiny. Strana NJM zriadila People's Revolutionary Government (ďalej len PRG) pod vedením Mauriceho Bishopa. USA sa po konzultácii s Veľkou Britániou a krajinami Východného Karibiku rozhodli uznať novovzniknutú PRG za legitímne vládnu stranu bez ohľadu na spôsoby, akým sa strana ujala moci.¹³⁹

Nárast napätia a obáv susedných krajín a USA vzrástli po suspendovaní grenadskej ústavy z roku 1973, parlamentu, uväznení politických oponentov, zavedení cenzúry tlače, odložení volieb na dobu neurčitú a upevňovania vzťahov s Kubou i vo forme prijímania zásielok zbraní.¹⁴⁰

Dôkazom zvýšených obáv a nesúhlasu so smerovaním grenadskej politiky je i výpoveď amerického veľvyslanca pôsobiaceho v Barbadose, Franka Ortiza, ktorý informoval Bishopa o tom, že „...my (USA) by sme len s veľkou nespokojnosťou vnímali akúkoľvek tendenciu zo strany Grenady rozvíjať užšie vzťahy s Kubou.“¹⁴¹ Naopak Bishop kritizoval USA vyjadrením, že „žiadna krajina nemá právo hovoriť nám, čo máme robiť alebo ako máme viesť našu krajinu...Nenachádzame sa na nikoho dvore a rozhodne nie sme na predaj.“¹⁴² Po tejto výmene názorov sa vzťahy medzi krajinami zhoršili. USA zvolilo politiku zachovania odstupu a priamo nezasahovať do vývoja na Grenade, zvýšili pomoc poskytovanú susedným krajinám Grenady a tlačili na regionálne organizácie, ako napr. na Karibskú rozvojovú banku o vylúčenie Grenady zo svojich programov.¹⁴³

Prezident Ronald Reagan nastúpil do úradu odhodlaný zabrániť rozširovaniu aktivít komunistov v oblasti Karibiku. Začala sa politická hra, najskôr neakreditovaním amerického veľvyslanca Bisha v Grenade a následné zamietnutie kandidáta na veľvyslanca

¹³⁸ Korene prevratu v Grenade siahajú späť do roku 1973, kedy došlo k vytvoreniu NJM prostredníctvom zlúčenia dvoch grenadských politických organizácií: „Movement for Assemblies of the People“, ktorú založil Maurice Bishop a „Joint Endeavor for Welfare, Education and Liberation“, ktorá používala skratku „JEWEL“.

¹³⁹ GORDON, E.; BILDER, R.; ROVINE, A.; WALLACE, D.: *International Law and The United States Action in Grenada: A Report*. In: *The International Lawyer*, r. 18, č. 2, jar 1984, s.334-335

¹⁴⁰ WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, č. 61, december 1996, s.96

¹⁴¹ PASTOR, R.: *Does the United States Push Revolutions to Cuba? The Case of Grenada*. In: *Journal of Inter-American and World Affairs*, r. 28, č. 1, jar 1986, s.9

¹⁴² MARCUS, B.; TABER, M.: *Maurice Bishop speaks: The Grenada Revolution and its Overthrow 1979-83*. Pathfinder. New York. 1983, s. 31

¹⁴³ WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, č. 61, december 1996, s.3

v USA z radov grenadskej strany PRG. Jedným z hlavných bodov kritiky Reaganovej administratívy bola výstavba letiska Point Salines zabezpečená Kubou. Reagan ju vnímal viac ako sovietsko-kubánsku leteckú základňu, než len bežné turistické zariadenie. Z obavy šírenia komunistických myšlienok v regióne Karibiku sa USA snažili sťažiť Grenade prístup k medzinárodným finančným zdrojom, izolovať ju a vyvíjať ekonomický tlak.¹⁴⁴

Postoj USA k vývoju udalostí na Grenade v krátkosti zhrnul prezident Reagan v jednom zo svojich vyjadrení nasledovne: „*táto krajina teraz nesie sovietsku a kubánsku ochrannú známku, čo znamená, že sa pokúsi tento vírus šíriť medzi svojich susedov.*“¹⁴⁵

V polovici roku 1983 ekonomika krajiny stagnovala. Výstavba letiska pohlcovala veľkú časť zahraničnej finančnej pomoci, nezamestnanosť dosiahla 40%, a tým sa znižovala popularita vládnucej strany PRG. Vo vnútri strany sa začal ideologický boj o moc medzi umiernenou frakciou vedenou Bishopom a stúpenkami tvrdej línie na čele s vicepremiérom Bernardom Coardom. Napriek sérii stretnutí Ústrednému výboru tzv. CC-Central Committee, Bishop nepodporil návrh o zdieľaní výkonnej moci s Coardom.¹⁴⁶

Dňa 13. októbra 1983 po zaistení podpory zo strany armády, frakcia pod vedením Coarda zosadila Maurice Bishopa a umiestnila ho do domáceho väzenia.¹⁴⁷ Keď sa premiér Barbadosu, Tom Adams, dozvedel o uväznení Bishopa opísal danú situáciu ako „*akt tak extrémny, že môže znamenať hroziace násilie a narušenie poriadku.*“¹⁴⁸ Barbados zastával vedúce postavenie medzi krajinami Východného Karibiku. Z tohto dôvodu cítil Adams záväzok v danej veci zaujať stanovisko. Premiér vo svojom neskoršom prejave, v ktorom vysvetľoval dôvody účasti na invázii v Grenade dospel k záveru, že „*bez ohľadu na naše rozdiely v minulosti, pán Bishop si za daných okolností zaslúži podporu vlád krajín Karibiku.*“¹⁴⁹ Napriek výhradám k doterajšiemu spôsobu vládnutia Bishopa v Grenade, zástupcovia OECS uprednostňovali myšlienku jeho oslobodenia a znovunastolenia Bishopovho režimu. Väčšina vedúcich predstaviteľov OECS sympatizovala s Reaganovou

¹⁴⁴ Tamtiež.

¹⁴⁵ REAGAN, R.: *Remarks at Bridgetown, Barbados, Following a Luncheon Meeting with Leaders of Eastern Caribbean Countries.* 1982. [cit.2017-04-10]. Dostupné na:<<https://www.reaganlibrary.archives.gov/archives/speeches/1982/40882a.htm>>

¹⁴⁶ WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada.* In: *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, č. 61, december 1996, s.4

¹⁴⁷ HOOKER, R. Jr: *Presidential Decisionmaking and Use of force: Case Study Grenada.* In: *Parameters* 21, č. 2, leto 1991, s. 9

¹⁴⁸ LEWIS, S.F.; MATHEWS, D.T.: *Documents on the Invasion of Grenada.* In: *Caribbean Monthly Bulletin*, č.1, október 1983, [cit.2017-05-04]. Dostupné na:<<http://iec-ics.uprrp.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Documents-on-the-Invasion-of-Grenada.pdf>>,s.35

¹⁴⁹ Tamtiež,s.35.

administratívou a prikláňali sa k myšlienke potreby vojenskej akcie za účasti USA ako zásadného aktéra za účelom stabilizovania zhoršujúcej sa situácie na ostrove.¹⁵⁰

K eskalujúcej situácii a uväzneniu Bishopa sa vyjadril i vtedajší prezident komunistického režimu na Kube, Fidel Castro. 15. októbra 1983 vo svojom liste Ústrednému výboru prehlásil, že udalosti ku ktorým došlo sú prekvapujúce a nepríjemné. Taktiež sa vyjadril, že Kuba nebude zasahovať do vnútorných záležitostí Grenady. V tomto období prebiehali už rokovania medzi Coardom a ministrami podporujúcimi znovunastolenie Bishopovho režimu. Rokujúcim stranám sa však ani v nasledujúcich troch dňoch vyjednávania nepodarilo nájsť prijateľné riešenie krízy. 17. októbra sa stretol premiér Barbadosu, Tom Adams s americkým veľvyslancom Milanom Bishom, aby prejednali otázku požiadať USA o zapojenie sa do konfliktu. Počas ich opätovného stretnutia sa zrodila myšlienka mnohostrannej spolupráce medzi krajinami Východného Karibiku a USA, vďaka ktorej by obnovili poriadok v krajine a oslobodila Bishopa z väzenia¹⁵¹

Krátko po uväznení Bishopa vypukli v rôznych častiach ostrova veľké nepokoje za jeho oslobodenie a znovu navrátenie režimu. Počas jednej z demonštrácií, ktorá sa konala 19. októbra 1983, sa približne 3000 prívržencom bývalého režimu podarilo vyslobodiť Mauriceho z domáceho väznenia. Okolo 10:35 dopoludnia sa Bishop spolu so stovkami nasledovníkov vybral priamo na veliteľstvo armády vo Front Rupert (dnes známe ako Fort George). Ústredný výbor vyslal tri obrnené transportéry do Front Rupert. Krátko po ich príchode o 13:00 vojaci uznávajúci vládu Coarda začali strieľať do davu a zabili približne 40 ľudí. Bishop a sedem jeho kolegov boli o 13:20 brutálne popravení. Vďaka tragickým skutočnostiam, ktoré sa odohrali je tento deň nazývaný aj ako „Bloody Wednesday“.¹⁵²

Ten istý deň, večer o 22:00 generál Hudson Austin oznámil počas vysielania v rádiu Slobodná Grenada zriadenie Revolutionary Military Council (ďalej len RMC), ktorý bude tvoriť vládu do momentu, kým v krajine nebude opäť nastolený normálny

¹⁵⁰ WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, č. 61, december 1996, s.5

¹⁵¹ ICBH: *Britain and the Grenada Crisis, 1983: Cold war in the Caribbean*. Institute of Contemporary British History. 2009. [cit.2017-05-01]. Dostupné na: <https://keats.kcl.ac.uk/pluginfile.php/1402688/mod_resource/content/1/Grenada%20-%20Draft.pdf>, s.18

¹⁵² WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, č. 61, december 1996, s.5-6

stav.¹⁵³ Zároveň vyhlásil úplný zákaz vychádzania počas nasledujúcich piatich dní a taktiež proklamoval, že Revolučné ozbrojené sily tzv. Revolutionary armed forces „budú vládnuť nekompromisne a každý kto zákaz poruší, bude bez výstrahy zastrelený.“¹⁵⁴

Krajiny Karibiku spoločne odsúdili hrôzu, ktorá sa odohrala v Grenade. Nikto nepredpokladal, že riešenie boja o moc v krajine bude také násilné a krvavé. Vzťahy s Bishopom boli napäté ale znesiteľné, vládnutie RMC bolo však pre krajiny neprijateľné.¹⁵⁵ Neistota vládnuca v krajine znepokojovala i USA a zvyšovala ich obavy o približne 1000 amerických občanoch nachádzajúcich sa v tom čase na území Grenady. Situácia im taktiež poskytovala príležitosť odstrániť nepopulárny marxisticko-leninský režim a obnoviť demokraciu. Americký Zbor náčelníkov štábu (ďalej len JCS) v tom čase sformuloval pohotovostný plán na obmedzenú vojenskú akciu.¹⁵⁶ Úlohou plánu s názvom USCINCLANT bolo i evakuovanie civilného obyvateľstva z územia Grenady.¹⁵⁷

20. októbra 1983 bola zvolaná vo Washingtone krízová skupina zameraná na predbežné plánovanie v čase krízy ,tzv. The Crisis Pre-planning Group (CPPG), aby zhodnotila najnovší vývoj, spôsob evakuácie a možnosti operácie s rozsiahlejšou agendou. Premiér Adams na stretnutí s Bishom narvhli uskutočniť zásah pod záštitou OECS. Bish informoval Adamsa, že na realizáciu takejto operácie bude potrebné získať jednoznačnú písomnú žiadosť.¹⁵⁸ V ten istý deň zasadala i tzv. Special Situation Group (ďalej len SSG) zaoberajúca sa otázkami výnimočných situácií, ktorej predsedal viceprezident George Bush. Témami diskusie bolo popri žiadosti zo strany OECS i rozhodnutie, že JCS má za úlohu pripraviť evakuačný plán. Námorná flotila, ktorá pôvodne smerovala do Libanonu, bola odklonená na juh smerom na Grenadu¹⁵⁹, a zároveň bola vypracovaná i Smernica o rozhodnutiach v oblasti národnej bezpečnosti (ďalej len NSDD)¹⁶⁰.

¹⁵³ LEWIS, S.F.; MATHEWS, D.T.: *Documents on the Invasion of Grenada*. In: Caribbean Monthly Bulletin, č.1, október 1983, [cit.2017-05-04]. Dostupné na:<<http://iec-ics.uprrp.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Documents-on-the-Invasion-of-Grenada.pdf>>,s.20

¹⁵⁴ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: Journal of Peace Research, r.23, č. 3, september 1986, s. 3

¹⁵⁵ WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: European Review of Latin American and Caribbean Studies, č. 61, december 1996, s.6

¹⁵⁶ BECK, R.: *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. Westview Press. 1993,S.103

¹⁵⁷ COLE, R.H.: *Operation Urgent Fury: Grenada*. Joint History Office. Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff. 1997. [cit.2017-05-04]. Dostupné na:<<https://archive.org/details/Operation-Urgent-Fury---Grenada-1997/s.22>>

¹⁵⁸ ICBH: *Britain and the Grenada Crisis, 1983: Cold war in the Caribbean*. Institute of Contemporary British History. 2009. [cit.2017-05-01]. Dostupné na:<https://keats.kcl.ac.uk/pluginfile.php/1402688/mod_resource/content/1/Grenada%20-%20Draft.pdf>,s.18

¹⁵⁹ BELL, W.: *The American invasion of Grenada: a note on false prophecy*. In: Foresight, r. 10, č. 3, 2008.s.37

Národná bezpečnostná rada tzv. NSC a Regionálna medzirezortná skupina tzv. RIG sa stretli v ranných hodinách v piatok, 21. októbra 1983, aby zvážili politické a právne aspekty intervencie. Aktéri si boli vedomí toho, že v ten istý deň zasadá i OECS a budú pravdepodobne žiadať o externú pomoc pri riešení situácie na Grenade. Žiadosť predstavovala pre USA opatrenie, ktoré by z ich pohľadu podporilo politické a právne odôvodnenie pre intervenciu vykonanú z ich strany.¹⁶¹

Krajiny OECS, na stretnutí v Barbadose 21. a 22. októbra, sa za účasti premiéra Jamajky a Barbadosu zhodli na vojenskom riešení situácie.¹⁶² Rozhodli sa požiadať o pomoc Veľkú Britániu, USA, Francúzsko, Kanadu a Venezuelu. Predsedovia vlád Adams, Charles a Seaga sa následne stretli s americkými diplomatmi Bishom, Flowerom a Gillespiem, ktorých informovali, že krajiny OECS sa jednomyselne „*formálne rozhodli vytvoriť nadnárodnú karibskú jednotku, ktorá sa zaviazala zosadiť nezákonný režim akýmkoľvek prostriedkami, vrátane zásahu ozbrojených síl. Po druhé, požiadať USA a iné spriatelnené krajiny o potrebnú pomoc a prostriedky na uskutočnenie takejto akcie.*“ Taktiež uviedli, že „*ak bude nutné, OECS vydajú danú žiadosť pre USA i písomne.*“¹⁶³ V tomto čase však žiadosť nemala ešte formálnu podobu, napriek tomu sa už stala predmetom aktívnej úvahy zo strany Washingtonu.¹⁶⁴

Krajiny OECS sa stretli za účelom riešenia kritickej situácie v Grenade v súlade s ustanoveniami uvedenými v Zmluve o OECS. Na základe čl. 8 Zmluvy o OECS lídri hlasovali v prospech uplatnenia práva na kolektívnu obranu a zachovanie mieru a bezpečnosti za pomoci spriatelnených krajín s úmyslom stabilizovať situáciu vo východnej časti Karibiku.¹⁶⁵ Náместník ministra pre zahraničné záležitosti Nikaraguy vo svojom liste

Nie je pochýb o tom, že jedným z faktorov, ktoré utvrdili USA zapojiť sa do vojenskej intervencie v Grenade bola i tragická správa z Libanonu, ktorú obdržali 23. 10. 1983. 421 amerických námorníkov bolo zabitých pri bombardovaní kasární v Libanone. Táto správa sa dostala do Washingtonu v čase, keď sa prejednávali možnosti napadnutia Grenady.

¹⁶⁰ BECK, R.: *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. Westview Press. 1993, S.107

¹⁶¹ WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, č. 61, december 1996, s.7

¹⁶² WATERS, M.: *The Law and Politics of a U.S. Intervention: The Case of Grenada*. In: *Peace & Change*, r. 14, č.1, január 1989, S.71

Mnohí autori uvádzajú, že na stretnutí OECS v Barbadose bol prítomný i americký veľvyslanec v Barbadose, Milan Bish. Jeho priama účasť však nebola nikdy oficiálne potvrdená zo strany USA.

¹⁶³ WILLIAMS, G.: *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. Palgrave Macmillan. 2007. S. 115

¹⁶⁴ BECK, R.J.: *The Grenada Invasion, International Law and the Scoon Invitation: A 30-year retrospective*. In: *The Round Table*, r. 102, č. 3. S.285

¹⁶⁵ US DEPARTMENT OF STATE: *Organization of Eastern Caribbean States Request For US. Assist ance in Grenada. Document no. 656*. In: *American Foreign Policy, Current Documents*. Washington D.C. GPO,

adresovanom BR OSN vyjadril stanovisko krajín OECS zo stretnutia, ktoré sa konalo 21. októbra 1983. V liste uvádza, že krajiny OECS vo svojej formálnej žiadosti smerovanej USA zdôraznili potrebu okamžitej reakcie, keď vyjadrili obavu, že „vojenské jednotky a zásoby budú onedlho použité na posilnenie režimu. Vyjadrili obavu, že krajina môže byť onedlho použitá ako priestor na uskutočnenie aktu agresie proti susedným krajinám, a že úroveň vojenských kapacít sa nachádza už ďaleko za hranicou vnútornej potreby krajiny.“¹⁶⁶

Pričom okolnosti vydania žiadosti zo strany OECS sa často spájajú s podozrením, že návrh žiadosti bol vypracovaný na pôde Washingtonu a za pomoci špeciálnych vyslancov doručení lídrom karibských krajín 23. októbra 1983, kedy mal údajne americký veľvyslanec Frank McNeil letieť do Barbadosu a získať od Charlesa podpis písomnej žiadosti. Žiadosť vypracovaná americkou stranou však nevylučuje zámer OECS žiadať o vojenskú akciu. Hoci to preukazuje, aké silné postavenie mali USA v procese tvorby žiadosti zo strany karibských štátov.¹⁶⁷

Po prijatí žiadosti od OECS veľvyslanec Bish okamžite kontaktoval Washington. 22. októbra 1983, približne o 2:45 ráno, Reagan spolu s poradcom pre národnú bezpečnosť, Robertson McFarlane, obdržali informáciu, že „štáty OECS a najmä Barbados, sú pripravené verejne požiadať o americkú intervenciu.“¹⁶⁸ Vzhľadom na fakt, že americké spravodajské tajné služby v Grenade nemali dostatok relevantných informácií o aktuálnej situácii, McFarlane odporučil Reaganovi, aby súhlasil so žiadosťou zo strany OECS, ktorá bola výsledkom stretnutia predstaviteľov členských krajín. Prezident Reagan bez akýchkoľvek ďalších presvedčivých argumentov reagoval, že „že je vylúčené, aby takúto žiadosť USA mohli odmietnuť.“¹⁶⁹ Následne prezident Reagan telefonicky kontaktoval viceprezidenta Georgova H.W. Busha, ktorý sa v tom čase nachádzal vo Washingtone,

1983. [cit.2017-04-03]. Dostupné na:<
<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=msu.31293011535147;view=1up;seq=1461>>, s.1397 1398

¹⁶⁶ UNSC: *Official records: The situation in Grenada: Letter dated 25 October 1983 from Deputy Minister for External Relations of Nicaragua addressed to the President of the Security Council (S/16067)*. [cit.2017-05-03]. Dostupné na:<http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/65658/S_PV.2489-EN.pdf?sequence=16&isAllowed=y>,s.3

¹⁶⁷ QUIGLEY, J.: *The United States Invasion of Grenada: Stranger than Fiction*. In: *The University of Miami Inter-American Law Review*, r. 18, č. 2, zima 1986/198, s.316

¹⁶⁸ SHULTZ, G.P.: *Turmoil and Triumph: Diplomacy, Power, and the Victory of the American Deal*. Simon and Schuster.2010.S.329

¹⁶⁹ KALB, M.; KALB,D.: *Haunting Legacy: Vietnam and the American Presidency from Ford to Obama*. Brooking Institution Press. 2012. s. 93

s podrobnejšími inštrukciami o plánovanej invázii do Grenady. Bush mal spätne informovať krajiny OECS, že „USA sú si problému vedomí“ a „že budú radi reagovať“.¹⁷⁰

V rámci pozitívnej reakcie na žiadosť Reagan uviedol tri ciele, ktoré chce USA zásahom v Grenade dosiahnuť:

1. zaistiť bezpečnosť štátnych príslušníkov USA,
2. obnoviť demokratickú vládu,
3. eliminovať súčasnú a predísť ďalšej kubánskej intervencii v Grenade.¹⁷¹

V sobotu 22. októbra 1983 sa konalo nielen stretnutie krajín OECS, ale i CARICOM na ostrove Trinidad, ktorého členom bola v tej dobe i Grenada. Väčšina krajín CARICOM, okrem členov OECS, presadzovali mierové riešenie situácie v Grenade. Pričom zástupcovia krajín Východného Karibiku zatajili úmysel žiadať o pomoc USA.¹⁷² Nakoniec sa členovia CARICOM zhodli na tom, že nebude využitá žiadna vonkajšia angažovanosť, keďže by išlo o zásah do vnútorných záležitostí. Táto situácia si vyžaduje také riešenie zo strany CARICOM, ktoré bude rešpektovať medzinárodné právo a obnoví normálny stav mierovou cestou.¹⁷³ Krajiny OECS sa i napriek tomu rozhodli nerešpektovať vyjadrenia CARICOM a pokračovať riešenia situácie v Grenade svojou cestou. Následne bola Grenada vylúčená z CARICOM.¹⁷⁴

23. októbra 1983 sa vo Washingtone stretla National Security Planning Group (ďalej len NSPG), aby prerokovala otázky ohrozenia amerických občanov a politických rizík intervencie. USA sa cítilo krajinám Karibiku zaviazané, a tak prezident Reagan podpísal NSDD 110A, a tým autorizoval vojenskú operáciu „Urgent Fury“¹⁷⁵. Ako vysvetlil neskôr „legitímnosť žiadosti, plus jeho osobná obava o amerických občanov, ovplyvnila jeho rozhodnutie.“¹⁷⁶

¹⁷⁰ Tamtiež, s.39.

¹⁷¹ ICBH: *Britain and the Grenada Crisis, 1983: Cold war in the Caribbean*. Institute of Contemporary British History. 2009. [cit.2017-05-01]. Dostupné na: <https://keats.kcl.ac.uk/pluginfile.php/1402688/mod_resource/content/1/Grenada%20-%20Draft.pdf>, s.19

¹⁷² WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: *European Review of Latin American and Caribbean Studies*, č. 61, december 1996, s.10

¹⁷³ BECK, T.: *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. Westview Press. 1993, s.140

¹⁷⁴ ICBH: *Britain and the Grenada Crisis, 1983: Cold war in the Caribbean*. Institute of Contemporary British History. 2009. [cit.2017-05-01]. Dostupné na: <https://keats.kcl.ac.uk/pluginfile.php/1402688/mod_resource/content/1/Grenada%20-%20Draft.pdf>, s.19

¹⁷⁵ BECK, T.: *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. Westview Press. 1993, s.150

¹⁷⁶ REAGAN, R.: *Address to the Nation on Events in Lebanon and Grenada*. In: *Public Papers of the Presidents: Ronald Reagan*, r.2, 27.10.1983. [cit.2017-05-01]. Dostupné na: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=40696>>

Hoci Reagan podpísal rozkaz na intervenciu, toto rozhodnutie nebolo nezvratné. Prezident sa rozhodol vyslať osobitného vyslanca, Francisa McNeila do Barbadosu. Jeho úlohou bolo v spolupráci s predstaviteľmi OECS a na základe výpovedí amerických študentov zhodnotiť situáciu v krajine, reportovať odporúčanie späť prezidentovi, aby vydal finálne rozhodnutie o vykonaní intervencie.¹⁷⁷

Predstavitelia OECS si boli vedomí toho, že musia presvedčiť McNeila o potrebe vojenskej akcie. Z tohto dôvodu Adams informoval McNeila, že generálny guvernér Sir Paul Scoon sa to ráno, 23. októbra, stretol s britským zástupcom Vysokého komisára, Montgomerym, ktorý sa spýtal Scoona, či by uvítal intervenciu. Scoon odpovedal, že to vidí ako „jediné riešenie“.¹⁷⁸ Pričom okolnosti tejto výpovede sú kontroverzné a skreslené. Ako neskôr uviedol Adams vo svojom prejave obhajujúcom dôvody zapojenia sa do invázie v Grenade, generál guvernér bol podľa jeho slov „*jediným ústavným orgánom zostávajúcim v krajine a jediný, kto bol oprávnený vydať formálnu žiadosť a pozvať zahraničných aktérov.*“¹⁷⁹

Vzhľadom na situáciu vládnucu na ostrove generálny guvernér Scoon bol v nebezpečenstve a jeho evakuácia bola nevyhnutná. 26. októbra bol zabezpečený jeho prevoz na letisko Point Salines, kde podpísal formálne písomné pozvanie na externý vojenský zásah.¹⁸⁰ Hovoríme teda o podpísaní pozvania so spätnou platnosťou od pondelka, 24. októbra, kedy prezident Reagan vydal rozkaz na zahájenie vojenskej akcie s názvom „Urgent Fury“ s platnosťou od nasledujúceho dňa.¹⁸¹

Počas rannej tlačovej konferencie v utorok 25. októbra 1983, prezident Reagan oznámil, že: „*v nedeľu, 23. októbra, USA obdržali naliehavú žiadosť od piatich členských krajín OECS s prosbou o pomoc pri spoločnej snahe obnoviť poriadok a demokraciu na*

¹⁷⁷ McNEIL, F.: *War and Peace in Central America: Reality and Illusion*. Charles Scribner's Sons. New York. 1988.s.174

¹⁷⁸ BECK, R.J.: *The Grenada Invasion, International Law and the Scoon Invitation: A 30-year retrospective*. In: *The Round Table*, r. 102, č. 3. S.284

¹⁷⁹ LEWIS, S.F.; MATHEWS, D.T.: *Documents on the Invasion of Grenada: Full Text of Speech by the Prime Minister of Barbados The Hon. Mr. Tom Adams explaining his reasons for taking part in the invasion of Grenada*. In: *Caribbean Monthly Bulletin*, č.1, október 1983, [cit.2017-05-04]. Dostupné na: <<http://iecc-ics.uprrp.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Documents-on-the-Invasion-of-Grenada.pdf>>,s.38

¹⁸⁰ ICBH: *Britain and the Grenada Crisis, 1983: Cold war in the Caribbean*. Institute of Contemporary British History. 2009. [cit.2017-05-01]. Dostupné na: <https://keats.kcl.ac.uk/pluginfile.php/1402688/mod_resource/content/1/Grenada%20-%20Draft.pdf>,s.22

¹⁸¹ COLE, R.H.: *Operation Urgent Fury: Grenada*. Joint History Office. Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff. 1997. [cit.2017-05-04]. Dostupné na: <<https://archive.org/details/Operation-Urgent-Fury---Grenada-1997/s.49>>

ostrove Grenada. Uviedol, že súhlasil so žiadosťou stať sa súčasťou medzinárodného úsilia.¹⁸²

Uvedená žiadosť bola vypracovaná na základe stretnutia krajín OECS z dňa 21. októbra, ktorú adresovala Eugenia Charles americkému veľvyslancovi s odvolaním sa na čl. 8 Zmluvy o založení OECS. Celý text žiadosti uvádzame v prílohe č.5.¹⁸³

Vojenská operácia pod názvom „Urgent Fury“ začala v utorok 25. októbra o 5:20 hodine ráno, keď 400 príslušníkov námornej pechoty zaútočilo pomocou vrtuľníkov na Pearls, letisko na severovýchodnom pobreží. Odpor bol minimálny a letisko bolo zaistené do dvoch hodín. O niečo neskôr približne 300 „Army Rangers“ bolo vysadených na letisku Point Salines v juhovýchodnej časti Grenady, ktorí boli pod paľbou strelcov People’s Revolutionary Army (ďalej len PRA). Kubánci odolávali niekoľko hodín, kým im nedošla munícia. Fidel Castro vydal Kubáncom v Grenade nasledujúce konkrétne pokyny týkajúce sa intervencie zo strany USA: „*prípade, ak USA zasiahnu, musíme sa brániť...ale iba v prípade, ak budeme priamo napadnutí. Opakujem: iba ak budeme priamo napadnutí.*“¹⁸⁴

Pred obedom sa americkým jednotkám podarilo zabezpečiť areál americkej Lekárskej fakulty nachádzajúcej sa na východnom konci letiska, a neskôr i areál na západnom pobreží južne od St. George. Vojnový stav bol oficiálne ukončený 3. novembra 1983. Vďaka víťazstvu centralistickej koalície New National Party (ďalej len NNP) pod vedením Herberta Balize, sa Grenada v prvých voľbách, ktoré sa konali po intervenciách v decembri roku 1984, navrátila k demokratickému zriadeniu.¹⁸⁵

3.2 Právne aspekty vydania žiadosti o vojenskú intervenciu regionálnou organizáciou OECS

Sedem štátov východného Karibiku¹⁸⁶ zriadilo 18. júna 1981 Organizáciu východokaribských štátov, dvadsaťsedem mesiacov potom, čo NJM vedené Bishopom

¹⁸² REAGAN, R.: *Remarks of the President and Prime Minister Eugenia Charles of Dominica Announcing the Deployment of United States Forces in Grenada*. In: Public Papers of the Presidents: Ronald Reagan, 25.10.1983. [cit.2017-05-010]. Dostupné na: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=40681>>

¹⁸³ WILLIAMS, G.: *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. Palgrave Macmillan, New York, 2007. Príloha č. 2

¹⁸⁴ MADAN, N.: *Statement by the Cuban Party and Revolutionary Government in the imperialist intervention of Grenada*. 25.10.1983. In: The Black Scholar. Január/február 1984,s.34

¹⁸⁵ WILLIAMS, G.: *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. In: European Review of Latin American and Caribbean Studies, č. 61, december 1996, s.12-4

¹⁸⁶ OECS: *Our History*. [cit.2017-05-03]. Dostupné na: <<http://www.oecs.org/homepage/history>>

zvrhli vládu Sira Erica Gairyho.¹⁸⁷ Maurice Waters, odborník pôsobiaci na Katedre politických vied na Wayne State University, zadefinoval v jednom zo svojich príspevkov o invázii v Grenade a kolapse právnych noriem šesť základných odôvodnení použitia sily zo strany USA a jej partnerov z Karibiku.¹⁸⁸ Autor vo svojom diele uvádza nasledovné argumenty podporujúce oprávnenosť vojenského zásahu:

- neprimerané zvyšovanie vojenskej moci Grenady v porovnaní s inými štátmi Karibiku,
- necivilný libertariánsky a socialistický charakter grenadskej vlády vedenej PRG, ktorá priviedla krajinu k rastúcej závislosti na Kube a Sovietskom zväze,
- použitie sily zo strany Maurice Bishopa a jeho NJM hnutia za cieľom získať moc v krajine,
- násilnosti, ktoré boli spojené s odstránením Bishopa z úradu,
- tvrdenie, že OECS bola bona fide (v dobrej viere konajúca, s dobrým úmyslom) regionálna organizácia konajúca v rámci pôsobnosti ustanovenia čl. 52 Charty OSN,
- tvrdenie, že generálny guvernér pozval pomoc externých jednotiek.

Jedným z najvýznamnejších argumentov, ktorý vo svojich vyjadreniach uvádza USA a zainteresované štáty Karibiku bolo práve zvyšovanie zásob zbraní počas vlády Bishopa. V bulletine MZV USA z konca roku 1983 podávajúcom informácie o americkej zahraničnej politike autori uviedli, že vlády členských krajín OECS mali veľké obavy z rozsiahleho budovania armády v Grenade. V oficiálnom stanovisku krajín OECS z 25. októbra 1983 sa uvádza, že budovanie armády Grenadou v posledných rokoch vytvorilo nepomer medzi vojenskou silou jednej krajiny a ostatnými členmi regionálnej organizácie OECS. Susedné štáty v regióne Karibiku mali obavu z rastúcej vojenskej sily, ktorá sa ocitla v rukách RMC pod vedením generála Austina. Podľa ich slov pokračujúci vývoj týmto smerom môže vážne ohroziť bezpečnosť krajín OECS a iných susedných štátov.¹⁸⁹

Signatármi Dohody o OECS v čase jej vzniku boli Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Montserrat, Sv. Krištof a Nevis, Sv. Lucia, Sv. Vincent a Grenadiny.

¹⁸⁷ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: *Journal of Peace Research*, r.23, č. 3, september 1986, s. 233

¹⁸⁸ DEPARTMENT OF STATE: *The Official Monthly Record of United States Foreign Policy: Grenada: Collective Action by the Caribbean Peace Force*. In: *Department of State Bulletin*, r.83, október-december 1983. [cit.2017-05-11]. Dostupné na: <<https://www.myheritage.sk/research/collection-90100/compilation-of-published-sources?itemId=9084252&action=showRecord#fullscreen>>,s.254-255

¹⁸⁹ DEPARTMENT OF STATE: *The Official Monthly Record of United States Foreign Policy: Grenada: Collective Action by the Caribbean Peace Force*. In: *Department of State Bulletin*, r.83, október-december 1983. [cit.2017-05-11]. Dostupné na: <<https://www.myheritage.sk/research/collection-90100/compilation-of-published-sources?itemId=9084252&action=showRecord#fullscreen>>,s.242

Členovia OECS na základe vyššie uvedených dôvodov dospeli k záveru, že je nevyhnutné danú situáciu v Grenade neodkladne riešiť. Na základe ustanovenie čl. 8 Dohody zakladajúcej OECS týkajúcej sa obrany a bezpečnosti v subregióne sa krajiny rozhodli podniknúť primerané kroky. Vzhľadom na nedostatok vojenských zdrojov v držbe krajín OECS, členovia hľadali pomoc medzi spriatelenými krajinami v regióne i mimo neho. Tri vlády reagovali na žiadosti vydané vládami krajín OECS za účelom vytvorenia nadnárodných ozbrojených síl s cieľom uskutočnenia preemptívneho defenzívneho úderu, ktorého úlohou bolo nastoliť mier a bezpečnosť v regióne a znormlizovať situáciu v Grenade.¹⁹⁰

Na žiadosť reagovali Barbados, Jamajka a USA. Barbados a Jamajka boli v tom čase zároveň i členmi organizácie CARICOM. Barbados je prepojený s niektorými členmi OECS i v rámci subregionálnej bezpečnostnej dohody. Zámerom krajín OECS, ktorý uvádzajú vo svojom oficiálnom stanovisku bolo, že po odstránení hrozby by generálny guvernér Grenady prevzal výkonnú moc v štáte v súlade s ustanoveniami Ústavy Grenady z roku 1973 a vybudoval stálu vládu, ktorá by riadila krajinu.¹⁹¹

Vo formálnej žiadosti o asistenciu USA krajiny OECS opísali súčasnú situáciu v Grenade, kde dochádza k hrubému porušovaniu ľudských práv a krviprelievaniu. Chýbajúca autorita v štáte ohrozuje mier a bezpečnosť v celom regióne. Organizácia taktiež vyjadrila obavu z vojenskej sily a zásob, ktorými Grenada disponuje. Podľa ich vyjadrení Grenada môže byť použitá ako miesto na páchanie činov agresie proti ostatným členom OECS.¹⁹²

3.2.1 Relevantné dohody a postavenie OECS pri intervencii v Grenade

Významnú úlohu pri obhajovaní intervencie v Grenade zohrávali najmä Charta OAS, Charta OSN a Charta OECS. Úlohou Charty OAS i OSN je zabezpečiť mier vo svete, tým že sa obmedzí právo na použitie sily. Obe organizácie limitovali použitie sily na situácie vážneho a bezprostredného ohrozenia bezpečnosti štátu.¹⁹³

¹⁹⁰ QUIGLEY, J.: *The United States Invasion of Grenada: Stranger than Fiction*. In: The University of Miami Inter-American Law Review, r. 18, č. 2, zima 1986/198, s.310-311

¹⁹¹ DEPARTMENT OF STATE: *The Official Monthly Record of United States Foreign Policy: Grenada: Collective Action by the Caribbean Peace Force*. In: Department of State Bulletin, r.83, október-december 1983. [cit.2017-05-11]. Dostupné na:< <https://www.myheritage.sk/research/collection-90100/compilation-of-published-sources?itemId=9084252&action=showRecord#fullscreen>>,s.242

¹⁹² Tamtiež,s.254.

¹⁹³ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: Journal of Peace Research, r.23, č. 3, september 1986, s. 232

V rámci západnej pologule tento názor zakotvila Charta OAS najmä v čl. 19, 21 a 22. Z ustanovenia čl. 21 vyplýva, že územie štátu je nedotknuteľné, nemôže sa stať ani len objektom dočasnej vojenskej okupácie alebo iných opatrení za použitia sily iným štátom.¹⁹⁴ Čl. 22 uvádza jedinú výnimku, kedy môžu členovia OAS použiť silu v súlade s existujúcimi zmluvami, a to v prípade sebaobrany.¹⁹⁵

Dôležitými dokumentmi v tom čase bola jednoznačne Charta OSN a Zmluva z Ria z roku 1947. Pričom veľký dôraz sa kladie na čl. 23 Charty OAS. Zástupca právneho oddelenia MZV Michael Kozak s podporou bývalého poradcu na medzinárodné právo pre oddelenie MZV John Norton Moore, zastávajú názor, že práve čl. 23 Charty OAS umožňuje intervenciu v Grenade, keďže opatrenia prijaté na zachovanie mieru a bezpečnosti v súlade s existujúcimi zmluvami nepredstavujú porušenie čl. 19 a 21 Charty OAS.¹⁹⁶

Moore rovnako tvrdí, že akcie prijaté na základe regionálnych zmlúv, ktoré sú v platnosti nie sú v rozpore s ustanoveniami o nezasahovaní. V prípade, ak je akcia autorizovaná podľa čl. 52 Charty OSN, nejde o porušenie čl. 23 alebo 29 Charty OAS.¹⁹⁷

Je však logické, že nie každý čin, ktorý by bol vykonaný, by bol akceptovateľný podľa čl. 52 Charty OSN. Preto je otázne, aké podmienky vyžaduje aplikácia čl. 52 Charty OSN. Maurice Watters uvádza niekoľko požiadaviek nevyhnutných na aktiváciu čl. 52 Charty OSN. Autor zastáva názor, že dohody, agentúry a ich činnosti majú byť v súlade s cieľmi a zásadami Charty OSN uvedených v ods. 1 a že členovia OSN majú vynaložiť maximálne úsilie na dosiahnutie mierového riešenia sporov, predtým ako daný spor posunú na BR OSN ako to vyplýva z ods. 2 čl. 52 Charty OSN. Vzhľadom na skutočnosť, že podmienky ods. 2 neboli na základe vyššie uvedených skutočností splnené a členovia organizácie nevydali dostatok osobitého úsilia po uväznení Bishopa na mierové riešenie sporu, čl. 23 Charty OAS nemôže byť použitý na podporu intervencie.¹⁹⁸

Podľa vyjadrení Maurice Wattersa Charta OSN a OAS nezahŕňajú vo svojich ustanoveniach situácie, v ktorých vznikajú občianske vojny, pokiaľ tieto vojny nemajú priamy a bezprostredný dopad na mier iných štátov. Vlády nezávislých karibských krajín Commonwealthu vydali deň po zvrhnutí Gairyho komuniké, v ktorom sa vyjadrili, že aj

¹⁹⁴ Čl. 21 Charty OAS. Dostupné na:<http://www.oas.org/en/sla/dil/docs/inter_american_treaties_A-41_charter_OAS.pdf>

¹⁹⁵ Tamtiež, čl.22.

¹⁹⁶ Tamtiež, čl.23

¹⁹⁷ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: Journal of Peace Research, r.23, č. 3, september 1986, s.232

¹⁹⁸ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: Journal of Peace Research, r.23, č. 3, september 1986, s. 232

napriek netradičnému spôsobu, akým sa Bishop dostal k moci „*záležitosti Grenady sú v rukách obyvateľov tohto územia, a preto by nemalo dôjsť k žiadnemu vonkajšiemu zásahu.*“¹⁹⁹

V ustanovení čl. 3 Zmluvy OECS sú zadefinované hlavné ciele a účel tejto organizácie ako je napr. spolupráca, jednota, solidarita, ochrana územnej celistvosti a nezávislosti, či harmonizácia zahraničnej politiky.²⁰⁰ Zodpovednosť za riadenie organizácie je zakotvená v čl. 6 Zmluvy OECS, podľa ktorého vedúci predstavitelia vlád jednotlivých členov predstavujú autoritu resp. orgán, ktorý je najvyššou politickou inštitúciou tvoriacou politiku zodpovedajúci za riadenie a kontrolu organizácie. Čl. 6 ods. 5 uvádza, že pri prijímaní rozhodnutí sa vyžaduje súhlas všetkých prítomných a hlasujúcich členov a zároveň i každého člena, ktorý nie je prítomný, pokiaľ neprítomné štáty neuvedú svoj úmysel zdržať sa hlasovania.²⁰¹

Pod jurisdikciou vedúcich predstaviteľov vlád štátov OECS vyplývajúcej z čl. 6 Zmluvy OECS, pôsobí Výbor pre obranu a bezpečnosť vytvorený čl. 8 Zmluvy OECS, ktorý pozostáva z príslušných ministrov jednotlivých členských štátov. Výbor je zodpovedný za koordináciu úsilia v otázke kolektívnej obrany proti vonkajšej agresii a za rozvoj úzkych väzieb, vrátane opatrení potrebných na boj proti činnosti žoldnierov, ktorí pracujú s alebo bez podpory interných alebo národných prvkov, pri výkone práva na sebaobranu uznaného čl. 51 Charty OSN. Rozhodnutia výboru musia byť jednomyselné.²⁰²

Čl. 8 Zmluvy o založení OECS bol článok, ktorým vláda USA a vlády krajín OECS prvotne zdôvodnili opatrenia prijaté v súvislosti s Grenadou.²⁰³ V mnohých ohľadoch to však nebol postačujúci argument a zrejme z toho dôvodu neskôr upustili od argumentácie podloženej čl. 8 a preferovali ustanovenia článku 6 Zmluvy OECS.²⁰⁴ Čl. 8 Zmluvy OECS odkazuje na individuálnu a kolektívnu sebaobranu zakotvenú v čl. 51 Charty OSN, na ktorú majú štáty právo až do doby, pokiaľ BR OSN neprijme opatrenia na ochranu mieru a bezpečnosti. Ustanovenie povoľuje však použiť opatrenia na sebaobranu iba v prípade, ak dôjde k útoku, ktorý je bližšie identifikovaný v definícii agresie. Udalosti odohrávajúce

¹⁹⁹ GILMORE, W. C.: *The Grenada Intervention: Analysis and Documentation*. Facts on File. Londýn. 1984, s.21

²⁰⁰ Čl. 3 Zmluvy zakladajúcej OECS

²⁰¹ Čl. 6 ods. 5 Zmluvy zakladajúcej OECS

²⁰² Čl. 8 Zmluvy zakladajúcej OECS

²⁰³ DEPARTMENT OF STATE: *The Official Monthly Record of United States Foreign Policy: Grenada: Collective Action by the Caribbean Peace Force*. In: Department of State Bulletin, r.83, október-december 1983. [cit.2017-05-11]. Dostupné na: <<https://www.myheritage.sk/research/collection-90100/compilation-of-published-sources?itemId=9084252&action=showRecord#fullscreen>>, s.67-68

²⁰⁴ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: Journal of Peace Research, r.23, č. 3, september 1986, s.233-234

sa v tom čase v regióne Karibiku nespĺňali podmienky na uplatnenie práva na sebaobranu, keďže nedošlo k aktu agresie zo strany Grenady voči ostatným členom OECS. Je tiež potrebné brať do úvahy skutočnosť, že čl. 8 Zmluvy OECS a celá Zmluva OECS odráža ideu všetkých ôsmich členov ochrániť samých seba pred vonkajšou agresiou alebo žoldnierskymi útokmi vedenými krajinami mimo členov OECS. Zatiaľ čo prípad Grenady odráža situáciu, kedy sa niektoré krajiny OECS otočili proti inému členovi.

Znenie čl. 51 Charty OSN potvrdzuje právo národa na kolektívnu alebo individuálnu sebaobranu v prípade, ak dôjde k ozbrojenému konfliktu. Niektorí autori zastávajú názor, že slovné spojenie „*keď dôjde k ozbrojenému konfliktu*“ nemožno vykladať ad hoc v závislosti od udalosti, vzhľadom na fakt, že dané vyjadrenie bolo predmetom analýzy jej členov, predovšetkým na konferencii v San Franciscu, kde bola Charta prijatá. To znamená, že hrozba agresie alebo bezprostredne hroziaci útok nie sú dostatočné na to, aby sme sa mohli dovolávať na čl. 51 Charty OSN, ktorý vyžaduje, aby k útoku naozaj došlo.²⁰⁵

Kvôli vetu podanému predstaviteľom USA BR OSN nebola schopná podniknúť kroky potrebné na ochranu medzinárodného mieru a bezpečnosti. Daná situácia by sa ďalej mohla dostať pred VZ OSN v rámci Rezolúcie *Uniting for Peace Resolution*, čo sa ale nestalo, pravdepodobne preto, že v priebehu týždňa USA dobyli ostrov.²⁰⁶

Druhý dôvod upustenia od argumentácie čl. 8 je skutočnosť, že sa štáty OECS stretli koncom októbra 1983 a bez účasti Grenady dospeli k rozhodnutiu, na ktorého prijatie je podľa ustanovení čl. 8 potrebný jednomyseľný súhlas všetkých členov. Teda i Grenady, ktorá nebola na dané rokovania prizvaná.

Jedenásť dní po začatí operácie *Urgent Fury*, námestník ministra zahraničných vecí USA, Kenneth Dam, pozmenil oficiálne dôvody, podporujúce legitímnosť konania USA a OECS, na čl. 6 Zmluvy OECS. Tento článok obsahuje flexibilnejšie ustanovenia, ktoré povoľujú konanie napriek neprítomnosti na stretnutiach členov orgánu tzv. „*Authority*“, ak neprítomní členovia následne schvália rozhodnutie, ktoré bolo odsúhlasené ostatnými členmi organizácie. Kľúčovým nedostatkom v argumentácii čl. 6 je povaha zastúpenia v „*Authority*“, ktorý pozostáva z vedúcich predstaviteľov vlády. Z tohto dôvodu je vylúčené zahrnúť generálneho guvernéra Grenady medzi riadne oprávnených členov „*Authority*“. Keďže ako si uvedieme v ďalšej časti práce, generálny guvernér je predstaviteľom

²⁰⁵ KUNZ, J.L.: *Privileges and Immunities of International Organizations*. In: *American Journal of International Law*, r. 41, č. 4 október 1947, s.828-830.

²⁰⁶ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: *Journal of Peace Research*, r.23, č. 3, september 1986, s.234

kráľovnej ako hlavy štátu, ale nie vlády samotnej. Žiadne stanovisko ani príkaz nebol vydaný guvernérom, ktorý by naznačoval alebo odhaľoval, že on prevzal vládu v krajine, až potom ako sa uskutočnila vojenská okupácia. Čiže i dodatočne vydaný súhlas zo strany generálneho guvernéra Sira Scoona by nelegitimizoval konanie a rozhodnutie orgánu „Authority“ k vojenskej invázii do Grenady.²⁰⁷

3.3 Právne aspekty vydania žiadosti vládou - riadnym predstaviteľom vlády - so zameraním na právne postavenie generálneho guvernéra Grenady

Čl. 20 návrhu stanov Komisie pre medzinárodné právo o zodpovednosti štátu z roku 2001 stanovuje požiadavky, ktoré sú nevyhnutné na vydanie súhlasu, resp. pozvania zo strany štátu alebo jeho predstaviteľov. Súhlas resp. pozvanie musí byť platné, vydané legitímnou vládou a vyjadrené úradne oprávnenou osobou.²⁰⁸ Vzhľadom na skutočnosť, že všetky medzinárodnoprávne zdôvodnenia pre OECS intervenciu za účasti USA v Grenade z roku 1983 preukázateľne závisia, aspoň čiastočne od povahy, podstaty a okolností súvisiacich s vydaním žiadosti o externú pomoc, ktorá bola realizovaná grenadským generálnym guvernérom Sirom Paulom Scoonom, v nasledujúcej časti práci sme sa zamerali na skúmanie právneho postavenia a okolností súvisiacich s vydaním súhlasu zo strany guvernéra počas jeho pôsobenia na území Grenady.²⁰⁹

Môžeme konštatovať, že zo všetkých okolností súvisiacich s vojenským zásahom v Grenade v 80. rokoch boli práve okolnosti súvisiace s vydaním súhlasu zo strany Sira Scoona najzáhadnejšie. Dolná snemovňa výboru pre zahraničné veci Veľkej Británie sa napríklad v správe z roku 1984 po vypočutí Scoona vyjadrila, že „*oboje, načasovanie i charakter*“ žiadosti Sira Paula zostávajú „*zahalené tajomstvom*“.²¹⁰

Vzhľadom na skutočnosť, že platnosť súhlasu priamo závisí od oprávnenosti generálneho guvernéra Scoona na vydanie daného súhlasu, na ktoré sa vo veľkej miere spoliehalo i USA pri legitimácii vojenskej intervencie, predmetom tejto kapitoly je

²⁰⁷ WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: *Journal of Peace Research*, r.23, č. 3, september 1986, s. 234-235

²⁰⁸ BYRNE, M: *Consent and the use of force: an examination of 'intervention by invitation' as a basis for US drone strikes in Pakistan, Somalia and Yemen*. In: *Journal on the Use of Force and International Law*. 2016. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na: <<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20531702.2015.1135658>>, s.2

²⁰⁹ BECK, R. J.: *The Grenada Invasion, International Law and the Scoon Invitation: A 30-year Retrospective*. In: *The Round Table*, r. 102, č. 3, 2013, s.281

²¹⁰ SCHOENHALS, K.P.; MELANSON, R.A.: *Revolution and Intervention in Grenada: The New Jewel Movement, The United States, and the Carribean*. Westview Press, Colorado, 1985, s.146

i skúmanie postavenia guvernéra z právneho a čiastočne i politického hľadiska. Základným predmetom skúmania je, či bol súhlas resp. žiadosť vydaná Scoonom dostatočná na oprávnenie vojenskej intervencie zo strany USA a či samotné vydanie súhlasu bolo v rámci kompetencii prislúchajúcich jeho úradu. V prípade intervencie na území Grenady všetky zainteresované vlády kládli obrovský dôraz na žiadosť vydanú Sirom Paulom. Z tohto dôvodu je nevyhnutné zaoberať sa otázkou jeho právneho statusu počas intervencie, jeho kompetencií ako generálneho guvernéra v službách Commonwealthu v dobe po zvrhnutí premiéra Bishopa a či ho daný úrad oprávňoval za daných okolností požadovať vojenskú asistenciu za cieľom zriadiť nový politický režim v Grenade.

Vo všeobecnosti, ak britská kolónia pod vlastnou správou dosiahla nezávislosť, poriadok v krajine nastolí vláda jej Veličenstva. Týmto poriadkom sa súčasne zriaďuje i pozícia tzv. generálneho guvernéra, do ktorej je dosadený buď posledný koloniálny guvernéra alebo iná osoba navrhnutá národným parlamentom. Daná osoba predstavuje ústavného zástupcu monarchu s veľmi obmedzenými diskrečnými právomocami.²¹¹

Na kráľovských konferenciách, ktoré sa uskutočnili v rokoch 1926, 1929 a 1930 bol jednoznačne zadefinovaný status generálneho guvernéra nasledovne: „*zástupca monarchu, nie vlády Spojeného kráľovstva*“²¹². Hlavou štátu novovzniknutého člena Commonwealthu je teda panovník a generálny guvernéra je jeho zástupcom, ktorý vymenúva vlastnú vládu, ministrov a dokonca i premiéra z parlamentnej väčšiny.²¹³

V roku 1978 bol Sir Paul Scoon vymenovaný za druhého generálneho guvernéra členského štátu Commonwealthu, kráľovnou Alžbetou II., vtedajšou hlavou štátu Grenady. Podľa ústavy z roku 1967, ktorú Grenada formálne prijala v roku 1974 ako prejav získania nezávislosti od Veľkej Británie, generálny guvernéra požíval niekoľko významných výkonných právomocí.²¹⁴ Medzi hlavné právomoci patrili napr. na základe čl. 17 Ústavy právo deklarováť núdzový stav, na základe ustanovení čl. 24 vymenovávať členov senátu so súhlasom premiéra a vedúcich predstaviteľov opozície, či na základe čl. 51 a 52 Ústavy zvoláť, odročiť alebo rozpustiť parlament a mnoho iných.²¹⁵

²¹¹ DE SMITH, S.A.: *Constitutional and administrative law*. Harmondsworth Penguin Education, 2. edícia. Baltimore.1973.s.657

²¹² WATERS, M.: *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. In: *Journal of Peace Research*, r.23, č. 3, september 1986, s.234

²¹³ WATERS, M.: *The Law and Politics of a U.S. Intervention: The Case of Grenada*. In: *Peace & Change*, r. 14, č.1, január 1989.s.73

²¹⁴ BECK, R. J.: *The Grenada Invasion, International Law and the Scoon Invitation: A 30-year Retrospective*. In: *The Round Table*, r. 102, č. 3, 2013.s.282

²¹⁵ Čl. 17, čl. 24, čl. 51, čl. 52 Ústavy Grenady z roku 1974. [cit.2017-06-04]. Dostupné na:<https://www.constituteproject.org/constitution/Grenada_1992?lang=en>

V marci roku 1979 však PRG pod vedením Maurice Bishopa suspendovala Ústavu²¹⁶ z roku 1967 a nahradili ju sériou tzv. „People’s Laws“ - ľudových zákonov. Napriek tomu úrad generálneho guvernéra pokračoval vo výkone svojej funkcie na základe tzv. „People’s Laws“ č. 3 z marca roku 1979, ktorý uznáva kráľovnú ako hlavu štátu a generálneho guvernéra ako jej zástupcu. Nový právny poriadok udeľoval „všetku výkonnú a zákonodarnú právomoc“²¹⁷ predstaviteľom PRG, zatiaľ čo úloha generálneho guvernéra bola oslabená a odsunutá na okraj. Jeho právomoci sa obmedzovali na „zástupcu“ kráľovej s možnosťou „vykonávať také funkcie ako poradný orgán pre PRG.“²¹⁸

Potom čo boli právomoci guvernéra obmedzené a vo veľkej miere sa týkali výlučne odvolávania a vymenovávaní, bola kancelária guvernéra v októbri 1983 ústavne považovaná iba ako poradný a ceremoniálny inštitút.²¹⁹ Na základe ustanovení nového právneho poriadku Grenady generálny guvernér rozhodne nebol vo vládnucej pozícii, nebol ani len formálnym zástupcom vlády Veľkej Británie, skôr symbolickým reprezentantom kráľovnej. Napriek tomu zo zverejnených správ a opise jeho pôsobenia bral guvernér, ako i kráľovná svoju úlohu veľmi zodpovedne.²²⁰

Po udalostiach, ktoré sa odohrali počas tzv. krvavej stredy a následnom vyhlásení RMC pod vedením generála Hudsona Austina bolo možné len ťažko jednoznačne určiť, kto predstavuje právnu autoritu v štáte. Podľa stanoviska veľvyslanectva Veľkej Británie vo Washingtone bol Paul Scoon vnímaný ako silná autorita a v prípade, ak uzná za vhodné znovu nastoliť poriadok v Grenade, je oprávnený žiadať o externú pomoc. Tento názor zastávajú i právní zástupcovia Britského úradu zahraničných vecí a Commonwealthu, ktorí tvrdia, že v čase zrútenia práva a poriadku, je v právomoci generálneho guvernéra konať tak, aby zaistil bezpečie národa.²²¹

Autor John N. Moore zastáva názor, že generálny guvernér bol jediná legitímne vládnuca autorita v Grenade v októbri roku 1983, vzhľadom na skutočnosť, že smrťou

²¹⁶ BLAUSTEIN, A; FLANZ, H. G.: *Constitutions of the Countries of the World: Grenada*. Dobbs Ferry, NY Oceana, r. VI. New York. 1983, s.18

Na základe ľudového zákona č. 1 bola suspendovaná ústava z roku 1974.

²¹⁷ Tamtiež, ľudový zákon č. 2.

²¹⁸ BLAUSTEIN, A; FLANZ, H. G.: *Constitutions of the Countries of the World: Grenada*. Dobbs Ferry, NY Oceana, r. VI. New York. 1983, s.18

²¹⁹ JOYNER, CH. C.: *Reflections on the lawfulness of invasion*. In: *The American Journal of International Law*, r. 78, č. 1, január 1984, s.139

²²⁰ WILLIAMS, G.: *A matter of regret: Britain, the 1983 Grenada crisis, and the special relationship*. In: *Twentieth Century British History*, Oxford Press University, r. 12, č. 2, 2001, s.221

²²¹ WATERS, M.: *The Law and Politics of a U.S. Intervention: The Case of Grenada*. In: *Peace & Change*, r. 14, č.1, január 1989, s.76

Bishopa nebola žiadna osoba, ktorá by zastávala pozíciu predsedu vlády na základe ľudových zákonov, ústavným predstaviteľom štátu, a teda pozíciu najvýznamnejšej ústavnej autority mal predstavovať generálny guvernér.²²²

Autor ďalej uvádza, že generálny guvernér disponoval širokými výkonnými právomocami na riešenie celoštátnych kríz vzniknutých z „bezvládia“ a zo zlyhania orgánov verejnej moci, nezávisle od toho, či ústava z roku 1973 alebo „Ľudové práva“ z 1979 boli platné a účinné. Tento záver je ešte podporený tradíciou Commonwealthu v udeľovaní širokých právomocí generálnym guvernérom počas období krízy.²²³ Pričom tento názor zastávali krajiny, ktoré iniciovali vojenskú akciu na území Grenady ako sú USA, členovia OECS, či Jamajka a Barbados.

Podstatou protichodného názoru na legitímnosť vojenskej intervencie zo strany USA je skutočnosť, že v období približne desiatich dní RMC pôsobila ako jednotná vláda až do momentu, kedy Sir Paul vydal žiadosť o externú pomoc. Pričom vlády USA, Británie a Kuby rokovali s RMC, čím de facto podporovali jej legitimitu. Trinidad a Tobago prerušili obchodné vzťahy s RMC, ale nezrušili diplomatické styky s Grenadou. Vzhľadom na tieto skutočnosti môžeme poznamenať, že v Grenade teda existovala určitá forma vládnej štruktúry, no USA mali obavy z nedodržania dohôd, ktoré boli uzavreté s RMC. Počas krízy sa predstavitelia USA, ani OECS nepokúšali kontaktovať generálneho guvernéra ako to bolo v prípade Montgomeryho, britského zástupcu Vysokého komisára v Barbadose.²²⁴

Aj Odvolací súd pripustil, že sa uskutočnilo povstanie proti Bishopovej vláde v Grenade. Táto zmena vlády bola krvavejšia a menej populárna ako tá zo 17. marca 1979, kedy sa dostalo k moci hnutie New Jewel. Bohužiaľ, v medzinárodnom práve sa aj takéto krvavé povstania vedúce k zmenám vlád berú za vnútorné záležitosti a nemajú byť predmetom zasahovania vonkajších režimov, s výnimkou ak tieto zmeny vedú k ohrozeniu života alebo majetku ich občanov. Vagts k tomu uvádza, že „*stále platí princíp medzinárodného práva, ktorý zakazuje zásahy vonkajších mocností v mene jednej, či druhej strany do občianskej vojny.*“²²⁵ Tento postoj zaujali viacerí ďalší experti. Napríklad

²²² MOORE, J. N.: *Grenada and the International Double Standard*. In: The American Journal of International Law, American Society of International Law, r. 78, č. 1, január 1984.s.160

²²³ Tamtiež.

²²⁴ WATERS, M.: *The Law and Politics of a U.S. Intervention: The Case of Grenada*. In: Peace & Change, r. 14, č.1, január 1989.s.78

²²⁵ VAGTS, D. F.: *International Law under Time Pressure: Grading the Grenada Take-Home Examination*. In: The American Journal of International Law, American Society of International Law, r. 78, č. 1, január 1984.s.171

intervencia bola definovaná ako diktátorské zasahovanie štátu za účelom udržania alebo zmeny súčasného stavu vecí v inom štáte.²²⁶

Odvolaací súd tzv. Západných Indii, ktoré predstavovali územia pod správou Veľkej Británie, v rozhodnutí z roku 1985 týkajúcom sa odporcov z Grenady citoval prípad *Jilani vs. Pundžábska vláda* z roku 1972/PLD(SC) 229, v ktorom zdôraznil, že „*medzinárodné právo sa nezaoberá legitimitou vlády...Ak povstalecká vláda úspešne získa efektívnu kontrolu nad obyvateľstvom a územím, ostatné štáty ju môžu uznať.*“ Znova citujúc tento prípad, súd uviedol „*len vtedy, ak mal faktický suverén svoje postavenie uznané obyvateľstvom počas dostatočne dlhého obdobia prostredníctvom obvyklej poslušnosti (habitual obedience), smie sa odvolať na nadobudnutie suverenity de jure.*“²²⁷

Joyner uvádza, že Bishopova vláda bola legitímnou vládou Grenady a že „Ľudové práva“ boli právne záväzné. Keďže Ľudové práva č. 2 priznávali všetky výkonné a legislatívne právomoci PRG, je následne zrejmé, že aj keď úrad generálneho guvernéra stále existoval, sám guvernér už nedisponoval žiadnymi výkonnými právomocami. V tomto prípade teda nemohol právoplatne vyzvať iné štáty na zaslanie vojenských síl do Grenady, aby odstránili RMC, a aby mu umožnili vykonávať funkciu hlavného predstaviteľa výkonnej moci.²²⁸ K tomuto pohľadu by sme mohli pripojiť ešte argument uvedený vyššie, že tretie strany nesmú zasahovať do vnútorných záležitostí a sporov iných krajín podporovaním jednej strany voči druhej.

Ako sme teda uviedli vyššie, štáty nemajú právo vstúpiť do konfliktu vnútornej povahy, teda ani v tomto prípade nemali právo odpovedať na výzvu generálneho guvernéra za účelom určenia, kto by mal predstavovať vládnu orgán. Dokonca aj samotná odpoveď na takúto žiadosť je považovaná za porušenie tohto princípu medzinárodného práva. Až v prípade odstránenia tých, čo o sebe vyhlasovali, že sú ad hoc alebo trvalou novou vládou, by smel generálny guvernér riadiť vnútorný mechanizmus za účelom určenia novej vlády. Táto prekážka zahraničnej intervencie nemusí zabrániť vládam iných krajín konať za účelom ochrany ich vlasných občanov, ak by takéto nebezpečenstvo reálne existovalo, ale

²²⁶ KELSEN, H.: *Principles of International Law*. The Lawbook Exchange, 3. edícia, New Jersey, 2003.s.63-64

²²⁷ COURT OF APPEAL: *Civil appeal no. 7: 1984, in the mater of the West Indies Associated States*. [cit.2017-06-04]. Dostupné na:<<http://oll.libertyfund.org/titles/bryce-studies-in-history-and-jurisprudence-vol-2>>,s.24-26

²²⁸ JOYNER, CH. C.: *Reflections on the lawfulness of invasion*. In: The American Journal of International Law, r. 78, č. 1, január 1984, s.138

to je už konanie iného druhu ako toto, ktoré je vytvorené kvôli ochrane jednej vnútornej politickej skupiny od druhej.²²⁹

S názorom, ktorý vyvracia tézu, že generálny guvernér mal oprávnenie na vydanie žiadosti o vojenský zásah sa stotožňuje autor John Quigley, profesor práva na Ohio State University, ktorý pôsobil i na Harvard university, uvádzajúci niekoľko zhodných bodov podporujúcich nedostatočnú právomoc Sira Paula a naopak funkčnú vládu zriadenú RMC. Podľa slov autora bola v čase údajnej žiadosti RMC funkčnou vládou v Grenade. Z tohto dôvodu, aj keby Scoon vydal žiadosť o vojenský zásah ešte pred jeho začatím a aj keby z titulu svojej pozície mal výkonnú právomoc požadovanú Ministerstvom zahraničných vecí, takýto zásah založený na jeho žiadosti by bol nezákonný z toho dôvodu, že medzinárodné právo nepovoľuje vojenskú intervenciu i v prípade „bezzvládia“. RMC vykonávala vládne funkcie, z tohto dôvodu Scoon nemohol byť považovaný inými štátmi za vládnu autoritu v Grenade.²³⁰

Gilmore vo svojom diele taktiež potvrdil domnienku o funkčnosti vlády RMC uvedením, že RMC vďaka dostupným nástrojom represie vykonávala efektívnu kontrolu nad celým územím štátu v zmysle medzinárodného práva.²³¹ Wright v analýze iného podobného prípadu spojeného s inštitútom vojenskej intervencie uviedol, že všeobecne sa predpokladá, že vláda, ktorá má pevne v moci územie štátu, aj keď nie je všeobecne uznaná, môže hovoriť za štát samotný.²³² Tento názor vyjadril predseda súdu v prípade Veľká Británia vs. Costa Rica z roku 1923.²³³

Aby mohla byť teda žiadosť o externý vojenský zásah účinná, je potrebné, aby bola vydaná vládou, ktorá je aktuálne pri moci. Príklad pochybenie môžeme nájsť vo vojenskej intervencii v Maďarsku z roku 1956. V tomto prípade sa Sovietsi spoliehali na žiadosť vydanú vládou Kádara. Túto žiadosť spochybnilo samotné OSN, keďže Kadarova vláda nemala skutočnú kontrolu nad územím.²³⁴

²²⁹ WATERS, M.: *The Law and Politics of a U.S. Intervention: The Case of Grenada*. In: *Peace & Change*, r. 14, č.1, január 1989.s.81

²³⁰ QUIGLEY, J.: *The United States Invasion of Grenada: Stranger than Fiction*. In: *The University of Miami Inter-American Law Review*, r. 18, č. 2, zima 1986/198,s.347-348

²³¹ GILMORE, W. C.: *The Grenada Intervention: Analysis and Documentation*. Facts on File. Londýn. 1984.s.73

²³² WRIGHT, Q.: *United States Intervention in Lebanon*. In: *The American Journal of International Law, American Society of International Law*, r. 53, č. 1, január 1959..120

²³³ UN: *Report of the Tinoco Arbitration between Great Britain and Costa Rica from 1924*. [cit. 2017-06-05]. Dostupné na: < http://legal.un.org/riaa/cases/vol_I/369-399.pdf >,s.378

²³⁴ SOHN, L. B.: *Gradations of Intervention in Internal Conflicts* In: *Georgia Journal of International and Comparative Law*, r. 13, 1983.s.226

V prípade, ak by sa aj Scoon považoval za „*jediný legitímne vládnucci orgán, ktorý v štáte pôsobí*“, nebol by oprávnený hovoriť v mene Grenady, keďže nemal kontrolu nad Grenadou.²³⁵ Teda argumentácia premiéra Barbadosu zlyháva, keďže je fakticky nesprávna.

I keď by sme vzali do úvahy, že v Grenade existovalo „bezládne“, ani v tomto prípade by žiadosť o vojenskú operáciu vydaná generálnym guvernárom nebola postačujúca. Dôvodom je, že neexistuje žiadna doktrína, ktorá by umožňovala vojenský zásah v takejto situácii. Právny poradca Ministerstva zahraničných vecí USA argumentoval tým, že medzinárodné právo povoľuje intervencie za účelom znovunastolenia poriadku tam, kde neexistuje. Žiadosť vydaná zákonnou autoritou je dobre zavedeným inštitútom pre poskytovanie vojenskej asistencie v prípade, či už štát hľadá pomoc pri výkone práva na sebaobranu zakotveného v čl. 51 Charty OSN, na ktorý sa právny poradca MZV USA neodvoláva, alebo na iné zákonné účely ako je udržanie vnútorného poriadku, ktorý je predmetom argumentácie MZV USA.²³⁶

Právny radca MZV USA citoval Lauterpachtovu edíciu Oppenheimovho diela ako podklad pre tento návrh²³⁷, avšak Oppenheim sa zaoberá výlučne žiadosťami vlád, ktoré majú faktickú kontrolu počas konfliktu s povstalcami. Problémovým sa zdá byť aj samotná formulácia tvrdení právneho radcu. Tvrdí, že žiadosť právoplatnej autority je základom pre poskytnutie vojenskej asistencie v prípade, ak účelom žiadajúcej autority je „*udržanie vnútorného poriadku*“. Dôraz sa v tomto prípade – a vo všetkej predmetnej literatúre vrátane Oppenheima – kladie na fakt, že funkčná vláda žiada pomoc práve na udržanie vnútorného poriadku. Musí byť teda v pozícii vykonávajúcej autority, a zároveň byť neschopná potlačiť skupiny, ktoré napádajú jej kontrolu. Ako sme zistili z historických faktov o vývoji situácie na ostrove Grenada počas krízy, táto situácia v krajine neprevládala.

V prípade, ak v štáte príde k rozkladu vlády, tak strana, ktorej bola miestnou ústavou udelená výkonná moc, môže žiadať o vonkajší zásah iba v prípade, že má sama faktickú kontrolu. Toto by platilo aj v prípade, ak by neboli žiadne pochybnosti o postavení generálneho guvernéra vyplývajúceho z grenadskej ústavy. Predstavme si situáciu, v ktorej

²³⁵ LEWIS, S.F.; MATHEWS, D.T.: *Documents on the Invasion of Grenada: Full Text of Speech by the Prime Minister of Barbados The Hon. Mr. Tom Adams explaining his reasons for taking part in the invasion of Grenada*. In: Caribbean Monthly Bulletin, č.1, október 1983, [cit.2017-05-04]. Dostupné na: <<http://iecs.uprrp.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Documents-on-the-Invasion-of-Grenada.pdf>>, s.38

²³⁶ ROBINSON, D.R.: *Letter from Davis R. Robinson, Legal Adviser, United States Department of State*. In: The International Lawyer, American Bar Association, r. 18, č. 2, 10. 02. 1984.s.382

²³⁷ LAUTERPACHT: *International law: a treatise*. D.McKay, 1.edícia, London,1955, S.305

bol jednotliviec určený ústavou za hlavu exekutívy, avšak bol zvrhnutý v prevrate, po ktorom jeho vodcovia opustia krajinu, pričom nepoveria žiadnu osobu zodpovednosťou za správu krajiny. V tomto prípade prezident nemá kontrolu nad ničím, neexistuje žiadna armáda a nik sa nesnaží o správu krajiny. Právny radca bol práve toho názoru, že v takomto prípade hlava exekutívy disponuje právomocou pozvať vojenskú intervenciu. Avšak neexistuje žiadna doktrína oprávňujúca takúto osobu bez aktuálnej kontroly vykonať žiadosť o intervenciu.²³⁸

Existencia sporného pojmu, „bezládia“ na území Grenady, použitého právnym zástupcom, je v našom prípade ťažko preukázateľná, keďže v každej konfliktnnej situácii v štáte existuje, buď vláda, ktorá vykonáva mierovú kontrolu nad územím, alebo dochádza k stredu bojujúcich frakcií. Teda pojem používaný právnym zástupcom, by mal byť radšej nahradený „rozpadom vlády“, keďže v žiadnom prípade vojenskej intervencie neprevládala situácia „bezládia“, teda situácia, kde nikto nevykonával kontrolu alebo sa nepokúšal o prevzatie kontroly.²³⁹

Ministerstvo zahraničných vecí USA utvára nový princíp, ak presadzuje právo na vojenskú intervenciu v prípade údajného rozkladu vlády. Ani Bowett medzi príkladmi neuvádza, kedy mali štáty právo na vojenský zásah na území iného štátu, rozklad vlády ako jednu zo situácií, kedy bolo úspešne preukázané, že cudzie štáty v tomto duchu môžu konať na území iného štátu.²⁴⁰ Boyle ku Grenade výslovne uvádza, že „*ani chronické narušenie poriadku v krajine neopravňuje susediace štáty na intervenciu za účelom obnovenia minimálneho verejného poriadku.*“²⁴¹ Je teda evidentné, že RMC vykonávalo faktickú kontrolu nad Grenadou. Spojené štáty svojou intervenciou zvrhli funkčnú vládu a nevyplnili mocenské prázdno i keď mali víziu touto úlohou poveriť Sira Scoona.²⁴²

3.3.1 Historické okolnosti súvisiace s vydaním žiadosti generálnym guvernérom

Dňa 21. októbra sa stretol Scoon s generálom Austinom, pretože podľa jeho slov v tom momente cítil, že Grenada bola „bez vlády“, čím argumentovali i právní zástupcovia USA. Generál mu opísal plány RMC vytvoriť zmiešanú civilno-vojenskú vládu a požiadal

²³⁸ QUIGLEY, J.: *The United States Invasion of Grenada: Stranger than Fiction*. In: The University of Miami Inter-American Law Review, r. 18, č. 2, zima 1986/198.s.349

²³⁹ Tamtiež,s.350.

²⁴⁰ BOWETT, D.: *The Interrelation of Theories of Intervention and Self-Defense*. In: MOORE, J.: *Law and Civil War in the Modern World*. 1974.s.41-46

²⁴¹ BOYLE, F.A.: *World Politics and International Law*. Duke University Press, Durham, 1985.s.273

²⁴² QUIGLEY, J.: *The United States Invasion of Grenada: Stranger than Fiction*. In: The University of Miami Inter-American Law Review, r. 18, č. 2, zima 1986/198.s.333

Scoona, aby zostal v úrade, a pomohol mu pri jej zriadení.²⁴³ Podľa výpovedí generálneho guvernéra mal pochybnosti o miere dôvery a istoty, ktorú by mal garantovanú zo strany RMC a preto sa odmietol zúčastniť na vytváraní novej vlády v spolupráci s generálom Austinom a jeho prívržencami.

Počas nasledujúcich troch dní bol Sir Paul v neustálom telefonickom kontakte, vzhľadom na fakt, že sa nachádzal v domácom väzení, s Johnom Kellym, stálym predstaviteľom Británie v Grenade, generálnym tajomníkom Commonwealthu Shridathom Ramphalom, s prezidentom Trinidad a Tobago Ellisom Clarkem a Buckinghamským palácom.²⁴⁴ Podľa slov Sira Paula však jeho telefonické rozhovory nemali nič spoločné s následnými udalosťami v Grenade, ktoré sa mali uskutočniť do troch dní. Taktiež vo svojej výpovedi tvrdí, že neprijal žiadnu radu zo strany týchto jednotlivcov, a dokonca mu ani žiadna nebola ponúknutá.²⁴⁵

Z vyššie uvedených výpovedí vyplýva, že ani pri jednej z okolností, ktoré predchádzali 23. októbru, Sir Paul nevydal žiadosť o pomoc jeho karibských susedov. Taktiež priamo nepožiadal o vojenskú pomoc amerických predstaviteľov vlády pred 25. októbrom, kedy bola spustená operácia „Urgent Fury“. Neusiloval sa ani o získanie ozbrojenej podpory zo strany Veľkej Británie, ktorá bola vraj príliš vzdialená na to, aby dokázala v dostatočnom čase zasiahnuť. Napriek tomu, sa Scoon zveril prezidentovi Ellisovi Clarkovi, že by preferoval nevojenské riešenie situácie, hoci mal stále na mysli, že práve takýto druh riešenia by predstavoval pre krajinu tú najlepšiu voľbu.²⁴⁶

V nedeľu ráno, 23. októbra 1983 sa v súkromí rezidencie stretol generálny guvernér s Davidom Montgomerym, britským zástupcom vysokého komisára pre Barbados.²⁴⁷ Montgomery opísal psychický stav Sira Paula ako keby bol v „*extrémne izolovanej, ťažkej a dokonca nebezpečnej pozícii*“, a preto pôsobil veľmi vystrašene.²⁴⁸ Počas ich krátko rozhovoru guvernér po prvýkrát získal spoľahlivé informácie o tom, čo sa dialo mimo

²⁴³ SCOON, P.: *Survival for Service: My Experiences as Governor General of Grenada*. Macmillan Caribbean, London, 2003.s.121-125

²⁴⁴ WILLIAMS, G.: *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. Palgrave Macmillan, New York, 2007.s.133

²⁴⁵ SCOON, P.: *Survival for Service: My Experiences as Governor General of Grenada*. Macmillan Caribbean, London, 2003.s.126

²⁴⁶ SCOON, P.: *Survival for Service: My Experiences as Governor General of Grenada*. Macmillan Caribbean, London, 2003.s.126

²⁴⁷ BECK, T.: *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. Westview Press. 1993.s.156.

²⁴⁸ ICBH: *Britain and the Grenada Crisis, 1983: Cold war in the Caribbean*. Institute of Contemporary British History. 2009. [cit.2017-05-01]. Dostupné na:<https://keats.kcl.ac.uk/pluginfile.php/1402688/mod_resource/content/1/Grenada%20-%20Draft.pdf>,s.70

Grenady.²⁴⁹ Až do tohto momentu, kedy mu Montgomery sprostredkoval správu od premiéra Barbadosu, si nebol vedomý pokročilého stavu plánovania vojenskej akcie. Dozvedel sa, že OECS sa rozhodli požiadať o pomoc USA, pričom do akcie sa zapoja i Jamajka a Barbados.²⁵⁰

Počas ich stretnutia Montgomery poznamenal, že nejaký druh vojenskej akcie nemožno vylúčiť a preto sa má generálny guvernér na takéto udalosti pripraviť. Taktiež uviedol, že Sir Scoon predstavuje výhradnú ústavnú moc v Grenade a že v prípade americkej intervencie bude práve on zodpovedný za vedenie krajiny a tomu má prispôbiť i svoje politické opatrenia.

Na základe rozhovoru medzi Sirom Paulom Scoonom a odborníkom Gary Williamsom z roku 2006, prišiel autor k záveru, že Scoon nepožiadala o pomoc zo svojej vlastnej iniciatívy, k tomu došlo až keď sa ho Montgomery priamo spýtal, či by privítal intervenciu. Scoon na základe jeho výpovede pripustil, že je to zrejme jediná možnosť, ktorá zachráni Grenadu pred sklznutím do občianskej vojny.²⁵¹

Následne sa Montgomery priamo spýtal Sira Paula, či je ochotný vydať písomnú žiadosť o asistenciu pri vojenskej intervencii, no z obavy o svoju osobnú bezpečnosť, Scoon súhlasil vydať iba ústne prehlásenie – ústnu žiadosť.²⁵²

Toto mohol Montgomery následne predniesť predsedovi vlády Barbadosu, ktorý to mal „*brať len ako dočasné (pro tempore) opatrenie, nakoľko takáto výzva bude obsiahnutá vo formálnej písomnej žiadosti, hneď ako budú dostupné bezpečné komunikačné prostriedky. Po Montgomeryho otázke ohľadom písomnej žiadosti, začal mať Scoon zlý pocit, že osud jeho krajiny a Grenadčanov môže pokojne závisieť aj len od relatívne jednoduchého aktu – jeho podpisu na kuse papiera.*“²⁵³

Lepší pohľad na vydanie formálnej žiadosti a jeho opodstatnenosť ponúka Williams vo svojom diele z roku 2007, kde opisuje situáciu a okolnosti, ktoré sa odohrali 23. októbra. Americký veľvyslanec McNeil dostal inštrukcie informovať sa u vedúcich vojenských zástupcov OECS, či je možné spojiť sa s generálnym guvernérom ešte

²⁴⁹ SCOON, P.: *Survival for Service: My Experiences as Governor General of Grenada*. Macmillan Caribbean, London, 2003.s.135

²⁵⁰ SCHOENHALS, K.P.; MELANSON, R.A.: *Revolution and Intervention in Grenada: The New Jewel Movement, The United States, and the Caribbean*. Westview Press, Colorado, 1985.s.143

²⁵¹ WILLIAMS, G.: *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. Palgrave Macmillan, New York, 2007.s.133-135

²⁵² SCOON, P.: *Survival for Service: My Experiences as Governor General of Grenada*. Macmillan Caribbean, London, 2003.s.136

²⁵³ BECK, R. J.: *The Grenada Invasion, International Law and the Scoon Invitation: A 30-year Retrospective*. In: *The Round Table*, Routledge, r. 102, č. 3, 2013.s.285

predtým, ako sa začne vojenská operácia s cieľom získať od neho žiadosť o vojenskú akciu.

Autor charakterizoval postoj Washingtonu a predstaviteľov OECS z nedeľňajšieho poobedia nasledovne: „Bola tam určitá predstava, že žiadosť vydaná Scoonom bude v určitom momente dôležitá, ale Washington sa nebude držať späť a čakať na jej vydanie. Na druhej strane predstavitelia OECS zrejme dúfali, že vydanie pozvania hlavou štátu urýchli a uľahčí konečné rozhodnutie Washingtonu v danej veci konať.“²⁵⁴

Williams zaujal negatívny postoj ku konaniu Washingtonu a poukázal na nedostatočnú opodstatnenosť formálne vydaného súhlasu, resp. žiadosti v prípadoch ako je vojenská intervencia, ktorý síce má zohrávať kľúčovú úlohu v mobilizácii vojenskej operácie, ale v skutočnosti je ťažké získať dané pozvanie, či určiť legitímneho predstaviteľa štátu a štáty teda konajú bez legitímne vydaného a obdržaného súhlasu či žiadosti.

Dňa 23. októbra podpísal prezident Reagan NSDD 110A, ktorá autorizovala operáciu „Urgent fury“ bez obdržania výslovného súhlasu. Slová Scoonovej žiadosti sa dostali do Washingtonu až 24. októbra okolo 12:30 hodiny²⁵⁵, kedy premiér Barbadosu, Adams kontaktoval americké veľvyslanectvo v Bridgetowne s dôležitými informáciami ako obsah stretnutia Montgomeryho s generálom Scoonom v jeho rezidencii, ktorý mal vraj požiadať Montgomeryho o sprostredkovanie žiadosti o externú pomoc.²⁵⁶ Pričom vo svojom telefonáte Adams vysvetlil, že generálny guvernér by hľadal pomoc prostredníctvom oficiálnych kanálov, no z obavy o svoj život požiadal britského zástupcu Vysokého komisára.

Veľvyslanectvo bezodkladne o daných skutočnostiach informovalo Washington, no už bolo príliš neskoro na to, aby dané informácie vo významnej miere ovplyvnili rozhodnutie o intervencii. Na druhej strane pre USA to predstavovalo prvok, vďaka ktorému mohli posilniť svoje právne zdôvodnenie vykonať danú akciu.²⁵⁷

Dňa 24. októbra právny tím Ministerstva zahraničných vecí USA pripravilo text návrhu listu, ktorý by OECS predložila Scoonovi, aby získali žiadosť o vojenskú asistenciu. Návrh obsahoval i uistenie, že akákoľvek žiadosť zo strany generálneho

²⁵⁴ WILLIAMS, G.: *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. Palgrave Macmillan, New York, 2007.s.141

²⁵⁵ HOOKER, R. Jr: *Presidential Decisionmaking and Use of force: Case Study Grenada*. In: Parameters 21, č. 2, leto 1991, s.65-66

²⁵⁶ Waters, M.: *The Law and Politics of a U.S. Intervention: The Case of Grenada*. In: Peace & Change, r. 14, č.1, január 1989, s.71

²⁵⁷ BECK, R.: *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. Westview Press. 1993.s.157

guvernéra bude zachovaná v súkromí a bezpečí až do doby, pokým bude generálny guvernér v bezpečí a sľuboval pomoc tak dlho, ako to bude potrebné na to, aby občania Grenady obnovili vládne inštitúcie.²⁵⁸

Sir Paul Scoon vydal oficiálny pozývaci list členom OECS a Jamajke s uvedením dátumu 24. októbra 1983, adresovaný premiérovi Barbadosu, v ktorom uviedol nasledovné:

„Ste si vedomí toho, že po zabití premiéra vládne v Grenade vákuum authority a došlo k vážnemu porušovaniu ľudských práv a krviprelievaniu. Som preto vážne znepokojený nedostatkom vnútornej bezpečnosti Grenady. V dôsledku toho žiadam o Vašu pomoc zapojiť sa do stabilizácie tejto vážnej a nebezpečnej situácie. Je mojím prianím, aby v Grenade boli zriadené mierové jednotky s cieľom uľahčiť rýchly návrat k mieru a pokoju a taktiež k demokratickému riadeniu. V tejto súvislosti taktiež hľadám pomoc zo strany USA, Jamajky a členov OECS prostredníctvom súčasnej predsedkyne Hon. Eugenie Charles, ktorá je zároveň i premiérkou Dominiky, v duchu zmluvy o založení OECS, ktorej je moja krajina signatárom.“²⁵⁹

Sporné však zostáva odkiaľ a z koho iniciatívy toto pozvanie pochádza. Podľa slov uznávaného britského spravodajského média The Economist z roku 1984, autori v tom čase dospeli k záveru, že *„žiadost' bola produktom vytvoreným medzi OECS a Washingtonom na upokojenie diplomatického rozruchu, ktorý sa spustil v súvislosti s neautorizovaným vojenským zásahom v Grenade.“²⁶⁰*

Úloha na záchranu Scoona z domáceho väzenia bola pridelená špeciálnej jednotke SEAL Team 6 za účasti agenta tajnej služby, Larry Rossina, ktorých úlohou bolo dostať Scoona a členov jeho rodiny do bezpečia.²⁶¹

Okolnosti týkajúce sa s vydaním písomnej žiadosti súvisia so samotnou záchrannou akciou Scoona z jeho rezidencie. Vzhľadom na boje prebiehajúce v krajine a ostrelovanie vrtuľníkov, nebol Rossinov tím schopný odovzdať návrh žiadosti už 25. októbra.²⁶² Nasledujúci deň, 26. októbra sa jednotke podarilo Scoona oslobodiť a bol premiestnený na bojový krížnik Guam americkej armády a neskôr prevezený do hlavnej budovy v Point Salines. Scoon sa vo svojej výpovedi vyjadril, že mu boli odovzdané návrhy listov

²⁵⁸ BURROWES, R. A.: *Revolution and Rescue in Grenada: An Account of the US-Caribbean invasion*. Greenwood Press. New York.1988.s.66

²⁵⁹ GILMORE, W. C.: *The Grenada Intervention: Analysis and Documentation*. Facts on File. Mansell. Londýn. 1984.s.95

²⁶⁰ THE ECONOMIST: *Britain's Grenada shut-out: say something, if only goodbye*. 10. marec 1984.s.31–34

²⁶¹ CLARRIDGE, D. R.: *A Spy for All Seasons: My Life in the CIA*. Scribner. 1997. S. 257

²⁶² Tamtiež,s.252-257.

barbadoským brigádnym veliteľom Rudyardom Lewisonom, ktoré mal obdržať už o dva dni skôr premiérom Tomom Adamsom. Pričom poznamenal, že v skutočnosti pokusy odovzdať mu spomínané návrhy sa odohrali už počas operácie na jeho oslobodenie 25. októbra, ale riziko bolo príliš veľké a odovzdanie sa neuskutočnilo. Pred podpisom listov urobil guvernér jednu zmenu a adresoval ich Adamsovi, Seaguovi, Charlesovi a Reaganovi.²⁶³

Podľa vyjadrení Rossina obdržal písomnú žiadosť spolu s Rudyardom Lewisom po Scoonovom prevezení do hlavnej budovy v Point Salines. Pričom Rossin uviedol, že už 26. októbra sa prostredníctvom rozhlasu skontaktoval s generálnym guvernénom, ktorý ústne potvrdil pozvanie amerických a karibských jednotiek s cieľom obnoviť poriadok v Grenade.²⁶⁴

Podľa slov Duane Clarridge zo CIA, USA sa odvolávala na neskoršie získanie písomného súhlasu predovšetkým na zaistenie bezpečnosti Scoona a nepriateľské útoky, ktoré znemožňovali jeho záchranu.²⁶⁵

V roku 2004 Sir Paul Scoon v rozhovore pre BBC uviedol, že z jeho pohľadu bola intervencia správne rozhodnutie a že bol pripravený postaviť sa za rozhodnutie bývalého prezidenta Ronalda Reagana až do úplného konca.²⁶⁶

²⁶³ SCOON, P.: *Survival for Service: My Experiences as Governor General of Grenada*. Macmillan Caribbean, London, 2003.s.145

²⁶⁴ BECK, R.: *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. Westview Press. 1993.s.20

²⁶⁵ CLARRIDGE, D. R.: *A Spy for All Seasons: My Life in the CIA*. Scribner. 1997.s.252

²⁶⁶ BBC: *Regan „saved Greanda“*. 7. 6. 2004 [cit.2017-06-01]. Dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/caribbean/news/story/2004/06/040607_scoon-on-reagan.shtml>

3.4 Zhodnotenie splnenia podmienok potrebných na legitimáciu pozvania alebo súhlasu s vojenskou intervenciou regionálnou organizáciou a riadne splnomocneným predstaviteľom štátu - aplikácia na prípade vojenskej intervencie v Grenade

Tabuľka 1: Splnenie podmienok legitimujúcich pozvanie alebo súhlas s vojenskou intervenciou regionálnou organizáciou – aplikácia na prípade vojenskej intervencie v Grenade v roku 1983²⁶⁷

PODMIENKY	SPLNENIE
Charta OSN	
➤ čl. 52: Právo na vytvorenie oblastných dohôd a orgánov na riešenie otázok udržania medzinárodného mieru a bezpečnosti	✓
➤ čl. 52 ods. 2: Povinnosť vynaložiť všetko úsilie o mierové riešenie sporov	✗
➤ čl. 53 ods. 1: Povinnosť získania splnomocnenia BR OSN na podniknutie donucovacej akcie podľa oblastných dohôd	✗
➤ Výnimky z čl. 53: čl. 53 ods.1, ods. 2 Definícia nepriateľského štátu čl. 107 Oprávnenie vykonať akciu proti štátu podľa ustanovení čl. 53	✗
Charta OAS	
➤ čl. 23 Oprávnenie na prijatie opatrení za účelom udržania mieru a bezpečnosti	✓
Dohoda o založení OECS	
➤ čl. 6 ods. 5 Povinnosť prijať rozhodnutie súhlasom všetkých prítomných členov, zároveň každého neprítomného člena, pokiaľ neuvedie svoj úmysel zdržať sa hlasovania	✗
➤ čl. 8 Povinnosť prijať rozhodnutie v rámci Výboru pre obranu a bezpečnosť jednomyseľne v otázke uplatnenia práva na sebaobranu ustanoveného čl. 51 Charty OSN	✗

²⁶⁷ Vlastné spracovanie podľa: Charta OSN, Charta OAS, Zmluva o založení OECS

Na základe podmienok bližšie špecifikovaných v časti o právnom základe oblastných dohôd a postavení regionálnych organizácií prvej kapitoly a detailnejšie rozpracovaných na príklade vojenskej intervencie v Grenade v roku sme zosummarizovali relevantné podmienky vyplývajúce najmä z Charty OSN, OAS a Zmluvy zakladajúcej OECS. Po zohľadnení argumentácie jednotlivých autorov zaoberajúcich sa práve vojenskou intervenciou a postavením regionálnej organizácie v prípade Grenady sme dospeli k záverom uvedeným v tabuľke č. 1. Tabuľka uvádza stručný prehľad vybraných podmienok všeobecne legitimujúcich konanie regionálnych organizácií so špecifickým zameraním na OECS s uvedením splnenia, resp. nedodržania daných podmienok podložených argumentáciou jednotlivých autorov a znenia zmlúv bližšie rozpísaných v texte našej práce.

Z podmienok uvedených v ustanoveniach Charty OSN, organizácia OECS spĺňa iba jedno kritérium obsiahnuté v čl. 52, ktoré oprávňuje skupinu štátov zriadiť oblastné dohody alebo orgány na riešenie otázok medzinárodného mieru a bezpečnosti. Konštatujeme, že zriadenie OECS v roku 1981 je v súlade s čl. 52, pričom poslanie a ciele uvedené v čl. 1 Charty OECS nie sú v rozpore s danými ustanoveniami Charty OSN.

Na základe nám dostupných informácií o spôsobe riešenia situácie, členovia OECS nespĺnili podmienky ods. 2 čl. 52, pričom sme dospeli k záveru, že nevyvinuli dostatok osobitného úsilia na mierové riešenie situácie v Grenade, keďže sme nenašli žiaden záznam o snahe spolupracovať a mierovou cestou urovnať krízovú situáciu s predstaviteľmi RMC.

Podľa nám známych skutočností krajiny OECS, generálny guvernér Grenady, a ani USA nežiadali o autorizáciu vojenskej intervencie zo strany BR OSN. Snaha riešiť ohrozenie mieru a bezpečnosti v súvislosti s okolnosťami odohrávajúcimi sa na území Grenady BR OSN bola zmarená vydaním veta predstaviteľom USA. Situáciu by bolo možné riešiť na pôde VZ OSN v rámci rezolúcie „Uniting for Peace Resolution“, k čomu však nedošlo, pravdepodobne kvôli netrpezlivosti USA, ktoré v priebehu týždňa dobyli Grenadu. BR OSN pripravila návrh rezolúcie na 2491 stretnutí, kde sa vyjadrila k udalostiam na Grenade. V danej rezolúcii zo dňa 28. októbra 1983 BR OSN uviedla, že *„vážne znepokojená vojenským zásahom [...], ktorý predstavuje zjavné porušenie medzinárodného práva a nezávislosti, suverenity a teritoriálnej integrity štátu.“* Okrem toho vyzvala na *„okamžité zastavenie ozbrojenej intervencie a okamžité stiahnutie cudzích*

vojsk z Grenady“.²⁶⁸ Rezolúcia však nevstúpila do platnosti vzhľadom na veto zo strany USA, ktoré bolo v konflikte priamo zapojené. Celý text danej rezolúcie je uvedený v prílohe č. 4.

Čl. 53 uvádza výnimku z povinnosti získania splnomocnenia BR OSN, pričom sa odvoláva na definíciu nepriateľského štátu uvedenú v ods. 2 daného článku. Takýmto štátom sa chápe každý štát, ktorý bol počas druhej svetovej vojny nepriateľom ktoréhokoľvek štátu zo signatárov Charty OSN. Grenada bola v období druhej svetovej vojny britskou kolóniou, a teda výnimka stanovená v čl. 53 a na opatrenia bližšie uvedené v čl. 107 sa na ňu nevzťahuje. Ide o zastaraný inštitút, ktorý mal opodstatnenie krátko po skončení druhej svetovej vojny a vychádzal z obavy o opakovanie ukrutností z nedávnej minulosti.

V problematike analýzy legitimacy konania OECS pri vydaní žiadosti o vojenský zásah sa zohľadňoval i čl. 23 Charty OAS, na základe ktorého sú členovia OAS oprávnení prijať opatrenia na udržanie mieru a bezpečnosti. Toto ustanovenie sa vzťahuje na všetkých členov OAS, a teda i krajiny zastúpené v OECS, ktoré sú signatármi Charty OAS a sú oprávnení na vykonávanie takýchto opatrení.

Legitímnosť konania OECS a USA bola mnohokrát podporovaná ustanovením čl. 6 Zmluvy o založení OECS, na základe ktorého je možno konať napriek neprítomnosti všetkých členov tzv. „Authority“ orgánu, ak neprítomní členovia následne schvália rozhodnutie odsúhlasené ostatnými členmi. Hlavným nedostatkom v argumentácii týmto článkom bola skutočnosť, že zástupcami „Authority“ majú byť podľa zmluvy OECS vedúci predstavitelia vlády. Otázka funkcie a právomocí generálneho guvernéra Grenady bola taktiež predmetom našej práce a na základe nami vyhodnotených argumentov zastávame názor, že guvernér v tom čase nezastával pozíciu vedúceho predstaviteľa vlády, ale iba zástupcu kráľovnej ako hlavy štátu. Na základe tohto tvrdenia nemôže byť členom „Authority“ a vydať súhlas k prejednávanej otázke. Vychádzame z názoru, že i dodatočne vydaný súhlas generálnym guvernérom by nelegitimoval rozhodnutie „Authority“, a teda vojenskej intervencie.

Pôvodne krajiny OECS a USA argumentovali ustanovením čl. 8 Charty OECS, ktoré však hovorí o jednomyselnom hlasovaní a neumožňuje konať, napriek neprítomnosti všetkých členov pri hlasovaní. Preto bola neskôr pozmenená argumentácia v prospech čl.

²⁶⁸ LEWIS, S.F.; MATHEWS, D.T.: *Documents on the Invasion of Grenada*. In: Caribbean Monthly Bulletin, č.1, október 1983, [cit.2017-05-04]. Dostupné na:<<http://iec-ics.uprrp.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Documents-on-the-Invasion-of-Grenada.pdf>>,s.13

6, ktorý ponúkal OECS a USA väčšiu mieru podpory legitímnosti vojenskej intervencie, pričom my sa v našej práci s týmto názorom nestotožňujeme. Ďalšou slabou stránkou čl. 8 bol odkaz na uplatnenie práva na sebaobranu, pri ktorom je potrebné splniť niekoľko podmienok, ktorou je i nutnosť existencie aktu agresie. V prípade Grenady hovoríme o vnútornom konflikte, ktorý nespĺňa ustanovenia náležitosti útoku charakterizovaného definíciou agresie uvedenej v prvej kapitole našej práce. OECS sa v podpore svojho rozhodnutia vydať súhlas, resp. žiadať o vojenskú intervenciu za účasti USA nemôže odvolávať na čl. 6, ktorý jej neposkytuje právnu podporu.

Tabuľka 2: Splnenie podmienok legitimujúcich pozvanie alebo súhlas s vojenskou intervenciou vládou resp. riadne splnomocneným predstaviteľom štátu – aplikácia na prípade vojenskej intervencie v Grenade v roku 1983²⁶⁹

PODMIENKY	SPLNENIE
Čl. 20 ods. 6 komentára ILC k DASR:	
➤ platný súhlas:	
➤ jasne a slobodne daný	✓
➤ skutočne vyjadrený štátom	✗
➤ nevydaný na základe predpokladu súhlasného vyjadrenia štátu, ak by bol o súhlas požiadany	✗
➤ neplatný súhlas:	
➤ podvod	✗
➤ korupcia	✗
➤ uvedenie do omylu	✗
➤ použitie nátlaku	✗
Čl. 20 ods. 4 a 6, DASR:	
➤ súhlas udelený legitímnou vládou:	✗
➤ podmienky na uznanie vlády za legitímnú:	
Brad R. Roth; Doswald-Beck:	
➤ test efektívnej kontroly, tzv. de facto kontrola	✗

²⁶⁹ Vlastné spracovanie podľa: Charta OSN; Charta OAS; Zmluva o založení OECS; Report of the ILC on the work of its Fifty-third session: *Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries*. ROTH, B. R.: *Governmental Illegitimacy in International Law*; DOSWALD-BECK, L.: *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*; TALMON, S.: *Recognition of Governments in International Law*; WIPPMAN, D.: *Military Intervention, Regional Organizations, and Host-State Consent*; GRAY, CH.: *The Use of Force in International Law*

➤ de jure kontrola	x
Stefan Talmon:	
➤ predchádzajúce uznanie vlády:	✓
➤ uznanie ➤ neuznanie	
David Wippman:	
➤ kontrola nad hlavným mestom	x
Christine Gray:	
➤ vláda nemôže byť účastníkom občianskej vojny:	
➤ lokálne obmedzené konflikty	x
➤ väčšieho systémového charakteru s vnútorným sebaurčením vlastnej vlády štátu	✓
Čl. 20 ods. 4 a 6 komentára ILC k DASR:	
➤ súhlas udelený riadne splnomocneným predstaviteľom štátu	
➤ splnenie ustanovení ústavy ohľadom rozdelení právomocí v štáte	x
➤ predstaviteľ reprezentujúci súčasnú zákonne zvolenú vládu	x
➤ nepostačuje súhlas vojenských alebo spravodajských služieb	✓

Pri určovaní platnosti súhlasu a podmienok, ktoré sú potrebné na uznanie jeho legitímnosti narážame na pôde medzinárodného práva na nejednotný výklad a názory odborníkov sa líšia. Z pohľadu predmetu našej práce sme sa snažili vybrať najčastejšie uvádzané požiadavky definované rôznymi odborníkmi spolu s podmienkami ustanovenými v komentári ILC k DASR. Tabuľka č. 2 ponúka prehľad všeobecne uznávaných podmienok, potrebných na určenie platnosti súhlasu so špecifickým zameraním na legitímne vydanie súhlasu vládou a samotným predstaviteľom vlády v súvislosti s prípadom vojenskej intervencie v Grenade. Platnosť súhlasu sa teda priamo odvíja od preskúmania právomocí vlády a predstaviteľa vlády, ktorý daný súhlas vydali. Môžeme teda konštatovať, že v prípade ak sa dostatočné právomoci na vydanie súhlasu vyplývajúce z nesplnenia jednotlivých podmienok uvedených v tabuľke a ustanovení ústavy krajiny nespĺnia, vydaný súhlas resp. žiadosť o externý zásah možno vnímať ako neplatný, resp. vydaný subjektom, ktorý nemal oprávnenie daný akt uskutočniť.

Vo všeobecnosti, aby bol súhlas platný, musí popri vyššie uvedených podmienkach byť súhlas vydaný jasne, daný slobodne a skutočne vyjadrený štátom, pričom daný súhlas

nesmie byť získaný za pomoci podvodu, korupcie, uvedenia do omylu či za použitia nátlaku. Na základe uvedených skutočností vychádzame z predpokladu, že podmienky slobodného a jasného vydania súhlasu boli naplnené, pričom zastávame názor, že daný súhlas nebol skutočne vyjadrený osobou oprávnenou na vydanie takéhoto súhlasu. OECS a USA položili svoje právne argumenty čiastočne i na dodatočnom súhlase vydanom Scoonom. OECS vydali teda žiadosť o intervenciu na základe predpokladu súhlasného vyjadrenia Grenady, ak by bola o súhlas požiadaná. K spornosti tejto otázky prispieva aj polemika ohľadom použitia nátlaku pri udeľovaní súhlasu počas stretnutia s Montgomerym, resp. telefonickej komunikácie s predstaviteľmi OECS. Na základe vyjadrení Sira Paula Scoona však jednoznačne identifikujeme slobodnú vôľu a dobrovoľné vydanie súhlasu s vojenskou intervenciou.

Pri určovaní legitímnosti súhlasu je teda potrebné analyzovať, či daná vláda, resp. jej predstaviteľ spĺňali v čase vydania súhlasu podmienky stanovené v tab. č. 1. Existuje niekoľko podmienok a pohľadov na spôsob uznania vlády za legitímnu. V našej práci sme sa zamerali na podmienky určené v komentári ILC k DASR, a taktiež sme vybrali pohľady niekoľkých autorov ako Brad R. Roth, Doswald-Beck, Stefan Talmon, či David Wippman, ktorí vo svojich prácach vybrané podmienky uvádzajú. Legitímnosť vlády možno určiť na základe určenia miery kontroly, ktorú má nad územím v čase vydania súhlasu. Autori preferujú dve verzie kontroly, a to de facto a de jure. V našej práci sa prikláňame k téze, že na uznanie legitímnosti vlády je potrebné, aby spĺňala podmienku kontroly de facto, teda tzv. efektívnej kontroly. Tento názor zastáva i Roth, či Doswald-Beck, pričom nedávno Výbor pre použitie sily Asociácie medzinárodného práva v návrhu uviedol, že súhlas môže byť daný vládou, ktorá disponuje kontrolou de facto, alebo de jure, a to bez uprednostňovania jedného, či druhého konceptu.

V prípade určenia de jure kontroly generálnym guvernérom a jeho úradu sa opierame o ustanovenia vyplývajúce z ústavy z roku 1974 a zavedených ľudových zákonov, podľa ktorých zákonodarnú a výkonnú moc požívala RMC, teda oplývala i de jure kontrolou. Tento názor prezentuje i Joyner, ktorý tvrdí, že vláda PRG bola legitímnou vládou Grenady a taktiež, že ľudové zákony boli právne záväzné, teda požívali de jure kontrolu nad územím. Do obdobia, kedy platila ústava túto kontrolu môžeme prisúdiť generálnemu guvernérovi a ním zvolenej vláde, čo v našom prípade neodrážalo skutočný stav v Grenade. Gilmore potvrdil tézu o existencii efektívnej kontroly zo strany PRG, ktorú získal vďaka dostupným nástrojom represie. V prípade, ak v štáte príde k rozkladu vlády, tak strana, ktorej bola miestnou ústavou udelená výkonná moc, môže žiadať o

vonkajší zásah iba v prípade, že má sama faktickú kontrolu. Teda ak by sme sa aj riadili ústavou z roku 1974 a zastávali názor, že v Grenade došlo k rozkladu vlády, opätovne by sme nepodporili legitimitu súhlasu vzhľadom na skutočnosť, že Sir Paul Scoon nevykonával de facto kontrolu nad územím.

David Wippman vo svojej práci uvádza tézu, že vládu možno považovať za legitímnu, ak vykonáva kontrolu aspoň nad hlavným mestom. V prípade Grenady nemôžeme potvrdiť, že by vláda pod vedením Sira Paula Scoona vykonávala daný druh kontroly, keďže územie bolo pod dohľadom RMC. Stefan Talmon poukázal na inštitút predchádzajúceho uznania, resp. neuznania vlády a problémov s ním spojených.

Je potrebné poukázať na skutočnosť, že RMC pôsobila ako jednotná vláda až do momentu, kedy generálny guvernér vydal žiadosť o externú pomoc a následne po intervencii zriadil dočasnú vládu, až do obdobia konania demokratických volieb. Tento argument potvrdzuje i konanie USA, Veľkej Británie a Kuby, ktoré rokovali s RMC, čím de facto podporili jej legitimitu a nepriamo ju uznali. Ďalším argumentom je správanie Trinidad a Tobago, ktoré síce prerušili obchodné styky s RMC, ale neprerušili diplomatické styky s krajinou. To potvrdzuje domnienku, že v RMC v krajine zastávala určitú formu vládnej štruktúry, ktorá aj napriek všeobecnému neuznaniu môže hovoriť v mene štátu, ak efektívne kontroluje územie krajiny.

Ďalšou podmienkou, ktorú uvádza Christine Gray je, že v prípade občianskej vojny, resp. konfliktu väčšieho systémového charakteru súvisiaceho s vnútorným sebaurčením samotnej vlády štátu, nemá vláda právo na vydanie súhlasu, resp. žiadosti o intervenciu za účelom udržania si moci. Dôvodom je právo každého štátu zvoliť si svoje politické, ekonomické, sociálne a kultúrne systémy bez vonkajšieho zásahu. Intervencia je pritom možná iba v prípade, ak sa jedná o menšie lokálne obmedzené vnútorné konflikty, ktoré necharakterizujeme ako občiansku vojnu. V prípade Grenady hovoríme práve o konflikte väčšieho systémového charakteru, kedy po rozvrate v strane PRG a vytvorení dočasnej vlády tzv. RMC, a suspendovaní ústavy z roku 1974 charakterom konfliktu bolo práve vnútorné sebaurčenie vlastnej vlády. Na základe tohto by ani vláda, ani Sir Paul Scoon, aj keby bol oprávnený na vydanie súhlasu, nemali právo žiadať o vojenský zásah proti prívržencom PRG a s cieľom zvrhnúť RMC.

V prípade určenia legitimacy vlády je potrebné určiť i to, či jednotlivec, ktorý daný súhlas, resp. žiadosť o intervenciu vydal, bol riadne splnomocnený podľa ústavy štátu takto konať. Táto podmienka je zakotvená i v čl. 20 ods. 4 a 6 komentára ILC k DASR. Vzhľadom na flexibilitu v ústavách jednotlivých štátoch a rozdieloch týkajúcich sa osoby

splnomocnenej vydať súhlas, je potrebné legitimitu predstaviteľa štátu skúmať ad hoc. Všeobecne musí však spĺňať dve podmienky. Prvá z nich je, že musí byť predstaviteľom riadne reprezentujúcim súčasne zákonne zvolenú vládu, pričom nepostačuje súhlas vydaný vojenskými alebo spravodajskými službami. V praxi sa však niektoré štáty a intervencie opierajú o interpretáciu Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, kedy nielen predstavitelia vlády, ale i hlavy štátov, ministri zahraničných vecí vydali súhlas s vojenskou intervenciou, ako uvádzame napríklad aj v prvej časti našej práce. V prípade Grenady bol predmetom skúmania generálny guvernér Sir Paul Scoon, ktorý daný súhlas vydal. Spätne určenie jeho právomoci na vydanie takéhoto súhlasu sa opiera o ústavu resp. jej suspendovanie a nahradenie sériou ľudových zákonov.

Pozícia generálneho guvernéra bola zriadená na základe ústavy, podľa ktorej predstavuje ústavného zástupcu monarchu, nie vlády Veľkej Británie. Guvernér má však rozsiahle právomoci pri vymenovávaní vlády, ministrov a pod. Ak by teda bola v čase vydania súhlasu ústava platná, môžeme sa prikláňať k názoru, že by bol oprávnený daný súhlas vydať. V našej práci však preferujeme názor, že suspendovaním ústavy za vlády Bishopa vstúpili do platnosti „Ľudové zákony“ a ustanovenia ústavy sa viac neuplatňujú. Dané zákony prisudzovali generálnemu guvernérovi výhradne iba postavenie zástupcu kráľovnej a všetky výkonné a zákonodarné právomoci RMC. Z uvedeného vyplýva, že právomoc na vydanie takého súhlasu, či žiadosti o intervenciu bola v kompetencii RMC a nie generálneho guvernéra. Napriek tomu však väčšina štátov vrátane USA a členov OECS vnímali práve generálneho guvernéra ako jedinú legitímne vládnu autoritu v Grenade oprávnenú vydať takýto súhlas, pričom tento názor zastáva i John N. Moore.

Vzhľadom na uznanie faktu, že RMC bola podľa ľudových zákonov legitímnou vládou Grenady, nemal Sir Scoon ani jeho úrad právo žiadať externý zásah. Funkčnosť vlády a naopak nedostatočnú právomoc generálneho guvernéra Scoona potvrdil i John Quigley vo svojom diele podrobne popisujúcom inváziu v Grenade. Poznamenal, že ak by aj Sir Scoon mal dostatočne výkonnú právomoc na vydanie súhlasu a daný súhlas by bol vydaný ešte pred začatím vojenskej operácie, vzhľadom na existenciu funkčnej vlády v Grenade, by bol tento súhlas považovaný za neplatný. Ak by sme zastávali názor, že generálny guvernér bol legitímne vládnu orgánom s uznanou vládou zo strany medzinárodného spoločenstva, tak potom z pohľadu testu efektívnej kontroly nemal kontrolu nad Grenadou, a teda nebol oprávnený vydať súhlas s intervenciou. Nelegitímnosť vojenského zásahu sa odvíja od nezákonného vydania súhlasu Scoonom, ktoré potvrdzujú i skutočnosti, za ktorých bol daný súhlas vydaný uvedené bližšie v tretej

kapitole našej práce v časti o skutkovej podstate vydania samotného súhlasu. Ten bol podľa všetkého pripravený americkou vládou a následne odovzdaný na podpis guvernérovi, ktorý ho však vzhľadom na situáciu v krajine podpísal a odoslal až po odsúhlasení a začatí operácie „Urgent fury“.

Tabuľka 3: Porovnanie podmienok potrebných na uznanie legitímnosti súhlasu alebo pozvania zo strany regionálnej organizácie a vlády resp. riadne splnomocneného predstaviteľa štátu so zameraním na prípad intervencie v Grenade²⁷⁰

PODMIENKY PRE REGIONÁLNE ORGANIZÁCIE	PODMIENKY PRE VLÁDU A JEJ PREDSTAVITEĽA
Dohoda o založení OECS:	DASR spolu s komentárom ILC
<ul style="list-style-type: none"> ➤ čl. 6 ods. 5 ➤ čl. 8 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ čl. 20, ods. 4 ➤ čl. 20, ods. 6
Charta OSN:	Nejednotný pohľad na určenie legitímnosti vlády
<ul style="list-style-type: none"> ➤ čl. 52 ➤ čl. 53 ➤ čl. 107 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ test efektívnej kontroly ➤ de jure kontrola ➤ uznanie vlády ➤ kontrola nad hlavným mestom ➤ nesmie byť účastníkom občianskej vojny
Charta OAS:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ čl. 23 	

V prípade vydania súhlasu, resp. žiadosti regionálnou organizáciou je potrebné splniť ustanovenia vyplývajúce z Charty OSN a regionálnych zmlúv uzatvorených medzi jednotlivými aktérmi. V prípade Grenady hovoríme o ustanoveniach vyplývajúcich z Charty OAS a Dohody o založení OECS. Ak analyzujeme legitímnosť vydaného súhlasu riadne splnomocneným predstaviteľom štátu, najvýznamnejšiu úlohu zohráva text ústavy daného štátu, v ktorej sú uvedené právomoci jednotlivých predstaviteľov vlády, štátu, či iných činiteľov. Dôležitú úlohu teda zastáva vnútroštátna úroveň a výklad platnej ústavy v čase vydania súhlasu s vojenskou intervenciou. Otázka uznania vlády patrí taktiež k dôležitým náležitostiam, no je spojená s niekoľkými problematickými otázkami, z toho dôvodu je potrebné danú legitímnosť vlády, predstaviteľa vlády, či samotného súhlasu skúmať ad hoc prípad od prípadu.

²⁷⁰ Vlastné spracovanie podľa: Charta OSN; Charta OAS; Zmluva o založení OECS; Report of the ILC on the work of its Fifty-third session: *Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries*. ROTH, B. R.: *Governmental Illegitimacy in International Law*; DOSWALD-BECK, L.: *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*; TALMON, S.: *Recognition of Governments in International Law*; WIPPMAN, D.: *Military Intervention, Regional Organizations, and Host-State Consent*; GRAY, CH.: *The Use of Force in International Law*

Záver

Prostredníctvom analýzy právnej povahy vojenskej intervencie so zameraním na podrobnejší rozbor vojenského zásahu podloženého vydaním súhlasu, či žiadosti na území Grenady v roku 1983, sme naplnili hlavný cieľ práce, a to poskytnúť ucelený pohľad na inštitút vojenskej intervencie so súhlasom alebo na pozvanie štátu. Súčasťou tohto cieľa bolo i určiť podmienky potrebné na uznanie legitímnosti vydania takéhoto súhlasu zo strany regionálnej organizácie a vlády, či predstaviteľa vlády, s ich následným porovnaním, ktoré sú predmetom poslednej časti tretej kapitoly.

Vďaka podrobnému štúdiu odbornej literatúry sme dospeli k záveru, že dané podmienky nie sú v medzinárodnom práve explicitne zakotvené a zväčša sa opierajú o niektoré ustanovenia Charty OSN. V prípade regionálnych organizácií je potrebné dodržať podmienky uvedené v jednotlivých oblastných dohodách, ktorých existenciu pripúšťa i samotná Charta OSN. V prípade vojenskej akcie na území Grenady hovoríme o splnení podmienok určených v dohodách ako je Zmluva o založení OECS, či Charta OAS.

Pri určení všeobecných podmienok pre legitímne vydanie súhlasu zo strany vlády, či oprávneného predstaviteľa vlády sme sa v práci opierali o komentár ILC k DASR a z podmienok determinujúcich legitímnu vládu. Pohľady na určenie legitímnosti vlády sa v jednotlivých publikáciách čiastočne líšia a autori zastávajú rozdielne názory. V prípade Grenady sme sa priklonili k názoru autorov preferujúcich test efektívnej kontroly, teda že je potrebné, aby vláda oplývala de facto kontrolou nad územím krajiny v čase vydania súhlasu a zároveň, aby bol súhlas vydaný na to riadne oprávnenou osobou.

V našej práci sme skúmali vydanie súhlasu generálnym guvernérom Grenady, Sirom Paulom Scoonom, ohľadom ktorého panuje na medzinárodnej scéne polemika. Na základe nám dostupných historických skutočností a argumentácie jednotlivých autorov sa prikláňame k tej skupine medzinárodného spoločenstva, ktorá tento typ vojenskej operácie odsúdila na základe neoprávneného vydania súhlasu. Neoprávnené vydanie vyplýva z nedostatku právomocí generálneho guvernéra suspendovaním ústavy z roku 1973 a jej následným nahradením ľudovými zákonmi, ktoré výrazne obmedzili jeho právomoci.

Na dosiahnutie hlavného cieľa bolo potrebné splniť niekoľko parciálnych cieľov. Vďaka ich postupnému napĺňaniu sme dospeli k vyššie uvedeným záverom. V prvej časti práce sme zosumarizovali právny rámec upravujúci vojenskú intervenciu so súhlasom

alebo na pozvanie štátu. Hlavným právnym základom pre daný typ vojenskej intervencie je Charta OSN, ktorá upravuje základné princípy medzinárodného práva verejného, ktorými sa aktéri musia riadiť. Taktiež umožňuje regionálnym organizáciám ich vznik za účelom udržania mieru a bezpečnosti na oblastnej úrovni, pričom je potrebné v prípade externého vojenského zásahu žiadať o autorizáciu takejto operácie zo strany BR OSN.

Predmetom prvej kapitoly bolo popri právnomu rozboru i jednoznačné terminologické zadefinovanie pojmov ako je intervencia a pozvanie, ktoré sú predmetom našej práce. Na základe preštudovanej literatúry sme dospeli k názoru, že autori dané termíny vo svojich dielach používajú ako synonymá a navzájom ich zamieňajú, pričom predstavujú rovnaký inštitút. V tomto konštatovaní nás utvrdzuje množstvo publikácií, ktoré sme pri písaní práci mali možnosť preštudovať a výroky samotných autorov, ktorí uvádzajú tieto pojmy ako synonymické.

Pri skúmaní vojenskej intervencie na konkrétnom prípade sme vychádzali z právneho rámca definovaného v prvej kapitole. Na základe vyššie uvedenej právnej úpravy a štúdiu pohľadov jednotlivých autorov sa nám podarilo zosumarizovať všeobecné podmienky potrebné na legitimáciu vojenskej operácie a samotného súhlasu vydaného regionálnou organizáciou alebo vládou. Dané podmienky sú prehľadne uvedené v tabuľkách v záverečnej časti tretej kapitoly, ktoré nám umožnili naplniť ďalší z čiastkových cieľov, a to komparáciu jednotlivých podmienok z pohľadu aktérov na konkrétnom príklade vojenského zásahu v Grenade. Po podrobnej analýze konkrétneho prípadu sme dospeli k názoru, že vzhľadom na nesplnenie niektorých z podmienok potrebných na legitimáciu vojenskej operácie uskutočnenej na základe vydania súhlasu, či pozvania, žiadosť vydaná regionálnou organizáciou a taktiež generálnym guvernérom nepožívala dostatočnú legitímnosť. Jednotlivé argumenty potvrdzujúce naše tvrdenia bližšie uvádzame v komentári k splneniu podmienok na legitímnosť vydaného pozvania alebo súhlasu s vojenskou intervenciou vládou, resp. riadne splnomocneným predstaviteľom štátu a regionálnou organizáciou na príklade Grenady z roku 1983, ktoré sú predmetom záverečnej časti tretej kapitoly.

Zoznam použitej literatúry:

Monografie:

1. ALEXANDROV, A.A. 1996. *Self-Defense against the Use of Force in International Law*. 2. vyd. London: Vydavateľstvo The Hauge, 1996, 297 s. ISBN 90-411-0247-7.
2. BECK, R.J. 1993. *The Grenada Invasion: Politics, Law and Foreign Policy Decision-making*. 1. vyd. Boulder: Vydavateľstvo Westview Press, 1993, 263 s. ISBN 978-0813387093.
3. BECK, R.J. 2013. *The Grenada Invasion, International Law and the Scool Invitation: A 30-year Retrospective*. 3. vyd. New York: Vydavateľstvo Taylor and Francis Group, 2013, 290 s. ISBN 0813794578.
4. BLAUSTEIN, A. – FLANZ, H.G. 1982. *Constitutions of the Countries of the World: Grenada*. 6. vyd. New York: Vydavateľstvo Dobbs Ferry, 1982, 240 s. ISBN 699670655.
5. BOTHE, M. 2003. *Der Irak-Krieg und das völkerrechtliche Gewaltverbot*. 3. vyd. Tübingen: Vydavateľstvo Mohr Siebeck GmbH & Co. KG, 2003, 271 s. ISSN 0003-8921.
6. BOYLE, F. 1985. *World Politics and International Law*. 5. vyd. Durham: Vydavateľstvo Duke University Press Books, 1985, 378 s. ISBN 978-8223-0655-9.
7. BURROWES, R.A. 1988. *Revolution and Rescue in Grenada: An Account of the US-Caribbean invasion*. 2. vyd. New York: Vydavateľstvo Greenwood Press, 1988, 194 s. ISBN 0313-2606-64.
8. CLARRIDGE, D. R. 2002. *A Spy for All Seasons: My Life in the CIA*. 3. vyd. New York: Vydavateľstvo Scribner Press, 2002, 432 s. ISBN 0743-2453-69.
9. DE SMITH, S.A. 1973. *Constitutional and administrative law. Harmondsworth Penguin Education*. 2. vyd. Baltimore: Vydavateľstvo Penguin Education, 1973, 752 s. ISBN 0140-8022-31.
10. DOSWALD-BECK, L. 1985. *The Legal Validity of Military Intervention by Invitation of the Government*. 1. vyd. Oxford: Vydavateľstvo Oxford University Press, 1985, 189 s. ISSN 0068-2691.
11. CHENG, B. 2006. *General Principles of Law as Applied by International Courts and Tribunals*. 5. vyd. London: Vydavateľstvo Cambridge University Press, 2006, 490 s. ISBN 0521-0300-05.
12. FOX, G.H. 2015. *Intervention by Invitation*. 6. vyd. Oxford: Vydavateľstvo Oxford University Press, 2015, 35 s. ISBN 978-2-233-00606.

13. FRANCK, T.M. 1990. *The Power of Legitimacy Among Nations*. 1. vyd. Oxford: Vydavateľstvo Oxford University Press, 1990, 302 s. ISBN 1950-6178.
14. GILMORE, W. C. 1984. *The Grenada Intervention: Analysis and Documentation. Facts on Fine*. 2. vyd. Puerto Rico: Vydavateľstvo Puerto Rico Press, 1984, 116 s. ISBN 9367-0824.
15. GORDON, E. – BILDER, R. – ROVINE, A. 1984. *International Law and The United States Action in Grenada*. 2. vyd. California: Vydavateľstvo American Bar Association, 1984, 380 s. ISBN 90-411-9764.
16. GRAY, Ch. 2008. *The Use of Force in International Law*. 1. vyd. Oxford: Vydavateľstvo Oxford University Press, 2008, 480 s. ISBN 9780-1992-39146.
17. HAPPOLD, M. 2012. *International Law in Multipolar World*. 2. vyd. New York: Vydavateľstvo Taylor and Francis Group, 2012, 352 s. ISBN 0415-85959.
18. HIGGINS, R. 1994. *Problem and Process: International Law and How We Use It*. 4. vyd. Oxford: Vydavateľstvo Clarendon Oxford Press, 1994, 274 s. ISBN 0198764103.
19. JOYNER, CH.C. 1984. *Reflections on the lawfulness of invasion*. 1. vyd. New York: Vydavateľstvo The American Journal of International Law, 1984, 139 s. ISBN 978-2-233-00606-6.
20. KALB, M. – KALB, D. 2012. *Vietnam and the American Presidency from Ford to Obama*. 3. vyd. New York: Vydavateľstvo Brooking Institution Press, 2012, 364 s. ISBN 0815721315.
21. KELSEN, H. 2003. *Principles of International Law. The Lawbook Exchange*. 3. vyd. New Jersey: The Lawbook Exchange, 2003, 461 s. ISBN 1584773251.
22. KITTRICH, J. 2008. *The Right of Individual Self-Defense in Public International Law*. 5. vyd. Berlin: Logos Verlag Berlin GmbH, 2008, 219 s. ISBN 978-3-8325-1955-1.
23. KWAKWA, E. 1994. *Internal Conflicts in Africa: Is There a Right of Humanitarian Action?*. 3. vyd. Norwell: Vydavateľstvo African Yearbook of International Law, 1994, 45 s. ISSN 1380-7412.
24. MADAN, N. 1984. *Statement by the Cuban Party and Revolutionary Government in the imperialist intervention of Grenada*. 1. vyd. Abingdon: Vydavateľstvo The Black Scholar, 1984, 47 s. ISBN 0-936708-24-7.
25. LAUTERPACHT, H. 2013. *Recognition in International Law*. 4. vyd. Cambridge: Vydavateľstvo Cambridge university Press, 2013, 426 s. ISBN 978-1-107-60943-3.
26. MARCUS, B. – TABER, M. 1983. *Maurice Bishop speaks: The Grenada Revolution and its Overthrow 1979-83*. 1. vyd. New York: Vydavateľstvo Pathfinder, 1983, 512 s. ISBN 0873486129.

27. MCNEIL, F. 1988. *War and Peace in Central America: Reality and Illusion*. 3. vyd. New York: Vydavateľstvo Charles Scribner's Sons, 1988, 310 s. ISBN 0684189178.
28. MOORE, J.N. 1984. *Grenada and the International Double Standard*. 1. vyd. Massachusetts: Vydavateľstvo American Society of International Law, 1984, 168 s. ISBN 2307-2202346.
29. NANDA, V.P. 2009. *Humanitarian Intervention under International Law and U. N. Charter*. 1. vyd. Gurgaon: Hope India Publications, 2009, 214 s. ISBN 1992-881-920.
30. PASTOR, R. 1986. *Does the United States Push Revolutions to Cuba? The Case of Grenada*. 1. vyd. Miami: Vydavateľstvo Journal of Inter-American and World Affairs, 1986, 34 s. ISBN 2307-165734.
31. QUIGLEY, J. 1987. *The United States Invasion of Grenada: Stranger than Fiction*. 2. vyd. Miami: Vydavateľstvo The University of Miami Inter-American Law Review, 1987, 352 s. ISBN 0850520231.
32. ROBINSON, D.R. 1984. *Letter from the Legal Adviser, United States Department of State*. 2. vyd. California: Vydavateľstvo American Bar Association, 1984, 387 s. ISBN 0-415-09304.
33. SCOON, P. 2003. *Survival for Service: My Experiences as Governor General of Grenada*. 1. vyd. London: Vydavateľstvo Macmillan Caribbean, 2003, 376 s. ISBN 0333970640.
34. SOHN, L.B. 1983. *Gradations of Intervention in Internal Conflicts*. 13. vyd. Atlanta: Vydavateľstvo Georgia Journal of International and Comparative Law, 1983, 289 s. ISSN 0046-5781.
35. SHULTZ, G.P. 2010. *Turmoil and Triumph: Diplomacy, Power, and the Victory of the American Deal*. 3. vyd. New York: Vydavateľstvo Scribner Press, 2010, 1200 s. ISBN 1451623119.
36. SCHMITT, M. N. 2010. *Drone Attacks under the Jus ad Bellum and Jus in Bello: Clearing the "Fog of Law"*. 13. vyd. Norwell: Vydavateľstvo Yearbook of International Humanitarian Law, 2010, 326 s. ISSN 978-90-6704.
37. SCHOENHALS, K.P. – MELANSON, R.A. 1985. *Revolution and Intervention in Grenada, The United States, and the Caribbean*. 3. vyd. Colorado: Vydavateľstvo Westview Press, 1985, 234 s. ISBN 0813302250.
38. TALMON, S. 1998. *Recognition of Governments in International Law*. 2. vyd. Oxford: Vydavateľstvo Oxford University Press, 1998, 375 s. ISBN 9780199248391.

39. THAKUR, R. 2002. *Outlook: Intervention, Sovereignty and the Responsibility to Protect: Experiences from ICISS*. 3. vyd. New York: Vydavateľstvo Security Dialogue, 2002, 340 s. ISSN 0967-0106.
40. THÜRER, D. 2000. *Der Kosovo-Konflikt im Lichte des Völkerrechts: Von drei - echten und scheinbaren – Dilemmata*. 1. vyd. Tübingen: Vydavateľstvo Mohr Siebeck GmbH & Co. KG, 2000, 22 s. ISSN 0003-8921.
41. VAGTS, D.F. 1984. *International Law under Time Pressure: Grading the Grenada Take-Home Examination*. 1. vyd. Massachusetts: Vydavateľstvo American Society of International Law, 1984, 172 s. ISBN 978-0-9935434-3.
42. WATERS, M. 1986. *The Invasion of Grenada, 1983 and the Collaps of Legal Norms*. 3. vyd. Thousand Oask: Vydavateľstvo Sage Publications, 1986, 246 s. ISSN 0022-3433.
43. WATERS, M. 1989. *The Law and Politics of a U.S. Intervention: The Case of Grenada*. 1. vyd. New York: Vydavateľstvo Peace & Change, 1989, 78 s. ISBN 198965105.
44. WILLIAMS, G. 2001. *A matter of regret: Britain, the 1983 Grenada crisis, and the special relationship*. 2. vyd. Oxford: Vydavateľstvo Oxford Press University, 2001, 230 s. ISBN 978-1-4039-7390-0.
45. WILLIAMS, G. 1996. *The Tail that Wagged the Dog: The Organisation of Eastern Caribbean States' Role in the 1983 Intervention in Grenada*. 1. vyd. New York: Vydavateľstvo European Review of Latin American and Caribbean Studies, 1996, 115 s. ISBN 978-0-494-68230-2.
46. WILLIAMS, G. 2007. *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. 2. vyd. New York: Vydavateľ Palgrave Macmillan, 2007, 290 s. ISBN 978-0-230-60995-2.
47. WIPPMAN, D. 1996. *Military Intervention, Regional Organizations, and Host-State Consent*. 7. vyd. New York: 7 Duke Journal of Comparative & International Law, 1996, 240 s. ISBN 978-2-233-00606-6.
48. WRIGHT, Q. 1959. *United States Intervention in Lebanon*. 1. vyd. New York: Vydavateľstvo The American Journal of International Law, 1959, 77 s. ISBN 0231140118.

Elektronické dokumenty:

1. ABDULRAHIM, W. 2011. The Use of Force. In My International Law studies in English. [online]. 2011, [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<https://sites.google.com/site/walidabdulrahim/home/my-studies-in-english/15-the-use-of-force>>.
2. ACKERMAN, M. 2014. Iraq Requests US Air Strikes as Isis Insurgents Tighten Grip on Oil Refinery. In: The Guardian. [online]. 2014. [cit. 2016-08-14]. Dostupné

- na internete: <www.theguardian.com/world/2014/jun/18/iraq-request-us-airstrikes-isis-baiji-oil>.
3. BBC. 2004. Regan „saved Greanda“. [online]. jún 2004 [cit. 2017-06-01]. Dostupné na internete: <http://www.bbc.co.uk/caribbean/news/story/2004/06/040607_scoon-on-reagan.shtml>.
 4. BECK, R. 2008. Grenada. In: Oxford public international law, [online]. 2008. [cit. 2017-01-23]. Dostupné na internete: <http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1292>>.
 5. BLAIR, T. 2004. Speech in Sedgefield on 5th March 2004. In: The Guardian. [online]. marec 2004. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.theguardian.com/politics/2004/mar/05/iraq.iraq>>.
 6. BYRNE, M. 2016. Consent and the use of force: an examination of ‘intervention by invitation’ as a basis for US drone strikes in Pakistan, Somalia and Yemen. In: Journal on the Use of Force and International Law. [online]. 2016. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/20531702.2015.1135658>>.
 7. COLE, R.H. 1997. Operation Urgent Fury: Grenada. Joint History Office. In: Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff. [online]. 1997. [cit. 2017-05-04]. Dostupné na internete: <<https://archive.org/details/Operation-Urgent-Fury---Grenada-1997>>.
 8. UNITED NATIONS. 2006. Aguilar-Amory and Royal Bank of Canada claims (Great Britain v. Costa Rica). [online]. 2006. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://legal.un.org/riaa/cases/vol_I/369-399.pdf>.
 9. DEPARTMENT OF US STATE. 2014. Remarks of Secretary of State John Kerry at a Solo Press Availability. [online]. marec 2014. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.state.gov/secretary/remarks/2014/03/222882.htm>>.
 10. DEPARTMENT OF US STATE. 1983. Organization of Eastern Caribbean States Request For US. Assistance in Grenada. Document no. 656. In: American Foreign Policy. [online]. 1983. [cit. 2017-04-03]. Dostupné na internete: <<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=msu.31293011535147;view=1up;seq=1461>>
 11. DEPARTMENT OF US STATE. 1983. The Official Monthly Record of United States Foreign Policy: Grenada: Collective Action by the Caribbean Peace Force. In: Department of State Bulletin. [online]. október-december 1983. [cit. 2017-05-11]. Dostupné na internete: <<https://www.myheritage.sk/research/collection-90100/compilation-of-published-sources?itemId=9084252&action=showRecord#fullscreen>>.
 12. FRIESENDORF, C. 2012. International Intervention and the Use of Force: Military and Police Roles. [online]. 2012. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete:

<<http://www.dcaf.ch/content/download/83610/1283333/file/ssr%20paper%204%20online%20version.pdf>>.

13. GENERAL ASSEMBLY OF UNITED NATIONS. 2005. In larger freedom: towards development, security and human rights for all. [online]. marec 2005. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/59/2005>.
14. GENERAL ASSEMBLY OF UNITED NATIONS. 2005. Resolution adopted by the General Assembly. 60/1 World Summit Outcome. [online]. október 2005. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf>>.
15. GREEN, J. A. 2014. The annexation of Crimea - Russia, passportisation and the protection of nationals revisited. In: Journal on the Use of Force and International Law. [online]. 2014, roč. 1, č. 1. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.5235/20531702.1.1.3>>.
16. HAFNER, M.G. 2011. Present Problems of the Use of Force in International Law. In: Resolution on Military Assistance on Request. [online]. september 2011. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://www.justitiaetpace.org/idiE/resolutionsE/2011_rhodes_10_C_en.pdf>.
17. ICISS. 2001. The Responsibility to Protect. Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty. [online]. 2001. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://responsibilitytoprotect.org/ICISS%20Report.pdf>>.
18. INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. 2003. Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 6. novembra 2003 vo veci Ropné plošiny (Irán v. U.S.A.). [online]. 2003. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.icj-cij.org/docket/files/90/9715.pdf>>.
19. INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. 2016. Statute of the International Court of Justice. ICJ, Basic Documents. [online]. 2016. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0>>.
20. INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. 2016. The Court. History. [online]. 2016. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.icj-cij.org/court/index.php?p1=1&p2=1#International>>.
21. INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. 2005. Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 19. decembra 2005 vo veci Ozbrojené aktivity na území Konga (DRK vs. Uganda). [online]. december 2005. [cit. 2016-08-12]. Dostupné na internete: <<http://www.icj-cij.org/docket/files/116/10455.pdf>>.
22. INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. 1986. Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora zo dňa 27. júna 1986 vo veci Vojenské a polovojenské aktivity v a proti Nikaragui (Nikaragua v. U.S.A.). [online]. jún 1986. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.icj-cij.org/docket/files/70/6503.pdf>>.

23. ICBH. 2009. Britain and the Grenada Crisis, 1983: Cold war in the Caribbean. [online]. máj 2009. [cit. 2017-05-01]. Dostupné na internete: <https://keats.kcl.ac.uk/pluginfile.php/1402688/mod_resource/content/1/Grenada%20-%20Draft.pdf>.
24. KRATOCHVÍL, J. 2006. Humanitarian Intervention and State Responsibility. In: Human Rights Law Commentary. [online]. 2006, roč. 2. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <https://www.nottingham.ac.uk/shared/shared_hrlcpub/HRLC_Commentary_2006/kratochvil.pdf>.
25. KUNIG, P. 2008. Prohibition of Intervention. In: Max Planck Encyclopedia of Public International Law. [online]. 2008. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1434>>.
26. LEWIS, S.F. – MATHEWS, D.T. 1983. Documents on the Invasion of Grenada. In: Caribbean Monthly Bulletin. [online]. október 1983, č.1. [cit. 2017-05-04]. Dostupné na internete: <<http://iec-ics.uprrp.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Documents-on-the-Invasion-of-Grenada.pdf>>.
27. LORCA, A.B. 2012. Rules for the „Global war on terror“: Implying consent and presuming conditions for intervention. In: N.Y.U. Journal of International Law & Politics. [online]. 2012, roč. 45. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://nyujilp.org/wp-content/uploads/2013/04/45.1-Lorca.pdf>>.
28. MASSINGHAM, E. 2009. Military intervention for humanitarian purposes: does the Responsibility to Protect doctrine advance the legality of the use of force for humanitarian ends? In: International Review of the Red Cross. [online]. december 2009, roč. 91, č. 876. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/irrc-876-massingham.pdf>>.
29. MCQUINNEY, E. 2010. General Assembly Resolution 2131 (XX) of 21 December 1965. Declaration of Inadmissibility of Intervention in the Domestic Affairs of States and the Protection of their Independence and Sovereignty. In: United Nations Audiovisual Library of International Law. [online]. 2010. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://legal.un.org/avl/pdf/ha/ga/ga_2131-xx/ga_2131-xx_e.pdf>.
30. NOLTE, G. 2011. Intervention by Invitation. In: Max Planck Encyclopedia of Public International Law. [online]. 2011. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1702?prd=EPIL>>.
31. OECS. 2016. Our History. [online]. 2016. [cit.2017-05-03]. Dostupné na internete: <<http://www.oecs.org/homepage/history>>.
32. OETER, S. 2011. Dissolution of Yugoslavia. In: Max Planck Encyclopedia of Public International Law. [online]. 2011. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete:

<<http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e1370>>

33. OPPENHEIM, L. 1906. *International Law: A Treatise*. Vol. II. War and Neutrality. In: Longmans, Green & CO. [online]. 1906. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k93563t>.
34. PERKINS, J.A. 1987. The Right of Counterintervention. In: *Georgia Journal of International and Comparative Law*. [online]. 1987, roč. 17, č. 2. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://digitalcommons.law.uga.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1721&context=gjicl>>.
35. PERRAUDIN, F. 2015. David Cameron Making up Syria Policy “On the Hoof”-Senior Tory. In: *The Guardian*. [online]. júl 2015. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.theguardian.com/politics/2015/jul/19/david-cameron-syria-policy-julian-lewis?INTCMP=sfl>>.
36. PETRESKI, M. 2015. The International Public Law and The Use of Force by the States. In: *Journal of Liberty and International Affairs*. [online]. 2015, roč. 1, č. 2. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://e-jlia.com/papers/v2_9.pdf>.
37. PITTS, J. 2013. Intervention and Sovereign Equality: Legacies of Vattel. In: Cambridge University Press. [online]. 2013. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://political-science.uchicago.edu/faculty-articles/Pitts---Intervention%20and%20sovereign%20equality%20legacies%20of%20Vattel.pdf>>.
38. PRIME MINISTER’S OFFICE. 2014. Summary of the Government Legal Position on Military Action in Iraq Against ISIL. [online]. september 2014. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<https://www.gov.uk/government/publications/military-action-in-iraq-against-isil-government-legal-position/summary-of-the-government-legal-position-on-military-action-in-iraq-against-isil>>.
39. REAGAN, R. 1983. Address to the Nation on Events in Lebanon and Grenada. In: *Public Papers of the Presidents: Ronald Reagan*. [online]. október 1983. [cit. 2017-05-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=40696>>.
40. REAGAN, R. 1982. Remarks at Bridgetown, Barbados, Following a Luncheon Meeting with Leaders of Eastern Caribbean Countries. [online]. apríl 1982. [cit. 2017-04-10]. Dostupné na internete: <<https://www.reaganlibrary.archives.gov/archives/speeches/1982/40882a.htm>>.
41. REAGAN, R. 1983. Remarks of the President and Prime Minister Eugenia Charles of Dominica Announcing the Deployment of United States Forces in Grenada. In: *Public Papers of the Presidents: Ronald Reagan*. [online]. október 1983. [cit. 2017-05-01]. Dostupné na internete: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=40681>>.

42. ROBINSON, E.H. 2013. The Distinction between State and Government. In: Geography Compass. [online]. 2013, roč. 7, č. 8. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://www.edwardheath.net/wp-content/uploads/2013/08/State_and_Government.pdf>.
43. ROTH, B.R. 1999. Governmental Illegitimacy in International Law. In: Oxford Clarendon Press. [online]. 1999. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <https://blackboard.angelo.edu/bbcswebdav/pid-736407-dt-content-rid-8504_4/institution/LFA/CSS/Course%20Material/SEC6320/readings/Roth.pdf>.
44. SALEM, H. 2014. Who Exactly Is Governing Ukraine? In: The Guardian. [online]. 2014, marec 2014. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<https://www.theguardian.com/world/2014/mar/04/who-governing-ukraine-olexander-turchynov>>.
45. UNITED NATIONS. 2014. Assistant Secretary-General for Political Affairs Updates Security Council as It Holds Second Meeting on Ukraine in Three Days [online]. marec 2014. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.un.org/press/en/2014/sc11305.doc.htm>>.
46. UNITED NATIONS. 2006. Security Council Expands Mandate of UN Mission in Sudan to Include Darfur, Adopting Resolution 1706 by Vote of 12 in Favour, with 3 Abstaining. In: UN Security Council Press Release. [online]. august 2006. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<http://www.un.org/press/en/2006/sc8821.doc.htm>>.
47. UNITED NATIONS. 2001. Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries. Report of the International Law Commission on the work of its Fifty-third session. [online]. 2001. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_6_2001.pdf>.
48. UNITED NATIONS. 2000. We the peoples: The role of the United Nations in the 21st. century. [online]. 2000. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/We_The_Peoples.pdf>.
49. UNITED NATIONS. 1998. Rome Statute of the International Criminal Court. Doc. A/CONF.183/9. [online]. júl 1998. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <http://legal.un.org/icc/statute/99_corr/cstatute.htm>.
50. UNITED NATIONS. 1951. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. Adopted by the General Assembly of the United Nations on 9 December 1948. [online]. 1951. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%2078/volume-78-i-1021-english.pdf>>.
51. UNSC. 1983. Official records: The situation in Grenada: Letter dated 25 October 1983 from Deputy Minister for External Relations of Nicaragua addressed to the President of the Security Council. [online]. október 1983. [cit.2017-05-03]. Dostupné na internete:

<http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/65658/S_PV.2489-EN.pdf?sequence=16&isAllowed=y>.

52. WILMSHURST, E. 2005. Principles of International law on the use of force by states in self-defence. Chatham House – The Royal Institute of International Affairs. [online]. október 2005. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<https://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/108106>>.
53. WOOD, M. 2007. The Principle of Non-Intervention in Contemporary International Law: Non-Interference in a State's Internal Affairs used to be a Rule of International Law: is it still? In: A summary of the Chatham House International Law discussion group meeting. [online]. február 2007. [cit. 2016-08-14]. Dostupné na internete: <<https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/public/Research/International%20Law/il280207.pdf>>.

Normy:

1. Dohovor o právach a povinnostiach štátov počas občianskych nepokojov z 20. februára 1928
2. Charta Organizácie africkej jednoty z 25.mája 1963
3. Charta Organizácie amerických štátov z 30. apríla 1948
4. Charta OSN
5. Medziamerická zmluva o vzájomnej pomoci (Rijský pakt) z 2.septembra 1947
6. Montevidejský dohovor o právach a povinnostiach štátov z 26. decembra 1933
7. Pakt Ligy arabských štátov z 22. marca 1945
8. Rezolúcia VN OSN č. 3314 (XXIX) Definícia agresie zo 14. decembra 1974
9. Rezolúcia VZ OSN č. 2625 (XXV.) Deklarácia zásad medzinárodného práva týkajúcej sa priateľských vzťahov a spolupráce medzi štátmi v súlade s Chartou OSN.
10. Rezolúcia VN OSN č. 337(a) (V) Zjednotenie za mier z 3. novembra 1950
11. Viedenský dohovor o zmluvnom práve (1969)
12. Zmluva o priateľstve, spolupráci a vzájomne pomoci zo 14. mája 1955

Prilohy

Priloha 1: Mapa Grenady²⁷¹

²⁷¹ COLE, R.H.: *Operation Urgent Fury: Grenada*. Joint History Office. Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff. 1997. [cit.2017-06-04]. Dostupné na:< <https://archive.org/details/Operation-Urgent-Fury---Grenada-1997>>,s.7

Letter from the Governor-General of Grenada to the Prime Minister of Barbados

October 24, 1983

Dear Prime Minister,

You are aware that there is a vacuum of authority in Grenada following the killing of the Prime Minister and the subsequent serious violations of human rights and bloodshed.

I am therefore seriously concerned over the lack of internal security in Grenada. Consequently I am requesting your help to assist me in stabilizing this grave and dangerous situation. It is my desire that a peacekeeping force should be established in Grenada to facilitate a rapid return to peace and tranquillity and also a return to democratic rule.

In this connexion I am also seeking assistance from the United States, from Jamaica, and from the Organization of Eastern Caribbean States through its current chairman the hon. Eugenia Charles (Prime Minister of Dominica) in the spirit of the treaty establishing that organization to which my country is a signatory. I have the honour to be,

Yours faithfully,

Paul Scoon,

Governor-General.

²⁷² WILLIAMS, G.: *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. Palgrave Macmillan, New York, 2007. Príloha č. 3

Priloha 3: Mapa znázorňujúca taktické fázy postupu operácie Urgent Fury²⁷³

²⁷³ COLE, R.H.: *Operation Urgent Fury: Grenada*. Joint History Office. Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff. 1997. [cit.2017-05-04]. Dostupné na: < [https://archive.org/details/Operation-Urgent-Fury---Grenada-1997>,s.84](https://archive.org/details/Operation-Urgent-Fury---Grenada-1997/s.84)

Príloha 4: Text rezolúcie BR OSN týkajúcej sa invázie v Grenade²⁷⁴

TEXT OF THE UNITED NATIONS
SECURITY COUNCIL RESOLUTION
ON THE INVASION OF GRENADA
(Source: New York Times - 29 October 1983)

UNITED NATIONS, N.Y., Oct. 28

THE SECURITY COUNCIL,
HAVING HEARD the statements made in connection with the situation in Grenada,

RECALLING the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among states,

RECALLING also the principles concerning the inadmissibility of intervention and interference in the internal affairs of States,

REAFFIRMING the sovereign and inalienable right of Grenada freely to determine its own political, economic and social system and to develop its international relations which outside intervention, interference, subversion, coercion or threat in any form whatsoever,

DEEPLY DEPLORING the events in Grenada which led to the killing of the Prime Minister, Mr. Maurice Bishop, and other prominent Grenadians,

BEARING IN MIND that, in accordance with Article 2, (4), of the Charter of the United Nations, all member states are obliged to refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any state or to act in any other manner inconsistent with the principles of the Charter of the United Nations,

GRAVELY CONCERNED at the military intervention taking place and determined to insure a speedy return to normalcy in Grenada.

CONSCIOUS of the need for states to show consistent respect for the principles of the Charter of the United Nations,

1. DEEPLY DEPLORES the armed intervention in Grenada, which constitutes a flagrant violation of international law and of the independence, sovereignty and territorial integrity of that state;

2. DEPLORES the deaths of innocent civilians resulting from the armed intervention;

3. CALLS ON all states to show strictest respect for the sovereignty, independence and territorial integrity of Grenada;

4. CALLS FOR an immediate cessation of the armed intervention and the immediate withdrawal of the foreign troops from Grenada;

5. REQUESTS the Secretary General to follow closely the development of the situation in Grenada and to report to the Council within 48 hours on the implementation of this resolution.

²⁷⁴ LEWIS, S.F.; MATHEWS, D.T.: *Documents on the Invasion of Grenada*. In: Caribbean Monthly Bulletin, č. 1, október 1983, [cit.2017-05-04]. Dostupné na: <<http://iec-ics.uprrp.edu/wp-content/uploads/downloads/2013/12/Documents-on-the-Invasion-of-Grenada.pdf>>,s.13

Organisation of Eastern Caribbean States' Request for US Assistance in Grenada

October 23, 1983

Your Excellency,

The Chairman of the Organisation of Eastern Caribbean States presents her compliments to His Excellency the Ambassador of the United States to the Eastern Caribbean and has the honour to transmit herewith a request for assistance under Article 8 of the Treaty establishing the Organisation of Eastern Caribbean States.

The Chairman of the Organisation of Eastern Caribbean States avails herself of this opportunity to renew the assurances of her highest consideration.

Sincerely

Eugenia Charles

Attachment:

Text of OECS's Request for Assistance

The authority of the Organisation of Eastern Caribbean States (OECS) met at Bridgetown, Barbados on Friday 21st October 1983 to consider and evaluate the situation in Grenada arising out of the overthrow of the Government led by Prime Minister Maurice Bishop and the subsequent killing of the Prime Minister together with some of his colleagues and a number of other citizens.

The authority is aware that the overthrow of the Bishop administration took place with the knowledge and connivance of forces unfriendly to the OECS leading to the establishment of the present military regime.

²⁷⁵ WILLIAMS, G.: *US-Grenada Relations: Revolution and Intervention in the Backyard*. Palgrave Macmillan, New York, 2007. Príloha č. 2

The meeting took note of the current anarchic conditions, the serious violations of human rights and bloodshed that have occurred and the consequent unprecedented threat to the peace and security of the region created by the vacuum of authority in Grenada.

The authority was deeply concerned that military forces and supplies are likely to be shortly introduced to consolidate the position of the regime and that the country can be used as a staging post for acts of aggression against its members.

The authority further noted that the capability of the Grenada armed forces is already at a level of sophistication and size far beyond the internal needs of that country. Furthermore the member states of the OECS have no means of defence against such forces.

The member governments of the organisation hold the strong view that such a situation would further undermine the political, social and economic stability and would have extremely dangerous consequences for the preservation of peace and security in the whole OECS sub-region as a whole.

The authority noted that the present regime in Grenada has demonstrated by its brutality and ruthlessness that it will stop at nothing to achieve its ends and to secure its power.

Under the authority of Article 8 of the Treaty establishing the Organisation of Eastern Caribbean States, the authority proposes therefore to take action for collective defence and the preservation of peace and security against external aggression by requesting assistance from friendly countries to provide transport logistics support and additional military personnel to assist the efforts of the OECS to stabilize this most grave situation within the Eastern Caribbean.

The authority of the OECS wishes to establish a peace keeping force with the assistance of friendly neighbouring states to restore on Grenada conditions of tranquillity and order so as to prevent further loss of life and abuses of human rights pending the restoration of constitutional government.